aus: J. Stiennon, Le Scriptorium et le Domaine de l'Abbaye de Malmedy, Bulletin de l'Institut hist. belge de Rome, 26, 1950-57

J. Stiennon, Le scriptorium et le domaine de l'abbaye de Malmedy, in: Bulletin de l'Institut historique belge de Rome 26 (1950 / 1951)

PLANCHE IV

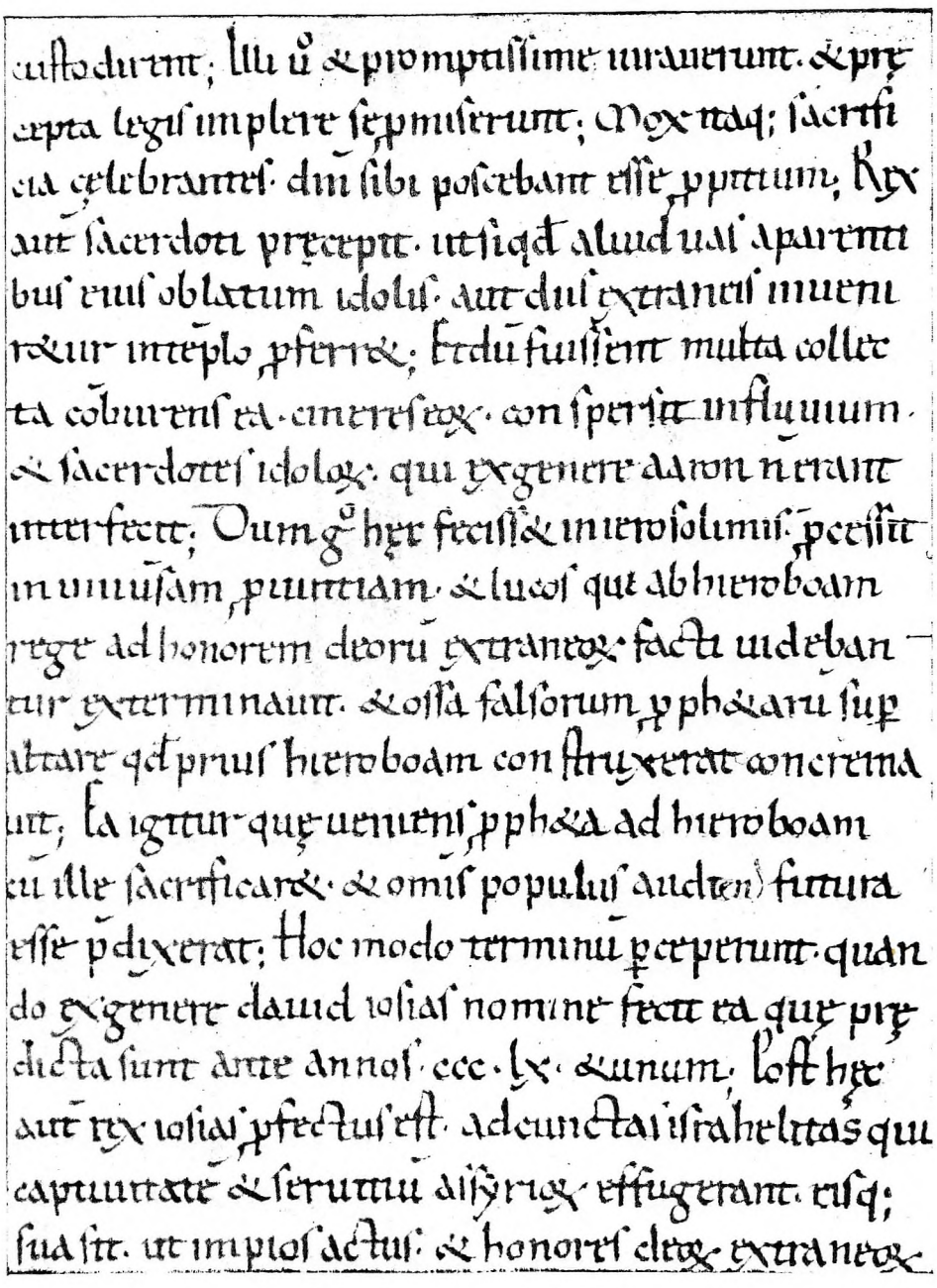

custodirent; Illi ꝰ & promptissime uirauerunt. & pre
cepta legis implere sepmisserunt; Nox tñq; sacrifi
cia celebrantes. dñm sibi poscebant esse ꝓpitium; Rex
aut̄ sacerdoti precepit. ut siqd aliud uasa aparenti
bus eius oblatum idolis. aut dis extraneis inueni
retur in templo ꝑferret; Et cū fuissent multa collec
ta cōburentes ea. cineres eox. con sperserit influuium.
& sacerdotes idolox. qui ex genere aaron erant
interfecit; Cum q̄ hec fecisset & in hierosolimis ꝑcessit
in unius̄am ꝓuinciam. & lucos qui ab hieroboam
rege ad honorem deorū extraneox. facti uidebā
tur exterminauit. & ossa falsorum ꝓphetaru sup
altare qd̄ prius hieroboam con struxerat conbussit
que; Ea igitur que uenienti ꝓphete ad hieroboam
cū ille sacrificaret & omis populus audiens futura
esse ꝑdixerat; Hoc modo terminū ꝑpetuum. quan
do ex genere dauid iosias nomine fecit ea que pre
dicta sunt ante annos. ccc. lx. & unum; Post hec
aut̄ rex iosias ꝓfectus est. ad cunctas israhelitas qui
captiuitate & seruitio assyrioꝝ effugerant. ut si
sua sit. ut impios actus. & honores dei ex extraneox

4. — *Vat. lat.* 8552, fol. 92*v*, col. 1 (fragment).
Même main que *Vat. lat.* 8563 et 8565.

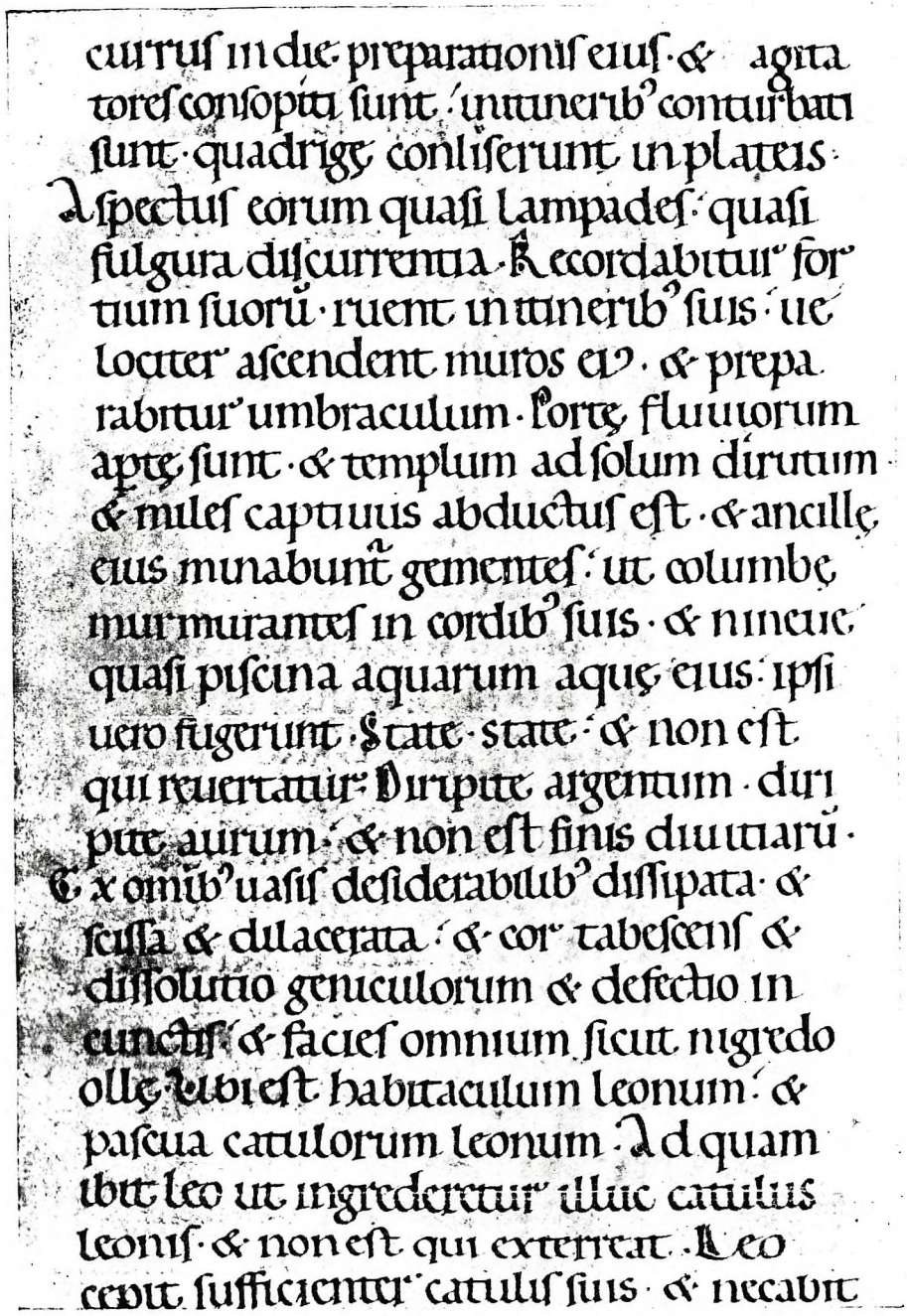

curruſ in die preparationiſ eiuſ & agita
toreſ conſopti ſunt / uniuerſ conturbati
ſunt quadrige conliſerunt in plateis
Aſpectuſ eorum quaſi lampadeſ quaſi
fulgura diſcurrentia Recordabitur fortiu
tum ſuorū ruent in uineribꝰ ſuis ue
locater aſcendent muros ei & prepa
rabitur umbraculum Sorte fluuiorum
apte ſunt & templum ad ſolum dirutum
& mileſ captiuus abductuſ eſt & ancille
eius munabunt gementeſ ut columbe
murmurantes in cordibꝰ ſuis & niniue
quaſi piſcina aquarum aque eius ipſi
uero fugerunt State state & non eſt
qui reuertatur Diripite argentum duri
pite aurum & non eſt finis diuitiarū
& x omnib̄ uaſiſ deſiderabilibꝰ diſſipata &
fuſſa & dilaceiata & cor tabeſcens &
diſſolutio geniculorum & defectio in
cunctis & facies omnium ſicut nigredo
olle Ubi eſt habitaculum leonum & pa
ſcua catulorum leonum Ad quam
ibit leo ut ingrederetur illuc catulus
leoniſ & non eſt qui exterreat Leo
cepit ſufficienter catulus ſuis & necavit

7. — *Vat. lat.* 8557, fol. 263*r*, col. 1 (fragment).
Même main que *Vat. lat.* 8558.

aus: J. Stiennon, Le Scriptorium et le Domaine de l'Abbaye de Malmedy. Bulletin de l'Institut hist. Belge de Rome, 26, 1950-51

aus: J. Stiennon, Le Scriptorium et le Domaine de l'Abbaye de Malmedy, Bulletin de l'Institut hist. belge de Rome, 26, 1950-51

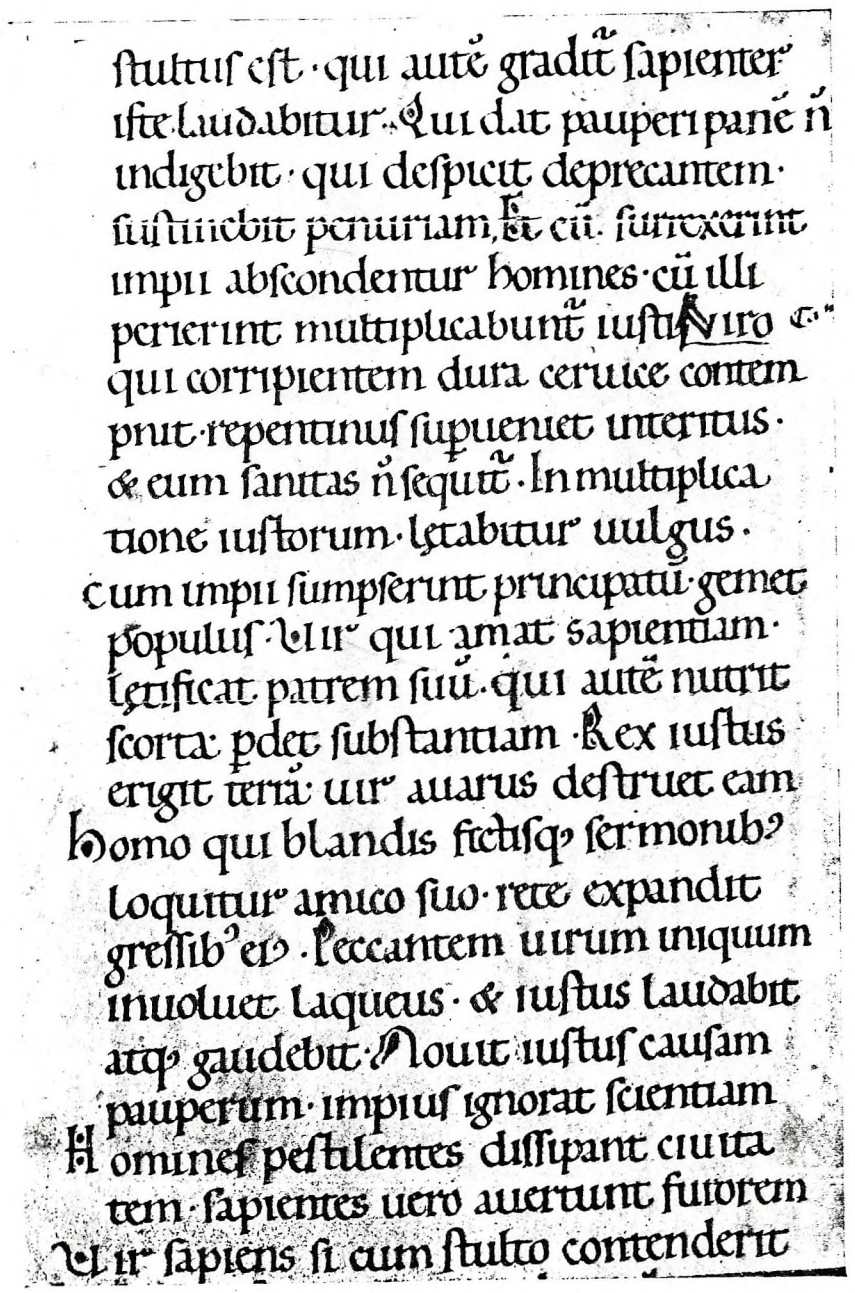

stultus est · qui autē gradit sapienter
iste laudabitur · Qui dat pauperi panē n̄
indigebit · qui despicit deprecantem ·
sustinebit penuriam. Et cū surrexerint
impii absconden̄tur homines · cū illi
perierint multiplicabunt̄ iusti Vir o ·
qui corripientem dura ceruice contem
nit · repentinus supueniet interitus ·
& cum sanitas n̄ sequet̄ · In multiplica
tione iustorum lętabitur uulgus ·
Cum impii sumpserint principatū gemet
populus · Vir qui amat sapientiam ·
lętificat patrem suū · qui autē nutrit
scorta · pdet substantiam · Rex iustus
erigit terrā · uir auarus destruet eam
Homo qui blandis fictisq; sermonib;
loquitur amico suo · rete expandit
gressib; ei; · Peccantem uirum iniquum
inuoluet laqueus · & iustus laudabit
atq; gaudebit · Nouit iustus causam
pauperum · impius ignorat scientiam
Homines pestilentes dissipant ciui
tem · sapientes uero auertunt furorem
Vir sapiens si cum stulto contenderit

8. — *Vat. lat.* 8558, fol. 51*r*, col. 1 (fragment).
Même main que *Vat. lat.* 8557.

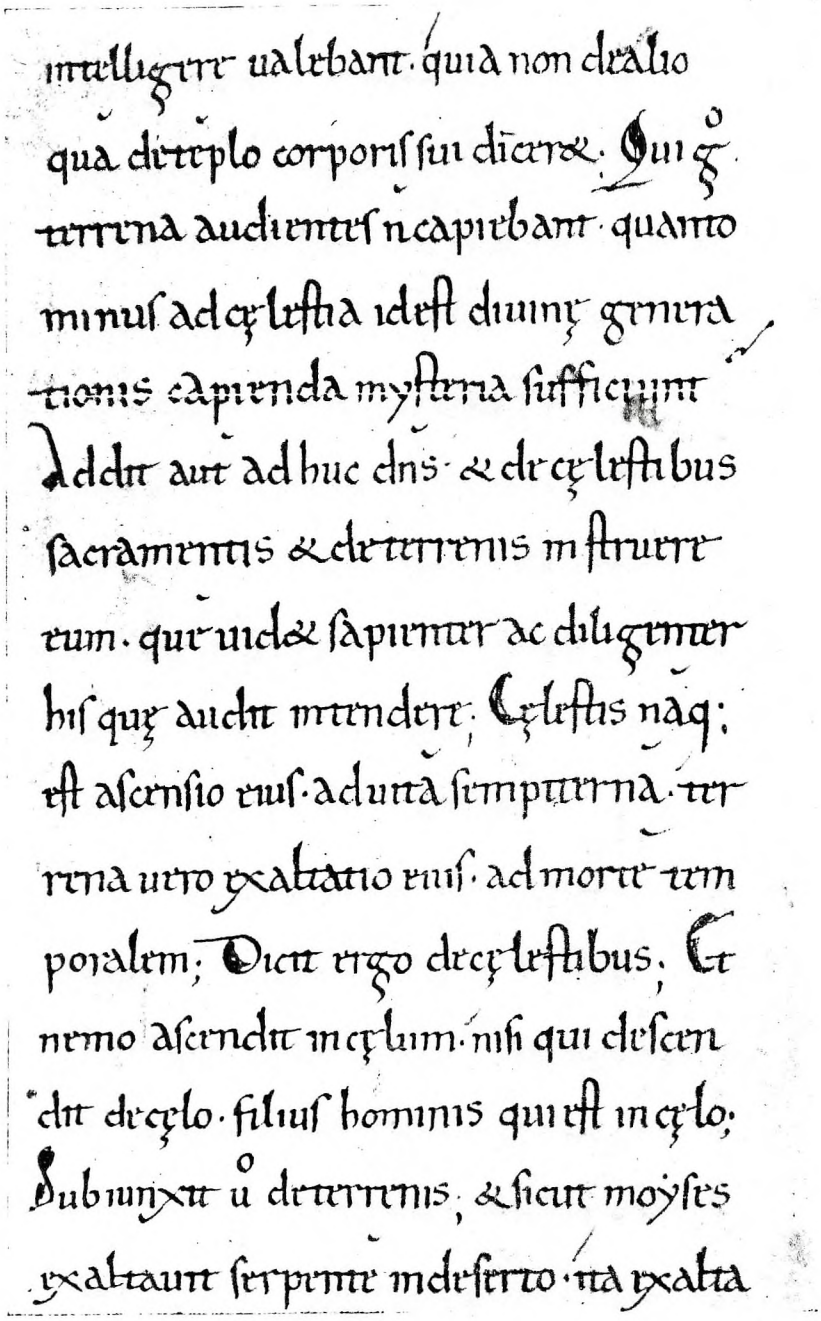

mtelligere ualebant · quia non dealio
quã de ipso corporis sui dicere. Qui ꝙ
terrena audientes ncapiebant · quanto
minus ad ꝯlestia ideſt diuinę generationis capienda mysteria sufficiunt
Addit aut adhuc dns · & de ꝯlestibus
sacramentis & de terrenis instruere
tum · qui uide & sapienter ac diligenter
his quę audit intendere; Ꝯlestis nãq;
est ascensio eius · ad uitã sempiternã · terrena uero exaltatio eius · ad mortẽ temporalem; Dicit ergo de ꝯlestibus, Et
nemo ascendit in ꝯlum · nisi qui descendit de ꝯlo · filius hominis qui est in ꝯlo;
Subiunxit ũ de terrenis; & sicut moyses
exaltauit serpentẽ in deserto · ita exalta

5. — *Vat. lat.* 8563, fol. 29*r*, col. 1 (fragment).
Même main que *Vat. lat.* 8552 et 8565.

aus: G. Stienon, Le Scriptorium et le Domaine de l'Abbaye de Malmedy, Bulletin de l'Institut hist. belge de Rome, 26, 1950-51

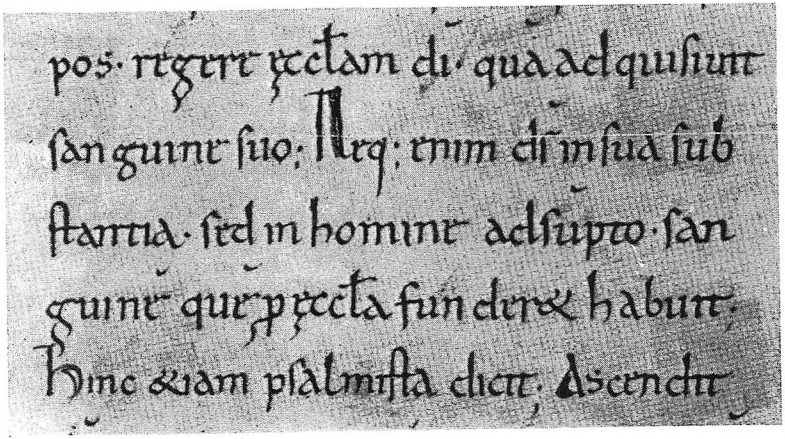

Fig. 186. — Vat. lat. 8563 (*g* cédillés)

Jacques Stiennon, L'écriture diplomatique dans le diocèse de Liège du XIIe au milieu du XIIIe siècle (Bibl. de la Fac. de philos. et lettres de l'Université de Liège. Série grand in-8° (Jésus) fasc. V, 1960) p.

Ovidio Capitani, Ancora della lettera di Odilone ad Enrico imperatore, in: Misc. Gerd Gerhard Meersseman I (Italia sacra 15, 1970) 89-106.

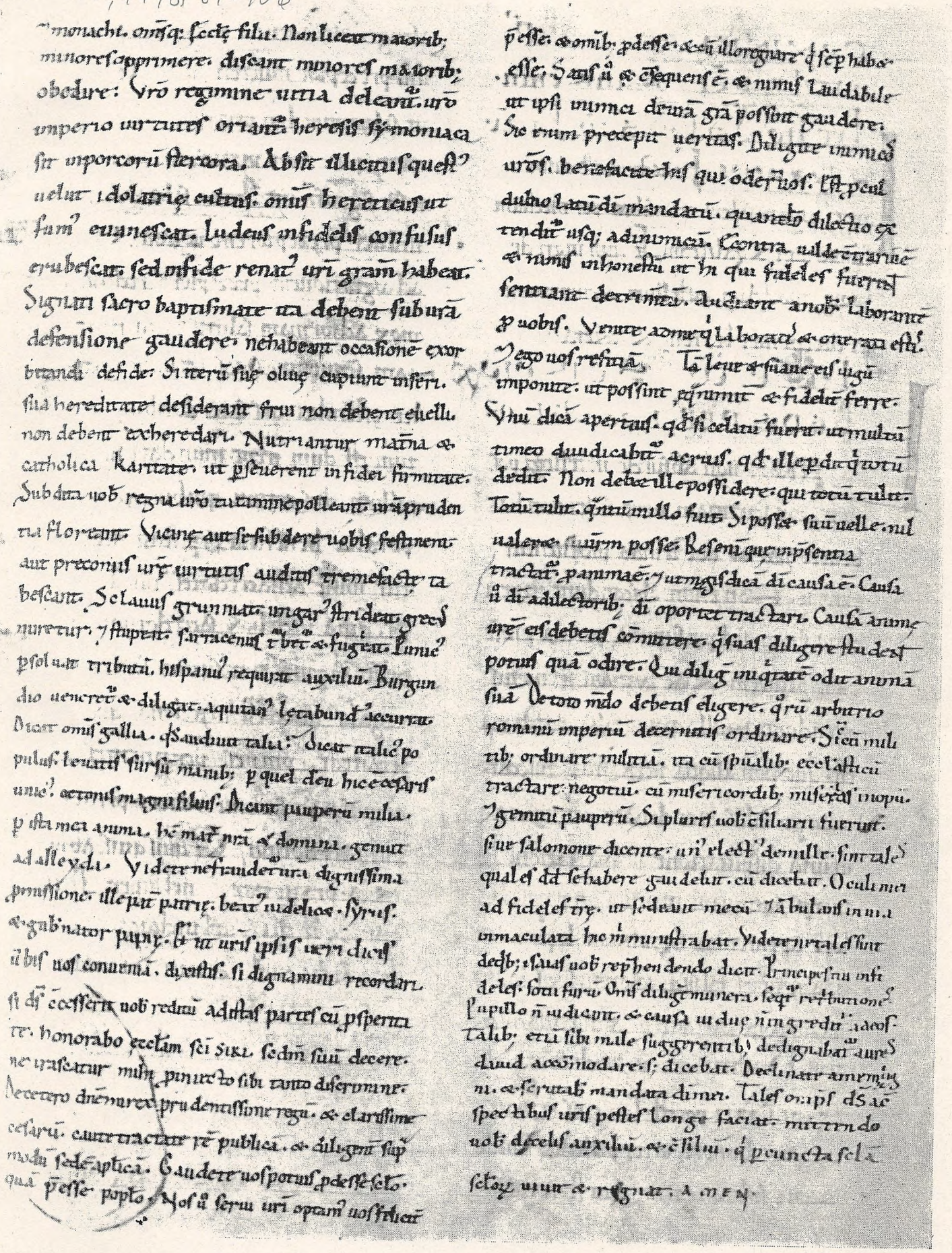

TAV. I. Vat. lat. 8563, f. 149r. Vedi p. 96 n. 1.

praeire uidebamur. Certe cum stephanus pro fide more
retur / saulus lapidantium uestimenta seruabat. Omni
um ergo manibus ipse lapidauit / qui ad lapidandum om
nes exortos reddidit / Et tamen eundem ipsum in sancte ec
sia laboribus antecessit / quem per sequendo martirem
feat. Duo ergo sunt / quae sollicite pensare debemus;
Q uia enim multa uocata / sed pauci electa sunt. Primum est
ut de sequisq; minime presumat / quia etiam ad fidem uoca
tus est / utrum perenni regno dignus sit / nesat. Secun
dum uero est / ut unusquisq; proximum / quem fortasse
iacere in uitiis conspicit / disperare non audeat / quia
diuinae misericordiae diuitias ignorat. Rem frr[illegible]emi

3. — *Vat. lat.* 8564, fol. 56*r* (fragment).

aus: J. Bienaimé, de Scriptorium et de Domaine de l'Abbaye de Malmedy, Bulletin de l'Institut Belge de Rome, 26, 1950-51

aus: G. Simmon, Le Scriptorium et le Domaine de l'Abbaye de Malmedy, Bulletin de l'Institut hist. belge de Rome, 26, 1950-57

PLANCHE VI

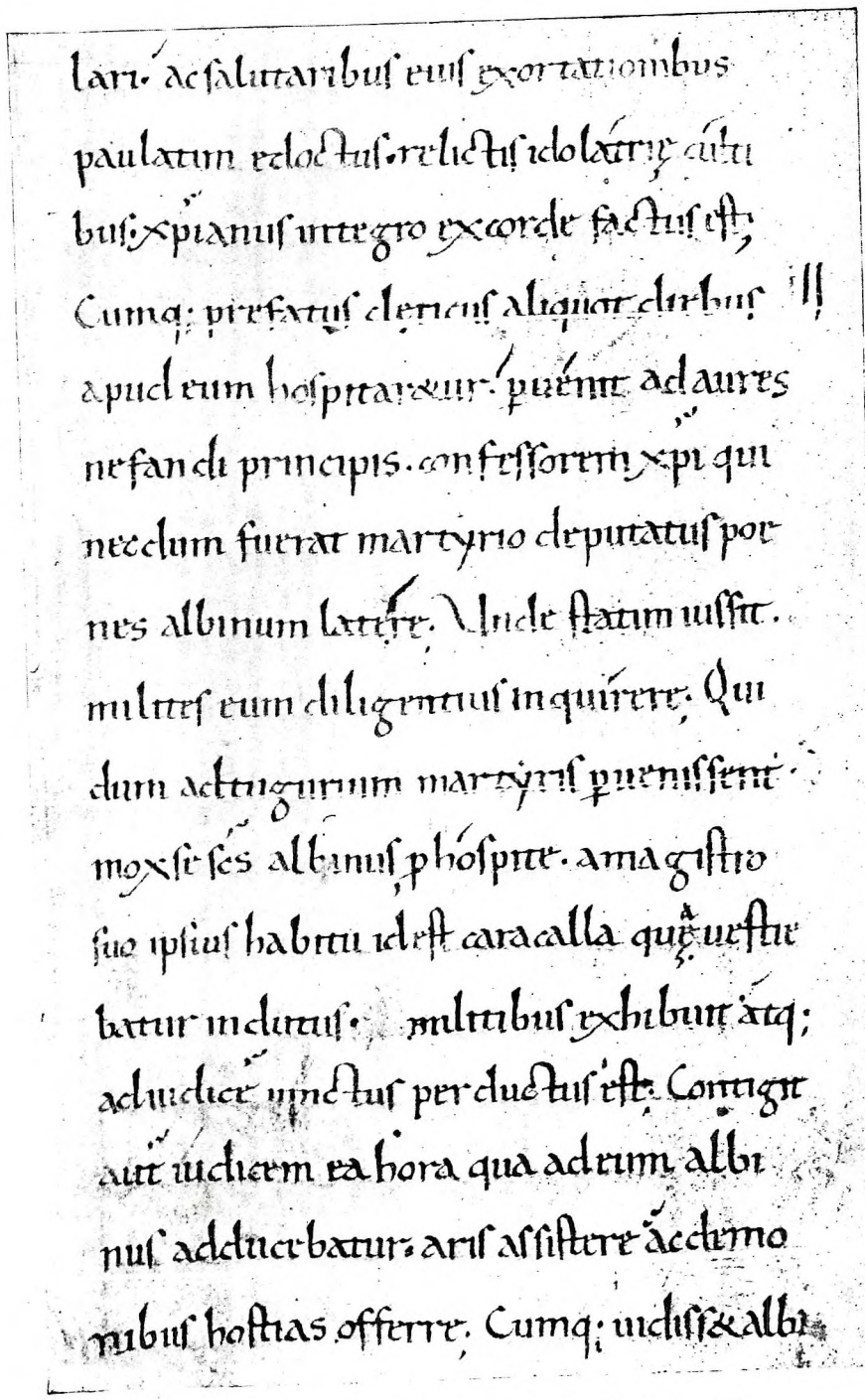

lari. ac salutaribus eius exortationibus
paulatim reclusus. relictis idolatrie cultu
bus. xpianus integro ex corde factus est;
Cumq; prefatus clericus aliquot diebus
apud eum hospitaretur. puenit ad aures
nefandi principis. confessorem xpi qui
nec dum fuerat martyrio deputatus por
nes albinum latere. Unde factum iussit.
militer eum diligenter inquirere. Qui
dum adtriguirum martyris puenissent.
mox se ses albinus, p hospite. amagistro
suo ipsius habitu id est caracalla quę uestie
batur indutus. militibus exhibuit atq;
adhuc dicer unde tus per ductus est. Contigit
aut iuchierm ea hora qua ad eum albi
nus adducebatur. ut assistere ac deino
nibus hostias offerre. Cumq; uidisset albi

6. — *Vat. lat.* 8565, fol. 320*r*, col. 2 (fragment).
Même main que *Vat. lat.* 8552 et 8563.

sem epimachu sepelierant. inquo & iam
loco beneficia eorum ac uirtutes florent
usq; in hodiernu diem. ad laudem &
gtam dni nri ihu xpi. cui est honor &
gloria simul cum do patre in unitate
sps sci in secta seculoru amen

Passio sci Pancratij

qui uixit ma-
ioribus illis in ma
nus persecutio fuit xpia
nis ut turpificarent sub
diocliciano & maximia
no sceleratissimis imperatoribus. Factu
est in ciuitate frigia post mortem cleonu
& coniugis eius cyriadę nobili genere
orti. quorum filius erat pancratius.
Et ut superius diximus. cum unicus esset &
parentibus pancratius. co mercia aunt
cum pater post obitum matris suę cer-
ta pancratium coepit amare & diligere.
Et factum est post triennium temporis
ut adurbem romam proficiscerent. Et cu
hic demorarentur. coperunt habitare in
insula camiriana in cęlio monte cum
omi familia sua in predijs suis. Et quia
inmia persecutio erat xpianis. quida
papa romanus nomine cornelius late
tabat in uico dionisii & pancratij. Et
cum audisset dionisius uniuersas uir-
tutes quas cornelius papa romanus face-
bat. quomodo uniuersum populu a cultu
ra idolorum amouere & ad uiam recta
& uitam eternam perducere. Factum
est ut idem dionisius. una cum suo nepo
te pancratio eius noticiam perconta
retur; & uenerunt ad regiam sci corne
lij; quibus adest eusebius. ostiarius ui-
tę ciusdem sectatis. & rogant eum ut mereatur

11r

Vat. lat. 8565

VAT. LAT. 8565

3127

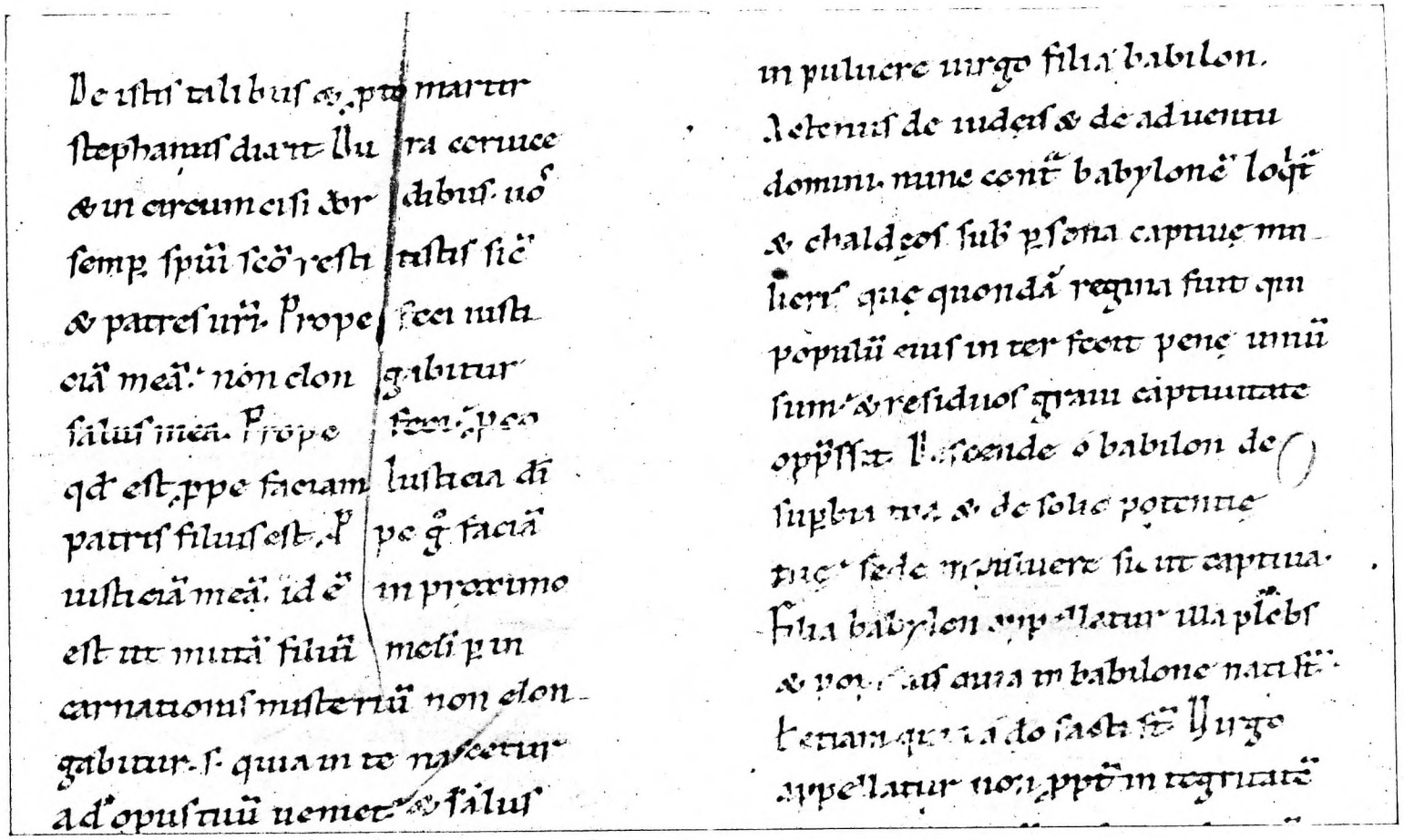

9. — *Vat. lat.* 8567, fol. 112*v* (fragment).

Ann. : H. Stiennon, « Le Scriptorium et la Bibliothèque de l'Abbaye de Malmedy », Bulletin de l'Institut hist. belge de Rome, 26, 1950-51

1. — *Vat. lat.* 8568, 98*r*. (fragment).

aus: J. Stiennon, Le Scriptorium et le Domaine de l'Abbaye de Malmedy, Bulletin de l'Institut hist. belge de Rome, 26, 1950-51

PLANCHE II

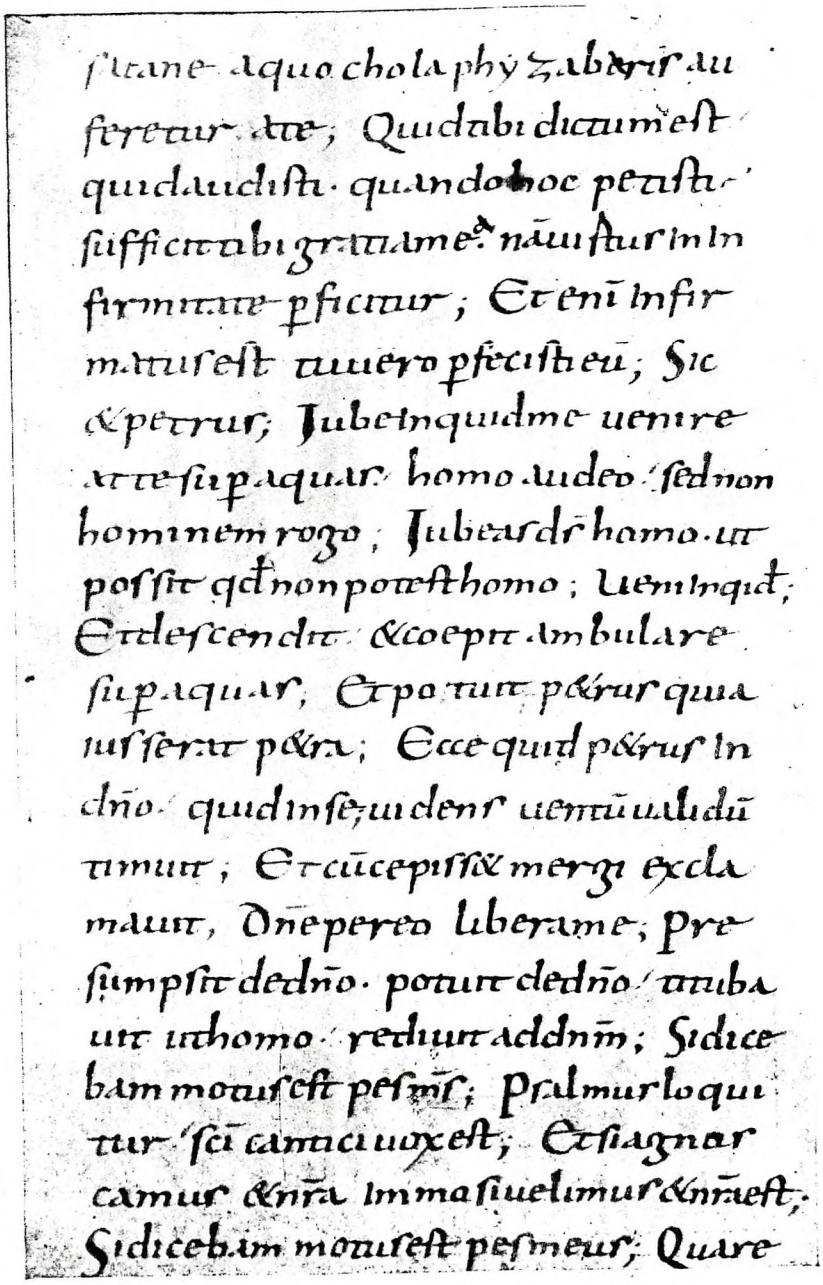

2. *Vat. lat.* 8655, fol. 31*r*, col. 1 (fragment).

inuigilantium conseruatione. omni
potentem dñ debeant profusius ob
secrare. Cuius rei monitorem &in
citatorem habentes prȩmanibus bea
tum remaglum. eundem prȩficiȩ
ei operi prouisorem atq: ministrum.
ccepta igitur ses sacerdos regia auc
toritate. & comitum necessariorum sub
leuatione. arduennę uastum paludi
bus & confragosis montibus saltum
aggreditur; fanias transit. uuarkin
ne riuulum peraccedit. Reppert
ibi indita. loca illa idolatrię quon
dam mancipata. lapides dianę & alis
portentuosis nominibus effigiatos.
fontes hominum quidem usibus aptos.
sed gentilium errore pollutos. ac per

Vat. Reg. lat. 615, f. 28v

BIBLIOTECA APOSTOLICA VATICANA
REG. LAT. 615
28v

natali solo egressus · omnium renuntiauit cupiditatum prouentibus · Ipsius dñi saluatoris factum adhoc me adduxit · qui diabolum debellaturus · solitarius heremum adeundum decreuit · Cuius misericordia concedat · pietas annuat · ut & ego uersutias illic antiquihostis proculcare · & de illic instruendis lucra cumulare · & uestris hic commodis mea oratione ualeam inseruire ·

Sic beato Remaglo peroratum · sic infectantium doloribus consultum · sic querimonius est satisfactum · deinde quo intenderat accelleratum · pariter et peruentum ·

Audientes hoc uel cuncta uel exsemotas partibus uiri deuota · quorum dñs

Vat. Reg. Lat. 615, f. 39v

REG. LAT. 615

39v

Reuerendissimus dñs dñs pontifex qui clauis pñtis pontificatus
R ē quā maxime dño do nr̄o placitā. & cōmunis uite
sectatoribus ut pfessoribus necessariā. suggessit presens
stilus nr̄. Que tanto studiosius nob ē tractanda. q̄nto
hunc aptius sedi frequentior inde uenit querela
& expectatur de die in diem sententia ei sana &
fixa. Vnde diligent consideratis capitulis illis que
dicunt scandalū in canonicor congregatione hac
tem inducere. tandē aptica auctoritate & por
patrū fulta traditione. removeam q̄d pfes cor
instructioni deprehendetur pfragari. & restituamus
q̄d approbabit suffragari.

Tunc reuoluto pfate regule corpore. inuente sunt
duo libelli. scdm q̄d plogus eor pollicebat nominee
uocitatus —— copilati. Et pr̄or quidē clericis omib.
de seor patrū sententiis. omino reprehensibilis & lau
dabilis. precepit q̄d indifferenter inserta contra pdā
capitula canonū. que quibusdā hec absolutis & popu
lis, hus clericis. n̄ aut̄ hus alia specialē cōstitutio di
cunt congruunt. abrogatis canonicis ac tantū
nr̄is
que reposco minus dicta. Et p̄mo q̄dē. om
cōpilatis tot libris de rubr. pprio hoc ordine
& cōtrariis uite ducentibus sententiis seor patrū

ipsius scdi libelli qui inscribitur
de canonicis regule di cassola

ꝛ scilicet ex aliq̄ capitulis que ei dē inserta deprehendunt ex institutione illa ut regule.
que scīmonialib. contra antiquatis legē tunc tēporis edita in plogo regule canonicē indicāt.
Que prius capitula. siue post assumpta sint ex illa scīmonialiū regula. siue prius digesta sint
in ipsa canonicor regula. oīb. sanū sapientib. claret omino aberrare ab institutione
aptica et canonica auctā.

Vat. Otto. lat. 38, f. 226r

BIBLIOTECA APOSTOLICA VATICANA
Arch... Ferraioli
Ottob. Lat.
38
225 a
...TA
...NE

grauatur ꝙcubi uir hui quę uere uidue ſ ſuſſtinet. Ita
hęc innupta ꝙ uirgo cognita quę dñi ſunt. ut ſit ſa
corpore ꝙ ſpu. In quibus apti uirtutis. apte monſtrant
ſtipendia eccłaſtica. hui ſolum uirginibus ut uiduis de
bri. quę facultates ꝑpas aut nō habuerit aut reliquerit.
Cuius ergo auctoritatis erit regula illa. quę contra doc
trinā apłicā ꝙ orthodoxoꝝ patrū traditionē ſcāmonia
libus in congregatione cōmorientibus ſic concedit eccłaſti
ca ſtipendia ꝙ beneficia. ut ꝓmoueant ut acquirant
ꝓpa. Et certe huiꝰmodi ſcāmonialium inſtitutionē.
uſq nunc tota aſia. affrica ſimul ꝙ europa. excepto
uno minimo angulo germanię. nec ſciuit nec recepit.
Quā quotq recepiunt. a tempore ꝑſtim ludouici
recepiſſe comprobant. Vnde conſtat antę illū ſcāmo
naleſ ubiuis terrarū habuiſſe quā ſequentes regulā
aſcīſ patribus ſibi conſcriptā. uelut in latina lingua
abbatis patre Benedicto. aliquibus dictionib; a uiri
ſexu ad femineū tranſlatis. Quā itaq in ſui regni
finibus inuentā. nec ludouicus mutare qualibet
ratione debuit aut potuit. ſine auctoritate ꝙ
conſenſu ſcę Romanę ꝙ apłicę ſedis. quia quātus
impi ꝙ deuotꝰ. tamen laicus. Sed nec ępi
quiſquā. quia nēſt illoꝝ nouā in eccle

Vat. Ott. lat. 38, f. 227r

BIBLIOTECA VATICANA
Ottob. Lat.
38
227 c

grauatur ꝓcedere ut hꝰ quę utrę uidue ſ ſuſſiciat. ſi
luer nupta & uirgo cognat quę dñi ſunt. ut ſit ſa
corpore & ſpū. In quibuſ apti urbiſ. apte monſtrant
ſtipendia eccłaſtica hꝰ ſolūm uirginibuſ ut uiduis da
bit. quę facultatem ꝑpas aut nō habuerit aut reliquerit
Cuius ergo auctoritate erit regula illa. quę contra doc
trinā apłicā & orthodoxoꝝ patrū traditionē ſcīmoniā
libuſ in congregatione cōmanentibuſ ſic concedit eccłaſti
ca ſtipendia & beneficia. ut remaneant ut acquirano
ꝑpa. Et certe huiūodi ſcīmonialium inſtitutionē.
uſq; nunc tota aſia. africa ſimul & europa. excepto
uno minimo angulo germanię. nec ſciuit nec recepit.
Quā quoniā receperunt. a tempore ꝑſtī ludouici
recepiſſe comprobant. Vnde conſtat. antę illā ſcīmo
nialeſ ubiuſ terrarū habuiſſe quā ſequerent regulā
aſcīſ patribuſ ſibi conſcriptā. uidelicet in latina lingua
abbate patre Benedicto. aliquibuſ dictionib; a regula
ſcōi ad ſonandi tranſlatis. Quā uidę uiſi regu
lę punctuſ inuentā. nec ludo ſuo uſui mutare qualibet
ratione debuit. nec potuit. ſine auctoritate &
conſenſu ſēdę Romanę & apłicę ſedis. qui a quibuſ
imperi & deuoti. tam erat laicuſ. S ad nec ſēdē
quiſ quā. quia nō ſibi illoꝝ nouā in eccle

227

tav. I *Vat. Ottob. lat. 38*, c. 227r (mm. 235 × 145)

P. Supino Martini, Roma e l'area grafica romanesca

inhis duabus prefatis agunt. Uersus autem harum
antiphonarum. totus in imo deprimitur. grauisq;
efficitur. uocis accentus. et simul totus grauicanit
uoce. De autentu tritо.

Autentus tritus. huiusmodi habet introitum
Accedis ad uuuxme cuius uersiculi finis. inme
diu illo toni. sustinet syllabam. Neq; enim
sursum sublimatur. neq; deorsum premitur
sed in imo contentus est introitu. Sunt nempe qui
dam. qui hunc dicunt. duas habere diffinitio
nes. quarum prior sit hęc. Circum dederme
Quidam uero abnegant. non amplius habere quã
unam. quę circum dederunt me. dicentes qm
hoc quod in fine uersiculi additur. non necessi
tatis causa fieri. sed tantum modo euphoniae
Ex regione autem repugnantes. aiunt non fore
melodiam causam euphonię. sed necessitatis

Vat. Pal. lat. 1346, f. 36r

derunt me. et ceter quę in autentо tritо in
ueniuntur; Uim uero ad uim. inses quoc
tua pportione resonabat tonum iuxta
illud. Si fuer natus ẽ nobis et omã quę. Auten
ti tetrar di adscribuntur norme. Et enim
sunt. uiii. toni scilicet autentus protus. au
tentus deuterus. autentus tritus. autentus
tetrar dus. quigeminati exse. uim reddere
uidentur. Quos quidam latus quidã autẽ
discipulos nuncupant. Quod ut euidentius
appareat. si uolueris segregare a magistro
discipulum. idẽ ab autenti pto. plagas pti.
et coniungere cum aliquo tono nonuales:
Similiter et de ceteris intellegendum ẽ. toni:
qui a semp origo inferioris a superiori initiũ
ducit; Quod enu cleatus in autento tetrar
di et plagis eiusdem ualet intellegi. qua eodẽ
quo finitur modo superior finitur et inferior.
Hęc memorata superius quattuor principia
a pitagora inuenta. eadem ex semet ipsis per

Vat. Pal. lat. 1346, f. 37r

PAL. LAT.
1346
27v

PAL. LAT.
1346
36r

uidelic& introitui · III · Offertoriarũ · I · co. II ·
Responsoriorũ · VI · Antiphonarũ · VIII · quę
simul iunctę · XX · faciunt Deplagis proti ·

Porro aut plagis protus · senario sufficiens ẽ numero ·
Hab& quippe inintroitib. diffinitionẽ · I · Inoff · I ·
Incomm · I · Inresp · II · Inantiph · I · Ęedem simul
nexe · VI · reddere uident. Deautentu deutero

Autentus deuterus XII · inse contin& diffinitiones ·
Nã introitus recipit · II · of · I · cõ · I · Inuitator · II ·
Resp · II · Antiph · IIII · hę simul iunctę · XII · facere
dicuntur Deplagis deuteri ·

Proinde plaga deuteri insem& XVIII · hab& uari
etatũ alternationes · Item inintroitib. hab& · II ·
Inoff · I · Incõ · I · Inuitatorius · IIII · Inresp · V ·
Inantiph · V · qui numer simul iunctus XVIIII ·
faciunt · De autentu trito ·

Autentus tritus nouenariũ arrid& numer...

diaphoniã · dignum ẽ finiri · Adultimũ uero inrepe
titione psalmi · unde eius ẽ initium · inde finiatur ·

Scilic& deplagis triti · quia obnumerũ litterarũ · inę
quisonans ẽ · Aplagis enim triti · sumit originẽ · et ab
autentu tritu · finẽ recipit · Inde ẽ haec normula · qd
antiphona quae initium habuerit · dequolib& tono ·
et finẽ de altero · si recte finiri potuerit · dequo eius ẽ ini
tium · finiatur · ut hic superior · Si uero non quiue
rit finiri de eodẽ tono · aquo inchoationẽ ducit · finis
eiusdem pficiatur · de consorte · Ad ẽst isticine exem
plum · Ã Quare detraxistis · Deautentu tetrardo.

Hormulæ autem tetrardi · inintroitib; sunt
duę · prima hæc Ã Puer natus ẽ nob · finis eius
de in uersiculi · in ultima sillaba · alte erigitur · Secda
ẽ que finẽ sumens uersiculi declivẽ · redditur hic ·
Ã Audiuit dns̃ CO Dicite pusillanimis · Adequatur finis
istius uersiculi · fine superioris introitu · iusum depssi ·

Vat. Pal. lat. 1346, f. 41v
Vat. Pal. lat. 1346, fol. 38r

PAL. LAT.
1356

38a

PAL. LAT.
1356

41v

religiosum prbm quiinter ceteraredu
onisaugmtahocsibi adscuerat · utbasilice
signo pulsante ilico adsurger& extemplo
queecclam ꝓperaret ; Dum his& huius
modi floreret actib; ꝑ quadā nocte cuma
ꝓpria egrederetur domo queꝓpariēi herebat
basilice in honore scī albani martiris · Anglox
audiuit chorū consona canere uoce · att · cum
ꝑsalmo · cxlviij · usq; ad finē psalterii · qui
ad tonitrusauris, adorsuū ipsiusoratorii obscul
tans didicit eam ; Et rataut att · quodmos est
cū superiori canere psalmo · Dieb; tantūdo
minicis · quein ꝓmouersu semel · insdo bis · in
tcio trib; recipeat utrib; · Et inquarto · rursū
acapite repetunt ; Utautē arbitror · in honore
fcē trinitatis duo competentē cantū trinitatis ;
Quoaū liquido cunctis appareret ueritas

Vat. Pal. lat. 1346, f. 54r

PAL. LAT.
1345
54 a

Vat. Reg. lat. 1672. fol. 14v

REG. LAT.
1672
14 v

Aut q̃ in urna omiũ nominaꝝ q̃ horas pertebant mittere
consueuerant · ut q̃ sors ego egressi fuissem de ps̃ iudica
rem. Aut sedm opinionẽ illiꝰ vulgabant · q̃ affirmabat
sortes singulos aborea ad mortẽ trahi · vtẽ & urna ibi
inuenta · Monet autẽ ꝑ · volut ad sortiendũ fortũ

Sedm opinionẽ vulgarẽ dr · qua affirmat sortes ducti
ad mortẽ ab orco trahi

Sic sup suũ ducẽ damonẽ sup quẽ dionisius siculꝰ ꝛ ne
sora gladiũ suspendit · ancꝫ posset opulẽ quã ampliss̃as &
oĩa que animũ ad uolupt̃atẽ trahere possent · hic orũ dio
medes reprehendit dionisiũ quare sic timeret · cũ tanta po
sset̃as esset · & tantarũ q̃ diuiciarũ possessor · Cui dionisiꝰ
ñ poterat mḡ sortes splendore diuiciarũ uel equalis
delectari · q̃ regũ sup alios temens · multos hꝫ sibi
seruientes · Qd cũ damocles ñ assuesceret · suspensũ ensẽ sup
capũ illiꝰ sortis ancꝫ posset̃ q̃ sup dnm̃ uasit aures & ar
gentea · Cui dũ insultando diceret · ut comederet · dionisiꝰ
ait illi · Quo m̃ sortes tangere possũ · cũ m̃ mortis incum
bat̃ q̃ hec mḡ ultra regis ac diuitũ suspensa & timẽda

Hoc ostendit ꝛ regiã utã splendore regũ suarũ
ut ñ posse · q̃ sẽp insidiarũ motu suspectã habet̃ semp
ante posit̃s que ad uolupt̃atẽ ꝓmouẽt

Lucc uineæ & arbores demorgone ieri fruct̃s
ẽã ñ ido ẽrstat̃ q̃ ñ culpa negligentie sit · de
ꝓhendit̃ & informitatẽ arborꝫ q̃ dñ ñ laborat̃
fructꝰ · q̃tã in culpam aqsit & nimiũ fructꝰ · nim̃ ꝓ
ostat̃

Transit ad eos q̃ nimia luxuria ponũ sibi ob
ficia in mari · de q̃bꝫ iã supius dispuatum

Quia plerũq̃ culturis suis sp̃ fallit · ñ ꝓuenit
ad maturitatẽ quos ostenderat fructꝰ

Bone dñe pastor ñ bouias · ut augeres hinc inde
angustũ maris · quã exigunt tanta seruitia

Verbo ipse usus ẽ fabricanũ · lacus enim in mari
molles dñr · quo cionis excludit aqua

Fabrice susceptor · aut certe q̃ rudimẽta ẽrasti
cũ famulis & easdẽ fastidia · maria seruens

Hic ostendit nec ẽra nec mari · quẽq̃ effugere
miseram animi uecia posse

Si dolorẽ mḡ corporis animuq̃ nulli diuiciarũ
apparatꝰ excludere possunt · cur laboram̃ in adq̃
renda re · indomit̃ & indamatus solicitudo · unde in
uidia oriri solet

Sup fluũ dẽ ambitũ fabricandi & diuiciarum
appetitũ · dũ dolor est & mororẽ auferre ñ possunt

Vat. Reg. Lat. 1672., f. 24r

REG. LAT.
1572
24 R

Spes & exemplum graue prebes ales — Ludens bellorosonos pegasos ore ferit

Pegasus terrenum mortale equitem grauatus — Bello rophontem

Semp ut te digna sequare & ultra — monens abstinere illa apuero

Quam licet sperare nefas putando — diuite & nobili

Disparem uitet, age iam meorum — philli ophilli amorum

Non enim post hac alia calebo — pro deo nomine dilecta

Femina condisce modos amanda — lyricos

Voce quos reddas; minuentur atre — das cantantes

Carmine curę.

Ad virgilium quendam unguentarium loquitur.

Iam ueris comites quę mare temperant — naugabile faciunt

Impellunt animę lintea thracię — uenti thraconesi boreas de thracia flat fauonij

Iam nec prata rigent nec fluuii strepant — frigore

Hiberna niue turgidi — pleni

Nidum ponit Inachis flebiliter gemens — filius terea

Infelix auis & cecropię domus — Progne dicti

Aeternum obprobrium quę male barbaras — perpetuum stuprum

Regum est ultra libidines; Incestu enim parricidiu uindicauit — pro regis terei

Dicunt in tenero gramine pinguium

Custodes ouium carmina fistula

Delectantq; deum cui pecus & nigri — pan ouiu custode dn̄ archadię obscuru

Colles archadię placent; — q; d̄s ibi

Adduxere sitim tempora virgili — ostas cstate

Sed pressum calyb; ducere liberum — apud opidu calos ut bibere

Si gestus puerum nobilium tuum — octauianu & meconatas & duos neronu

Nardo una mereberis — dat unguenta & una capiens calona

Nardi parui onix elicię cadum — spalla marmoris q gri dne gnscen suum oream

Qui nunc sulpicius decubat horreis — cadus

Spes donare nouas largus amaraq; — ipse cad smaras curas

Curarum eluere efficax; — expellere caduf ipse potens

Ad quę si properas gaudia cum tua — una

Infecta chimera dū reuerteret bellorosonis uictor pegaso ej residens audacia mitis ecagitat. utpote q; tanto rei uictor ceciderat. Sz cū ib alterutrū oculi penetrare bellorosonis. ira respiciens. stupefact. cecidit pegas. ut ure sidera recepit.

Ostendit se ibi quescere amoribus ut dictu & exacte grauat.

Hac ode alloq̄t urgiliu quendā unguentariū mercatorē. q; ab eo sibi dari unū rogabat. q; cū ipse nolle dare unguentum. Simul hic scribit tēpus ueris quando p creant herbe ad unguenta ofcienda. & quando calor puocat hominē ad bibendū

Tereus rex thracū fuit. q; cū ponduous athenarū regis filiā pgnen duxisse uoret. accp aliq tēp ipsa rogaret ut sibi philomenā sororē uidendā accersiret. pfect. q; ibe nas dū ad ducit puellā. eā uiolauit. minore. ne rei ordinē ei ne fari indicaret abscidit. Illa aut rē mirabilē suo cruore descripsit. misit sorori. Quare cognita pgne. rem filiū suū interfecit patriq; suo eū epulandū apposuit. Postea ū oīs in aues mutati s. Tereus in upupā. philomena in hirundinē. philomena in lasciuā.

Hac fabula uidet. Virgilius. Nardum. Onichem. & Calonem. Nardus est herba. Onix lapis. Calon uas. Sed ut dicit Seruius. Virgilius. Nardum. Onichem. & Calonem. Nardus est herba. Onix lapis. Calon uas. Sed ut dicit Seruius. Virgilius. Nardum. Onichem. & Calonem. Nardus est herba. Onix lapis. Calon uas. Sed ut dicit Seruius.

Sulpicius galbe horreis. q; hodie mira moda species; referas. Ostendit se unū habe in horreis recedentē ex eo tēpe quo sulpicius galba ēsul exercu

Recogita te quandoq; morituru. & nobis semp grauis eris. si aliqd turpe cōmisse sapientie

Vat. Reg. lat. 1672, f. 48v

REG. LAT.
1672

Preceperas michi vti ad uersus vaniloquiā prauitatē eorū qui alienū

PRECEPERAS MIHI VTI ADUERSVS VANILOQUIAM PRAVITATE FORUM QUI

Alienī a ciuitate dī ex locorū agrestium competis & pagis paga

pagani

nī uocant. siue gentiles. quia terrena sapiunt. qui cū futura nō queant. preterita aut̄ aut obliuiscant. aut nesciant. p̄sen tia tamen tempora uelut̄ malis extra solitū infestissima. ob hoc so lum. q̄ credit̄ xp̄s & colitur d̄s. idola aut̄ minus colunt̄ infamant.

Preceperas ergo. ut ex oīb⁹ qui haberi ad presens possunt hystoriarū atq; annalium fastis. quecumq; aut bellis grauia. aut corrupta morbis. aut fame tristia. aut terrarū motib⁹ terribilia. aut inundationibus aquarū insolita. aut eruptionib⁹ ignium metuenda. aut ictibus fulminū. plagisq; grandinū seua. uel etiam pariter diris flagitiisq; misera. p̄ transacta retro seculā repperissem. ordinato breuit̄ uoluminis textu explicare. Maxime cū reuerentiā tuā p̄ficiendo aduersū hos ipsos paganos undecimo libro insistentē. quorū ita decet orientes radii mox. ut de specula ecclesiastice claritatis elati sunt. toto orbe fulserunt. leui opusculo occupari, oportere. Et sed filius tuus iulianus karthaginensis seruus dī. satis fieri sup hac repetitione sue eadē fiducia qua poposcit exigere. Dedi operā. & me ipsum in primis confusione pressi. Cui plerumq; repetanti sup modū exestuauisse p̄sentium clades temporū uidebantur. Nactus sū enim p̄cipitos dies. n̄ solum eque ut hos graues. uerū etiam tanto atrocius miseros. quanto longius a remedio uere re ligionis alienos. Vt merito hac seruatione claruerit. regnasse mortē auidi san guinis. dū ignorat̄ religio. que phibere a sanguine. Ista illucescente. illi con stupuisse. illam concludi. cū ista ū p̄ualere. Illā penitus nulla futurā. cū hec sola regnabit. Exceptis uidelicet. semotisq; illis diēb⁹ nouissimis. sub fine seculi. & sub apparitione antichristi. tertiū sub conclusione iudicii. quib⁹ futuras

Vat. Pal. Lat. 828. f. 90r

PAL. LAT. 828
907

Hist̄ libri quos bernardus
ppō sumptu ēscribi fecit.
Ysagoge. Cathegorie. Perier
menias. Topica. liber sillogis
mor scās. liber diuisionū. lib
diffinitionū. liber syllogismor
xpotenciē. Ante pdicam̄ta boetii
hoīs. vnū. in unos uolumine.
Cōmentū. cathegor. Cōmentū in
topica. Topice differentie.
& prior liber sillogismorum
cathegoricor. & queda excepta
uel questiones de dialectica in uno
uolumine. Ternū topicor differen
tie in altero uolumine.
Regule minuciarū & questiones
Lanfranci in uno uolumine.
Ternū utiles qstiones dialectice. &
regule syllogismor utrorq;. &
mensuratio monocordi. & regule
abaci & minutiarū. & rex eius dia
lectici & scās liber sillogismorū
in uno libello. oīs. vnū.
Rethorica de inuentione. Pris
anus de cōstructione. De litteris
& syllabis. figuris & tropis. & me
tris. & maximianus in uno uolūm.
Regule pisciani. Ouidius meta
morphoseon. Ouidius tristium.
Ouidius amatoria. Virgilius.
Lucanus. Terentius. Duo salustii
Arator. Auianus. Donatus.
Martianus de nupciis philologie.
Orosius. Cassiodorus. duo Helperici
cū regulis bede. Iuuenalis. &
descriptio astrolabii in uno
uolumine. Arithmetica
Musica.
Duo missales. unū officiale.
unū graduale cū sequen
tionario. xxxcim. libri
l. vi. partes.
Libri quē mer passiones aposto
lorū dedit adaltare scī Martini
& unū psalterium.

Vat. Pal. lat. 828, f. 172v

PAL. LAT. 828
172v

Pat. Tu dñs ingenite. rerꝝ creator ꝯdig. Tu filii unigenite. lumen uerū de lumine.
Sc̄e simul paradyse. opem cantam porrige. Pulchra fuerunt sęcla. antiquus p̄terita.
Consipsa ualde nobilis. q̄ tunc regnabat t̄pore. De q̄bus unū dico. de quo cantare gestio.
Urbis romanę p̄ncipes. erroris q̄ndā cōplices. Falsa linquentes numina. xp̄i ceperunt laudibus.
Quę de melioribꝫ q̄dā fuit cuiusmus. Uxorē ducens nobilē. non generabat sobolem.
Pl̄us p desiderio. tristabatur in animo. Donec dñs adulterinū. illi concesserit filium.
Quē sacrauit baptismate. Alexin uocans nōe. Cui uirtutū plurima. patrata sunt insignia.
Celebrat hanc nr̄a pagina. nob monstrat p̄ca. Pater congaudens filio. tradidit eum studio.
Libris q̄ prudentiū exercebat puerilem. Ad cognoscendū dñm totū conuertit animum.
Tandē imbuit̄ literis. aulā intrauit cęsaris. Caduco regi seruiens. sꝫ perennem nō deserens.
Sic ducens transitoria. ut speranda ęclestia. Tunc secū uoluit genitor. nati sui nō immemor.
Ut daret illi coniugē. ad augenda pgenie. Quo dign̄ heres fieret. cū unicus existeret.
Natura cuidā satrapę. ualde cluente genere. Et sponsionē debitam. subarrauit ingenuam.
Quę sup̄dicto filio. heredi iniungio. Iuncta p̄dictū terminū. puerilē est ad uesperū.
Cū simul in cubiculū intrarent ad c̄ubitū. Tunc sponsa nō humanitus. ita fata sꝫ. ęthicus.
O mi dilecta sponsula. audi q̄ dico uerbula. Nē tibi sume coniugē. q̄ p̄nū facit hominem.
Cui amoris gaudiū. nullu caput interiit. Post hęc exiuit curius. a domo patris profugus.
Nauē conscendit primus. quā psp duxi uenturus. Ad urbē licā nōe. applicuit in littore.
Quicq̄d secū adduxerat. pauperib c̄essserat. Post ipse mę paupertulus. uictū poscebat p̄cibus.
Corpusculū uix sustinens. supflua distribuens. Nē p̄ter misso filio. de patre loquor denuo.
Post fugā nati maximā. q̄ faciebat genitor. Planxit cū matre sponsula. de uiuo sponso uidua.
Clientes misit aliq̄s. q̄s habebat quā plurimos. Et multa regna quęrere. si possent eū cernere.
Ut reducant in patriā. ad regenda familiam. Cū sparsi loca singula. pagrarent p̄sula.
Ad licā bini uenerant. Alexin ibi uidebant. Sꝫ n̄ cognoscunt facie. macilentā ac tenuem.
Ipse cognouit pp̄os q̄s olī uidit seruulos. Non curans eos alloq̄. p̄misit eos regredi.
Et seruabat animū quē diligebat plurimū. In licā multo t̄pore. usus di seruimine.
Exiuit inde p̄ca. Alsis ingressus męnia. Quę ciuitas p̄cipua. magna pollebat gtā.
Imago quędā nobilis. marię sacrę uirginis. Angtā facta manib urbis huius in mędiis.
Uenerabat̄ pplo. cū maximo obsequio. Hanc dixit ad ędificiū. q̄ p̄curabat delubrū.
Hoēm di ferage. huic t̄plo inducere. Qui regno xp̄i primū. multis ē necessarius.
Custos audiens talib. multū fuit sollicit̄. Qua parte possit querere. monit̄ ab imagine.
Quē uultu dei nōe. n̄ quibat recognoscere. Imago loquens denuo. sermone dixit parulo.
Q̄ sedit iuxta hostiū. immixt̄ urbis pauperū. Hunc cape di famulū. & fac intrare delubrū.
Cū cognouisset pplus. q̄s ęt di famulus. Urbis cū magno gaudio honore tollunt debito.
Sꝫ sibimet fastidiū. hoc decus fuit maximū. Et nocte fugit clanculū. nemini dans indicium.
In tharsis uolens oppidū. currere p̄nauigū. Sꝫ roma uenit nescius. uentoq̄ pulsus flatibus.
Cū nota uidit patria. grupit intrare ędicula. Heu miser clamat sęlo nē implicabor denuo.
Si posset me cognoscere. q̄ru sū nat̄ sanguine. Sꝫ dat mihi solacium. cuius mutata p̄ modium.
Caro confecta macie. uetab me cognoscere. Ingrediar n̄ dubium. nil mutabo p̄positum.

Vat. Pal. lat. 828, fol. 173v

BIBLIOTECA APOSTOLICA VATICANA
Archivio Fotografico
PAL LAT. 828
173v

RIPRODUZIONE VIETATA
SENZA AUTORIZZAZIONE

Città del Vaticano

Vat. Pal. lat. 828. f. 173r

quincialiū furore multū cōturbare magnentiū dolis in oppido cui helena nomen ē. in primo hispaniē initio cecidisse ē. Magnentius enim ap augustidunū arripuit imperiū qđ continuo p gallum africā totumq; porrexit. Illyricū autē uetranionē gratē grandeuū imperatorem sibi multis seruauerunt. uirū natura simplicē eunctisq; iocundū si quis ne prima quidē litterarū elementa didicisset. itaq; cū primā litteras litterarūq; syllabas imperator senex uiuere meditaretur a constantio q nunc in magnentiū ultionē frēs accensus bellū parabat. deponere iussus imperiū. Qui deinde cū

Anno ab incarnat dni. mo. lxo. iiiio. consecratū ē hoc oratoriū & altare a uenerabili benigno osnebrugensi epo. ii. kl octobr. In honore sce trinitatis. & sce marie matris xpi. & sci michahelis archangli. & sci hieronimi prbri. & eorū quoz reliqe in altari continentur. Timothei discipli Pauli. felicani mr. Pancratii mr. Laurentii mr. & omi

: indict. ii.

Anno dnice incarnat. mo. mo. to. lx. iiii. Indict. ii. Consecratū ē hoc oratoriū & altare. a Domno nro. Eilberto. uenerabili epo. ii. kl octobr. In honore sce & uictoriosissimę crucis. & sce marię matris xpi. & S. Hieronimi prbri. & confess. & omnium confessoz xpi. & in primis eorū quoz reliquię in hoc altari sunt inclusę. scilicet MARTINI. confess. Nicol. confess. Theodori epi. Donati epi

Anno ab incarn. dni. mo. mo. to. lx. iiii. Indict. ii. Consecratū ē hoc altare. vi. n. octobr. a Domno nro Eilberto uenerabili epo in comemoratione dnicę passionis & in honore sce & uictoriosissime crucis & S. MARIĘ matris dni. & sci leodegarii epi & mr. & omniū mr. Continet autē in altari de ligno dni. De corpore. S. Stephani. promr. & S. Ypoliti mr. S. Pancratii mr. & S. Pontiani mr.

1

PAL. LAT. 828
1737

tr defitur· ℣ d

AD COMPT

Exultet qs dne populus tuus in sci tui cō
memoratione natalis· & cuius uotiuo le
tatur officio· suffragio rcleuet obtatu· ℣

GREG. Apcō.
Refecti participatione
muneris sacri qs dne
ds nr. ut cui exeqm
cultū· sentiam
effectum.
℣

kat mai· aplox philippi jac

S QVI NOS ANNVA Apto
rum tuorum Philippi· & Laco
bi sollempnitate lcificas· psta
qs· ut quorum gaudemus mertis· instru
amur exemplis· ℣

SECRETA

Munera dne quae ptorum tuorū Phi
lippi & Iacobi sollempnitate deferimꝰ
pptius respice· & mala omnia quae
mertmur auerte· ℣

AD COMM

Qs dne salutaribus repleti mysteriis· ut
quorum sollempnia celebramus· eorum
orationibus adiuuemur· ℣ d

v· non mai· Inven· s· crn

S QVI IN PRE CLARA SALVTI
feræ Crucis inuentione passionis

Vat. Ross. 204, f. 56r

ROSSIANO 2021

562

M. TVLLII CICERONIS RHETORICORVM LIB. I. INCIPIT.

SEPE ETIAM VLTV HOC MECV cogitaui bonine an mali plus attulerit hominib; & ciuitatib; copia dicendi ac studiu eloquentie studiu. Nam cu & priuate rei publice decreta cernebam & maximarum ciuitatu ueteres animo calamitates colligo non minima uideo pdisertissimos homines inuecta parte incomodoz. Cu aut res abnia memoria repetere instituo multas urbes excitatas plurima bella restincta firmissimas societates sanctissimas amicicias intellego cu animi ratione tu facile eloquentia coparatas. Neme quide dui cogitantis ratio ipsa in hanc potissimu sententia ducit ut existimem sapientia sine eloquentia parum pdesse ciuitatib; eloquentia uero sine sapientia nimiu obesse plerisq; pdesse nusquam. Quare siquis omissis rectissimis atq; honestissimis studiis rationis & officii ciuitatem omne opera in exercitatione dicendi ponat inutilis sibi pniciosus patrie ciuis alit. Quid enim ita se armat eloquentia ut non oppugnare comoda patrie; sed pro his propugnare possit. Nemini uir: & suis & publicis rationib; pfecto utilissim atq; amicissim ciuis esse uidetur. UNDE INCHOAVIT ELOQVENTIA

Ne fuit olim huius rei quae uocat eloquentie siue artis siue studii siue exercitationis cuius siue facultatis ab natura pfecte considerate principiu reperiem id ex honestissimis causis natum atq; optimis rationib; pfectu. Nam fuit quodam tempus cum in agris homines passim bestiarum modo uagabantur & sibi uictu sero uictu propagabant nec ratione animi quicquam sed plerag; uiribus corporis administrabant. Non dum diuine religionis nec humani officii ratio colebatur nemo

BIBLIOTECA APOSTOLICA VATICANA
Archivio Fotografico
VAT. LAT. 3231
IV
RIPRODUZIONE VIETATA
SENZA AUTORIZZAZIONE
Città del Vaticano

satis inca uidet exantiquis artib; ingenuose & diligent elec
tas res collegisse & nihil ipse quoq; nouu praeterisse. Ut erit ora
tori minimu decere loqui qd hic fec. Multo maximu ex
arte dicere qd eu minime potuisse omnes uidemus. Quare
materia quide nob rethorice artis uidetur quia aristotelis
usa e dixim.

De partibus eius.

Partes aut he quas pleriq; dixer: inuentio. dispositio. elocu
tio. memoria. pnunciatio.

Inuentio e excogitatio rerum uerarum aut uerisimiliu que causa
probabile reddant. Dispositio e rerum inuentarum in ordine
distributio. Elocutio e idonee ubere & sententiarum adinuen
tioni accomodatio; Memoria e firma animi rerum & uerborum
adinuentioni perceptio; Pronunciatio e exrerum & uerborum dignita
tate uocis & corporis moderatio;

Nunc his reb; breuiter dictis: eas rationes quib; ostendere pos
sumus. gen & fine & officiu hui artis aliud intemp diferens.
Illa & multos indigent. & nunc opere adartis descriptione & p cep
ta tradenda pertinent. Cu aut qui arte rethorica scribat de
duab; reliquis reb; materia artis aceperit. Quare inuentio
que princeps est omnium partiu potissimu in omni causarum
genere qualis debeat esse considerentur;

Omnes res que habent in se posita indictione ac disceptatione ali
qua controuersia; aut facti. aut nominis. aut generis. aut
actionis cum ea questione. Facti aut coniectura. Nominis ut
finis. Generis ut qualitas. Actionis ut prescriptio.

Eam igit questione ex qua causa nascit constitutione apellam.
Constitutio est prima & finctio causarum ex depulsione intentio
nis profecta. hoc modo. Occidi non feci. aut iure feci;

Cum facti controuersia est
qui coniecturalis causa firmat. constitutio coiecturalis apellat.

parts hic ñ ponunt
sed scribs. s. p mem
bris rethor
ge

omissis. gne. fine.
officio. scribere
oportere existimam.

Vat. Lat. 3234. fol. 4v

BIBLIOTECA APOSTOLICA VATICANA
Archivio Fotografico
VAT. LAT. 3234
I V
RIPRODUZIONE VIETATA
SENZA AUTORIZZAZIONE
Città del Vaticano

M. TVLLII CICERONIS RITHORICORVM LIB. I. INCIPIT.

SEPE CTOVVLTVM hoc mecv cogitau hominē animali plus attulerit hominib; & ciuitatib. copia dicendi ac summū eloquentie studiū Nam cū ex rerū publicē dignitate ciuitatū & maximarū ciuitatū ueteres animo calamitates colligo non minimā inde ꝓ diserissimos homines iniectā partē incōmodor. Cū aut res abnīā memoriā ac ciuitatē remotas ex clarissimis monimentis repetere instituo multas urbes cōditas plurima bella confecta firmissimas societates sanctissimas amicicias intelligo cā animi ratione tū facilē eloquentia cōparatas Neme quidē diu cogitanti ratio ipsa inhanc potissimū sententiā ducit ut existimē sapientiā sine eloquentia parū ꝓdesse ciuitatib. eloquentiā uero sine sapientia nimiū obesse plerūq; ꝓdesse nūquā Qua re siquis omissis rectissimis atq; honestissimis studiis rationis & officii ciuitatē omnē operā in exercitatione dicendi ponat inanis sibi ꝓmiscuos patrie consulat Quid enim tam se armet eloquentia ut nō oppugnare cōmodā patrie sed ꝓ his ꝓpugnare possit si mihi uir & suis & publicis rationib; ꝓfectū inimicissimus atq; amicissimus cuius fore uidetur;

Ne sinolum huius rei que uocat eloquentie siue artis siue studii siue exercitationis cuiusq; hui⁹ facultatis ab natura ꝓfecte considerate principiū reperiem id ex honestissimis causis natū atq; optimis rationib; ꝓfectū Nā fuit qdā tēp cū in agris homines passi bestiarū modo uagabant & sibi uictu fero uitā ꝓpagabant nec ratione animi quicquā sed plerūq; uiribus corporis administrabant Non dū diuine religionis nī humani officii ratio colebatur nemo

LIB. I. INCIPIT.

EPE ETOMVLTV hoc mecv cogitaui bonum animali plus attulerit hominib; & ciuitatib; copia dicendi ac fumu eloquentiae studiu. Iam cu & ex re publica decrimta ciderd & maximarum ciuitatu uetares animo calamitates colligo non minima uideo p disertissimos homines inuecta parte incomodor. Cu aut res abnta memoria uetustate remotas ex antiquarum monimtis repetere instituo multas urbes ciuitates plurima bella restincta firmissimas societates sanctissimas amicicias intelligo cu animi ratione tu facili eloquentia coparatas. Neme quide diu cogitante ratio ipsa in hanc potissimu sententia ducit ut existime sapientia sine eloquentia parum p desse ciuitatib; eloquentia uero sine sapientia nimiu obesse plerumq; p dese nuquam. Qua re si quis omissis rectissimis atq; honestissimis studus rationis & officii sumit omne opera in exercitatione dicendi is inutilis sibi p meos patriae ciuis erit. Quum ita se se armet eloquentia ut non oppugnare comoda patriae; sed pro his ppugnare possit. is mihi uir & suus & publicis rationib; p fectu utilissim atq; amicissim ciuis fore uidetur; UNDE INCHOAUIT ELOQUENTIA

Ne si uolum hui rei quae uocet eloquentiae siue artis siue studii siue exercitationis cuida siue facultatis a natura p fecte ciderare principiu. reperiem id ex honestissimis causis natu atq; optimis rationib; p fectu. Ha fuit qda tep cu in agris homines passi bestiaru modo uagabant. & si in uictu foro una ppagabant. nec ratione animi quicquam. sed ple

ritas grauissima debeat cē tibus immortalib; qui locus summus
exsortib; exoriculis unib; estimus. p digus responsis simulib;
rebus hūc maiorib; nris regib; ciuitatib; gentib; hominib; sa
pientissimus senatus pōpulo legi scriptoribus Secundo locus e
pquē illa res adquestionem cū amplificatione indignatiōnē ostendimus. Aut admiratiōnē patrē qđ atrocissi
mū ē an adsuperiores. quales sunt hi quos exaudoratione in
dignatio sumit qđ indignissimū ē an adpares animo for
tuna corpore qđ iniquissimum est. an adinferiores qđ superbis
simū est. Tertius locus est pquē querimus quid nāsit eum
tuū. sude certi faciant. & simul ostendimus. huic si con
cessū multos emulos crudelitatē audacie fecerint. Ex quo qđ
mali sit euentuū demonstrabimus Quartus locus ē pquē demonstramus multos alacres expectare quid sta
tuatur. quo dum concessū sit. sibi quoq; tale dare qđ hoc
ac intellegere possint. Quintus locus ē pquē ostendimus ce
teras respōsa constituta. intellecta ueritate commutatas
corrigi posse. hanc ēē rem. quę sicut semel iudicata neq; alio
commutari iudicio neq; ulla potestate corrigi possit. Sext
locus ē pquē consulto & de industria factū demonstratur.
& illud adungit̄ uoluntario maleficio ueniā dari non opor
tere inprudentiae concedi non numquā conuenire. Septim
locus ē pquē indignamur qđ tetrum crudele nefariū
tyrannicum factū ēē dicamus. puium mentis obtusitatē que
res ab legib; & ab aequali iure remotissima sit. Octauus
locus est pquē demonstrari nūulgare neq; factitatū ēē
neq; abaudaciissimis quidē hominib; id maleficiū dequo
agit. neq; id aferis hominib; & barbaris gentib; & in
manib; bestiis cē remotū hęc eę quę inparentes liberos

Vat. lat. 3234

Vat. Lat. 3328, fol. 57r

tama urtia umbecilla ętas ambitione corrupta tenebant. Ac me cū ab reliq̄s malis moribus dissentire. nihilominus honoris cupido eadē q̄ ceteros fama inuidia uexabat. Igit̄ ubi animus ex multis miseriis atq; periculis requieuit & in reliquā etatē animū erexit. postq; agere decreuit in fluit cōsiliū socordia atq; desidia bonū ocium cōterere. Ut eq; ū agrū colendo. aut uenando. seruilibus officiis intentū ętatē agere. s; aq̄ incepto studio q; meam binuo mala detinuerat eo dē regressus. statuit res gestas romanas carptim utq; memoria digna uidebant̄ p̄scribere eo magis q̄d̄ m̄ aspe. metu partibus rei p. animus lib erat. Igit̄ de catilinę coniuratione quā ueerissime potō pauca absoluā. Ham id facin⁹ inprimis ego memorabile existimo. sceleris atq; periculi nouitate. Deinde hominis

morib⁹ pauca p̄ explananda sunt. quā initium narrandi faciā. Lucius catilina nobili genere natus fuit. magna ui animi & corporis. s; ingenio malo prauoq; Huic ab adolescentia bella intestina. cedes. rapinę. discordia ciuilis grata fuere. ibiq; iuuentutem exercuit. Corpus patiens inedię. algoris. uigilię. supra quā cuiquā credibile est. audax animus. subdolus. uarius cuius libet rei simulator ac dissimulator. alieni appetens.

uiliq; his artibus auxerat q̄s sup memorau. Incitabant preterea corrupti ciuitatis mores. quę pessima ac diuersa inter se mala luxuria atq; auaritia uexabant. De ipsa habilitas

uitio⁹ q̄ mor⁹ etate catiline.

hominū

BIBLIOTECA APOSTOLICA VATICANA
Archivio Fotografico
VAT. LAT. 3328
I v
RIPRODUZIONE VIETATA
SENZA AUTORIZZAZIONE
Città del Vaticano

Vat. Pal. Lat. 3328, fol. VI v

tunor vsoluus incesserat. affluctare sese manus
supplices adcelū tendere. miserari parvos
liberos. roguare. oīa pauere. supbia atq; di
turnus omissis. sibi patrieq; diffidere. At cati
line crudelis animo. eacte illa mouebat.
tam & si p̄sidia parabant. & ipse ablege plau
tia inīrogat erat. ab. L. paulo postremo dissi
mulandi causa. & ut sui expurgandi sicut
urgio lacessitus foret. insenatū uenit.
Tum. M. tullius consul suue p̄sentiā ei
mens. suue ira cōmot. orationē habuit lu
culentā. atq; utilē rei. P. quā postea scrip
tā edidit. Sed ubi ille assedit. catilina
ut erat paratus addissimulanda oīa.
demisso uultu. uoce supplici. postulare
patrib; coepit. neqd de se temere cre
derent. ea familia ortū. ita se a badulescen
tia uitā instituisse. ut oīa bona inspe
haberet. ne estimarent sibi patricio ho
mini cui ipsius atq; maiorū plurima be
neficia. in plebē romanā essent. p̄dita re
P. opus ee. cū ea seruaret. M. tullius mq

conscribere.
ones. multa p̄uenire ante capere. que bello usui forent.
nocte intempesta cūpaucis inmanibus castra
p̄fecisse. Sed certhego atq; lentulo ceteris
quoq; cognouerat pro̱pta audacia mandat.
quib; reb; possint. opes factionis confirment. in
sidias consuli maturarent. cede. incendia. aliq;
belli facinora parent. sese ppe die cū magno
exercitu adurbē accessurū. Dū hec rome gerunt.
C. manlius ex suo numero legatos ad marcium regē
mittit. cū mandatis huiuscemodi. Deos homi
nesq; testam̄ imperator. nos arma neq; contra
patriā coepisse. neq; quo periculū alius faceremus. sed uti corpora nra abmiseria tuta forent.
atq; crudelitate
qui miseri egentes uiolentia feneratorū ple
riq; patria. sed omis fama atq; fortunis expressi.
neq; cuiquā nrm licuit more maiorū lege uti.
neq; amisso patrimonio liberū corpus habere.
tanta seuitia feneratorū atq; p̄toris fuit.
Sepe maiores nri miserti plebis romane decreuis
sunt inopiq; ei opitulati sunt. ac nouissime in mo
rianā. ppē magnitudine eris alieni uolentib;
oīb; bonis argentū ere solutū. Sepe ipa plebs

Iuuria ad
danū. ētu
melia ad
cupiditā
nē pmā

BIBLIOTECA APOSTOLICA VATICANA
Archivio Fotografico
VAT. LAT. 3388
VI v
RIPRODUZIONE VIETATA
SENZA AUTORIZZAZIONE
Città del Vaticano

Vat. lat. 3328, fol. X^v

neq; umquā audaciȩ eguere · neq; illis sup
bia obstabat · q̄ minus aliena instituta si modo pba
erant imitarent̄ · Arma atq; tela militaria · ab
samnitibus · insignia magistratuū ab tuscis ple
raq; sumpser̄ · Postremo quod ubiq; ap socios
aut hostes idoneū uidebat̄ · cū summo studio
domi exeqbant̄ · Imitari quā inuidere bonis
malebant · Sed eodē illo tēpore grecię morē
imitati · uerberibus animaduertebant in ciues · de
condēpnatis sūmū suppliciū sumebant · Post
quā res P. adoleuit · & multitudine ciuiū fac
tiones ualuere · circūuenire innocentes · aliaq;
huiuscemodi fieri coepere · tc lex porcia · aliaeq;
leges paratę sunt · q̄bus legibus exiliū dāpnatis
pmissū ē · Hanc ego causā · P. C. quo minus nouū (ego hanc causā)
consiliū capiamus · inprimis magnā puto ·
Profecto uirtus atq; sapientia maior
i illis fuit · q̄ ex paruis opibus tantū
iperiū fecere · quā in nobis q̄ ea bene pa[rta]
[u]ix retinemus · Placet igit̄ eos dimitti & au
geri exercitū catilinę · minime · Sed ita censeo ·
publicandas eorū pecunias · ipsos i uinculis
habendos p municipia que maxume opib[us]

reputo · Illi mihi disseruisse uident̄ de poena
eorū q̄ patrię · parentibus · aris · atq; focis suis
bellū parauere · Res aūt monet cauere ab illis
magis · quāquid in illos statuamus consultare ·
Nam cetera malefacta · tū psequare · ubi fac
ta sunt · hoc nisi puideris ne accidat · ubi eue
nit · frustra iudicia implores · Capta urbe ·
nihil fit reliq uictis · Sed p deos inmortales
uos ego appello q̄ semp domos · uillas · signa
tabulas urās pluris quā rē. P. fecistis · si ista cuius
cūq; modi sunt que amplexamini retinere ·
si uoluptatib; uris otiū · p̄bere uultis · expgis
cimini aliquando · & capessite rem. P. Non agit̄
de uectigalib; · non de sociorū iniuriis · Libertas & a
nima nrā in dubio ē · Sepe numero · P. C. multa (firmamto)
uerba in hoc ordine feci · sepe de luxuria atq; aua
ritia nr̄orū ciuiū questus sū · multosq; morta
les ea causa aduersos habeo · q̄ mihi atq; animo (..q̄ facere)
meo nullius umquā delicti grām fecisse · haud
facile alterius lubidini malefacta condonabā ·
Sed ea tā & si uos paruipendebatis · tam res. P.
firma erat · opulentia neglegentiā tolebat ·

BIBLIOTECA APOSTOLICA VATICANA
Archivio Fotografico
VAT. LAT. 3328
X V

RIPRODUZIONE VIETATA
SENZA AUTORIZZAZIONE

©BAV Città del Vaticano

Vat. lat.
3328,
f. 46 XVI v

aliaſ reſ arr. oportere· quinquennu con
ſulta et decreta omnia reſcindi· Nam
p ea tempora confectu an
nis mucipſa parui animo ua
luiſſe· Tu de hiem ſal placere ſibi
reſpondit· Na ipſu illu tribuſ paenus
annuſ ad optione in regnu puenisſe·
Quod uerbu inpectuſ ugurthe· al
tiuſ qua quiſqua ratuſ erat deſcendit·
Itaq; ex eo tempore ua et metu anx
iuſ· molim· purare· atq; eamodo
cu animo habere· quib; hiem ſal p
dolu caperet· Que ubi tarduſ pce
dunt· neq; lenit animuſ feroc· ſtatuit
quouſ modo incoeptu p ficere· Pri
mo conuentu que ab reguliſ factu
ſupra memorati· ppter diſſenſione
placuerat duudi theſauroſ· fineſq;
imperu ſinguliſ conſtituu· Itaq; re
puſ adutraq; re decernit· ſed matu
riuſ ad pecunia diſtribuenda· Regu
interea uloca ppinqua theſauriſ

manu· Numidi mandata breui con
fecit· atq; uti doctuſ erat noctu ui
gurthe· militeſ introducit· Quipoſt
qua maedeſ irrupere· duerſi rege
querere· dormienteſ alioſ alioſ oc
cuſanteſ interficere· Scrutari loca
abdita· clauſa effringere· ſtrepitu
et tumultu omnia miſcere· Cu uteri
hiem ſal reperit occultariſ ſe· tuguro
mulieriſ ancille· quo initio paul
duſ et ignaruſ loci p fugerat· Nu
mide· caput eiuſ uti uiſſi erant ad ui
gurtha referunt· Ceteru famatanu
facinoriſ p omne africa breui duul
gabat· Atherbale omiſq; quiſub im
perio micipſe fuerant metuſ inua
dit· In duaſ partes diſcedunt· Numi
de plureſ atherbale ſequunt· ſed illu
alteru bello melioreſ· Igitur ugurtha
qua maximaſ poteſt copiaſ armat·
urbeſ partiu ui aliaſ uoluntate impe
rio ſuo aduingit· omi numidie im

BIBLIOTECA APOSTOLICA VATICANA
Archivio Fotografico
VAT. LAT. 3328
XVI v
RIPRODUZIONE VIETATA
SENZA AUTORIZZAZIONE
Città del Vaticano

Vat. lat. 3328 f. xxii

scauri quod is auctor et socius bestiæ fe
rebatur. auero bonoq; impediebat. At. c. mem
mius. cuius de libertate ingenii. et odio poten
tię nobilitatis supra diximus. inter dubitatio
nē et moras senatus. concionibus populū ad
uindicandū hortari. monere. p. r. ne rem
publicā. ne libertatē suā desererent. mul
ta superba. et crudelia facinora nobilita
tis ostendere. prius utentus. omnimodo plebis
animū accendebat. Sed qm ea tempestate.
rome memmii facundia clara pollensq; fuit.
decere estimau unā etā multis eius oratio
nib. pscribere. ac potissimū ea dicā que in
concione post reditū bestię huiusce modi
uerbis disserit. Multa me de hortante audiui
quirites. ni studiū rei publicę omia superet.
opes factionis. ura patientia. uis nullū. ac
maxime qđ innocentię plus periculi quā
honoris est. Nā illa quidē piget dicere.
his annis. xv. quā ludibrio fuerint superbię
paucorū. quā foede. quāq; in ulti perierint
uri defensores. ut uobis animus abigna
atq; socordia corruptus sit. Qui ne nunc
quidē obnoxii inimicis exurgitis. atq; etiā
nihil iu. nil secessione opus est. necesse est
suo metipsi more pcipites eant. Occiso ti
berio. g. quē regnū parare uiebant. in
plebē romanā quaestiones habitę sunt;
post. c. gracci. et. m. flaui fulu cedē. tē uri
ordinis multi mortales incarcere necati
sunt. Vtrinsq; cladis. non lex. uerū libido
eorū finē fecit. Sed sane fuerit regni pa
ratio. plebi sua restituere. Quicquid sine
sanguine ciuiū ulcisci nequit. iure fac
tū sit. Superioribus annis tacita indigna
bamini erariū exhauriri. reges. et pplos
liberos paucis nobilib. uectigal pendere.
penes eosdē et summā gloriā. et maximas
diuitias esse. tamen hęc talia facinora in
pune suscepisse. pauci habuere. Itaq; postre
mo. leges. maiestas ura. diuina et huma
na omia hostib. tradita sunt. neq; eos qui
ea fecere aut pudet aut poenitet. sed ince.
dunt pora uitā magnifici. sacerdotia et con
sulatus. pars triumphos suos ostentantes. pu
de quasi ea honori non ppreda habeant.
Serui aere parati. iniusta imperia domi
norū pferunt. Vos quirites inimperio na

BIBLIOTECA APOSTOLICA VATICANA
Archivio Fotografico
VAT. LAT. 3328
XXII.R
RIPRODUZIONE VIETATA
SENZA AUTORIZZAZIONE
Città del Vaticano

sese ostendunt · quare hostis acies intelligitur
Si quia diuersi abeuntes alius abalia parte atq
omnis ideo significabant · Consul incertus quo nam
modo aciem instrueret · nullo ordine commuta
to aduersum omnia parat ibidem oppertus tres augur
tha spes frustrata · qui copias inter partes dis
tribuerat · rati eos mib' atque aliquos abigo
hostib' uenturos · Interim sylla quem primum hostes ar
tigerant cohortatur suos · turmatim · equum mau
me conferus equus ipse aliq mauros inuadunt ·
ceteri in loco manentes · abaculis eminus emissis
corpora tegere · etsi qui inmanus uenerant
obruncare · Duo eo modo equites pliant · bocchus
cum peditib' quos uolux filius ei adduxerat ·
neq; in tempore pugna tinere morati fuerant ·
postrema romanos acie inuadit · Tum marius a
pud primos erat · qd ibi augurtha cum plurimis
erat · Dein numida cognito bocchi aduentu ·
cla cum paucis adpectus conuertit · Ibi latine
na apud numantiam loqui didicerat exclamat
nos frustra pugnare · paulo ante marium sua minu
erit · Ea res multos romanorum exterruit · Ita
ubi primum ora quantum erat conspectus patuit
cadentib' & interea humus infecta sanguine · Postea loci
consul haud dubie iam uictor peruenit in oppidum cura
quo initio profectus intenderat · & post diem quintum qua
uterum barbari male pugnauerant · legati a bocho ueni
unt · qui regis uerbis a mario petuere · duos quam
fidissimos adeum mitteret · uelle de suo & de P. R. comodo
cum eis disserere · Ille statim · L · sillam & aulum malui ire
ubet · Qui quam quam accersi ibant · tam placuit uerba
apud regem facere · Ingenium aut auersum flecterent ·
aut cupidum pacis uehementius accenderent · Itaq; si l
la cui facundia non setati · amanlio concessum pauca
uerba huicemodi locutus · Rex boche magna no
bis est letitia · cum tetalem rem dii monuere · ut ali
quando pace quam bellum male sit · neu te optimum cum pessi
mo omnium augurtha miscendo commaculares · simul
nobis demeres acerbam necessitudinem · parit te erran
tem · atq; illum sceleratissimum persequi · A hoc utinam
R. ia a principio tibi melius usum · amicos quam seruos
quaerere · tutiusq; rati uolentib' quam coactis impe
ritare · Tibi uero nulla oportunior nra amicicia ·

Vat. Lat. 3328 f. xxxiv

BIBLIOTECA APOSTOLICA VATICANA
Archivio Fotografico
VAT. LAT. 3328
XXXIV 12

RIPRODUZIONE VIETATA
SENZA AUTORIZZAZIONE

S.A. del Vaticano

Vat. lat. 3328

uolens.
-Igitur
simul.
ibi adsit,
alia que
bant ora
etto doc
senatum
untur ibi
intende
ientu le
sýllam
num ple
luq; sena
cchi cog
m eundi
stulabun
ei ferocus
urū reru.
sa munan
ib; tresro
usone qui
tauerat.
chus cum
huduūsille
nostuam

ierē sagmaru · æ cohors peligna cū uelitaribꝫ; armis. tuneris ꝓperandi causa · neq; his secus atq; alijs armis aduersum tela hostiū quod ealeuia sint · muniti sunt intimere. Quinto denique die uolux filius bocchi repente in campis pā tentib; cum mille non amplius equitib; sese ostendit · qui temere æ effuse euntes · sillæ alisq; oīb; æ numerum ampliorē ꝰ. ex hostile metū efficiebant. Igitur se quisq; expedire · arma atq; tela temptare intendere · Timor aliquantus fs; spes amplior · quippe uictoribꝫ · æ aduersum eos quos sepe uicerant. Interē equites exploratū premissi · rē uti erat quietā nunciant. Volux aduenies questorē appellat · ductuq; se a patre boccho obuiam illis simul æ presidio missum. Deinde eum æ ꝓximū diē sine metu conuenit eum. Post ubi castra locata · æ diei uesperat. repente maurus incerto uultu ad sýllam accurrit · dictuq; sibi ex speculatoribꝫ cognatū augurthā haut procul abēe · simul uti nocte clam secū ꝓfugerem. rogat atq; hortatur. Ille animo ferocı negat se tociens fusum numidam ꝓmescere · uirtutem suorū fatis credere · æ iā si certa pestis adēet · mansurū pocius quam ꝑ tus

tus nros muadat · credere se ꝑ dctos auolare insidias circumuentos. ac fuere qui dicerent manu uindicandum · neq; a ꝑ illos tantum scelus inultū relinquendum. At silla quamquā eadem estimabat · tamen abimuria mauru ꝓ hibet · suos hortat uti forte animū gererent. sepe antea pauci strennuus aduersū multitudinem bene pugnatū · quanto sibi inplio minus pepercissent · tanto tuciores fore: nec quemquā decere qui manus armauerit · ab inermis pedib; auxilium petere · in maximo metu nudū æ cecū corpus ad hostes uertere. Dein uolucem qm hostilia faceret · iouem maximū obtestatus · ut sceleris atq; pfidie bocchi testis adēet · ex castris ire iubet. Ille lacrimans orare · ne ea crederet · nihil dolo factū · ac magis callidtate augurthe · cui inuidelicet speculam inter suā cognatū ēet. Ceterum qm neq; ingentē multitudinem haberet · æ spes opesq; eius ex patre suo pendérent · se credere illū nihil palam ausurū · cum ipse filius testis adēet · quare uideri ibi optimū factu ꝓ media ei castra palā tan sire · sese t ꝓmissis · uel ibidem relictis mauris · solū cum sýlla iturū. Caret ubi initali

BIBLIOTECA APOSTOLICA VATICANA
Archivio Fotografico
VAT. LAT. 3328
XXXVII
RIPRODUZIONE VIETATA
SENZA AUTORIZZAZIONE
Città del Vaticano

Vat. Barb. Lat. 721

r tam̃ adquirant adhuc fabricanda
T emporib, longis hęc tua dona regas;

De egercio flumine

Laus & forte minor fuerat generosa geronna
S in̄ exiguas alt̄ haberet aquas
ubricat hic quo tenuato egercius haustu
P refert diuicias paupere fonte tuas
enq, dissimulē si cōparet ullus utrūq,
h ic ubi fit riuus. tu puto nilus eris
e famulans intrat. s, hunc tua regna serenant
G allicas eufratis tu fluus. ille latet.
ā quantū oceanū timidus tu cursib, auges
I ste tuas tantū crescere pstat aquas
orrida p̄ seritē cū terris incubat aestas
A c siciente solo tristis anhelat agris
ū titan radius feruentib, exarat arua
E t calor ignifero uomere findit humū sdas
anguidus arentes fugiens iux explicat un
E t cū pisce suo palpitat ipse simul
lumine subducto uacuatas lambit arenas
S edib, inpprius exul ob errat aquis
n limo migrante lacu cōsumit̄ amnis
T erraq, fit sterilis quo fuit unda rapax
eficiunt usto solatia cuncta rigori
N omine cū ppio tristis et eger eget
orce uator tter gradiens n̄ inuenit haust?
V nde alios recreet q̄ sitit ipse sibi:

P iscib, inhabilē nullus arare potest
ola palude natans raucos clatrans susurros
P iscib, exclusis aduena regnat aquis
t si forte fluat tenuis de nubib, imber.
V ix pluit interris iam tumet ille minax
ngentes animos parua de nube resumit
F t subito pelagus qui fuit ante lacus
urbidus incedens undis. eget ipse lauari
S empinequalis qui nihil ausans ē
I onripis cōtem̄ agit compendia cursus
Q uod de monte bibit p̄ sata plena uomit
ertice torrenti raptū quasi more tyranni
I ndignatus tē munera uastat agri
iscurrit segetes influuiū. stat pisces in aruo
O rdine puerso. messe natante iacet
Q uę fuerant oub, donam̄ pascua ranis
P rata tenent pisces. et trahit unda pecus
bruet expulsus stabulū cāpestre siluanus
P lus caput̄ terris quā modo piscis aquis
arcula quos foderāt agros male rena miscent
F igit̄ hic amus quo stetit ante palus
orsuna ē pisces. siccent aut flumina crescunt
N unc residet limo. nunc iacet exul agro
ed cur triste diu loquim̄ de gurgite paruo
C rit̄ et uerbis. nec recreat̄ aquis.
ufficiat flagrare sibi. cur addo uaporem.
A tq, his estuū crescere tempus ago

BIBLIOTECA APOSTOLICA VATICANA
Archivio Fotografico
BARB. LAT. 421
62
Città del Vaticano

Vat. Barb. lat. 721, fol. 10a

uter crepitantia uerborum uestrorū to
nitrua uix surrexa. Igitur cum considerarē
dicta singula demore tubarum clangente
sermone prolata. & sidereo quodammodo
splendore perfusa. uelut coruscantiū ra
diorū perspicabili lumine mea uisi estis
lumina perstrinxisse. & soporatos oculos quos
mihi aperuistis tonitruo. Clausistis coruscos; tan
tus enī exercitatu dicendi colloquii urę linguę
rubor effulsit. tanta serenitatis eloquentię lux
rubrauit. ut conuerso ordine mihi uiderer
uerbis radiantibus ab occidentali parte te lo
quente sol nasci. Credebam enim quasi sophi
dicus conpactus tetrasto pedestri glutine sug
gillatus. & ac si enthimematū parturiens ca
tenatū uinculum secunda fluxisse oratio.
spiritus uter tecta sophismate. Peregrino denique
quantū ad profunditatem urę dictionis adu
nec fecerat ignorantem psermonem com
pęros uelut inter cautes echinadas oberrare
nisi a uobis ipsis lampas preuiatrix tuneris
occurrisset. O dē uero uris inseruistis ęptis uo
cem meā nec ad clamationē laudū superatā
in ultimo orbis angulo psonasse. Hec ipsa dū
relego. coepi me mirari uro subito creuisse col
loquio. q̄ fauorē ppio non mererer ornatu.
gaudiis usq; adeo affectu fauoris erigi. qui

BIBLIOTECA APOSTOLICA VATICANA
Archivio Fotografico
BARB. LAT. 721
Ital. 3

RIPRODUZIONE VIETATA
SENZA AUTORIZZAZIONE

Città del Vaticano

Hinc sibi cęsaries & fremuit iulianus in iras
Imperat ut clausi teneat custodia iustum.
Acuenientę die primus ꝓperaret in agmen.
Quo tam̃ ante aciẽ sacer ire faceẽ inermis;
Venerat g̃ dies belli pacẽ expetit hostis
Atq; oranti uno cecidit furor omnib, armis
Innumerasq; acies solus sine sanguine uicit;

Hinc loca latronũ incedens rauserit palpes
Vinctus post tergũ manib, deductus ab uno
Tempore sub mortis hostis compendia tractans
Credit latro dm̃ dũ predicat iste colendum.
Et dare q̃ uoluit mortẽ capit ore salutem;
Ducit ille ferox a religione ligatus.
Atq; suis p̃do marcni p̃da fit ultro
Quã bonus ille isti sed plus pius hic fuit illi.
Seruant̃ simul. ille fide. hic corpore uiuens.
Ambo ualent dũ nemo cadit. sic uicit uterq;.

Hinc loca p̃teriens pulcherrima mediolani
Florea rura ferens ꝓamoena uirecta uiator.
Obuius occurrit uecius ce temerarius hostis
Mentitus speciẽ humane sub imagine forme

Interea matrẽ gentili errore resoluens.
Illa istũ mundo hic illã genet aiunt olympo.
Decreptã q; senẽ seo facit amne renasci
Et meliore sinu generant suauiscera matres
Dogma q; sacri lego qđ fuderat arriuse.
Tẽpestate grauitorũ populauerat orbem.
Per magus illirici malemaufraga lingua natabat.
Hinc quoq; coeperunt nasci noua proelia iusto.
Fortior ut fieret reparatus belliger armis.
Aduersus opus ꝓ multa pericula crescens.
Vir pius atq; sagax fideq; fidelis athleta
Sparsã uenena heresis deprimit dũ dimicat hostes
Supplicijs laceruś. flagris datus. uerbere pulsus.
Rem patris ac genitri equalẽ & spm̃ almi
Vim. genus et speciem. uirtutẽ. lumen. honorẽ.
Vnum uelle trinũ sua ꝓtestata fatetur.
Dulcia membra uiri ꝓamara flagella cauant̃.
Et xpi uiuenẽ ueterata piacula torquent.
Sed grauior fit poena leuis ꝓnom̃ amantis.

Et quia sũmus apex fidei uirtutis honoris.
Hilarius fame radios iaculabat in orbem.
Rure sacerdotum generalia iura minuens.

Vat. Barb. lat. 721, fol. 22ᵛ

BIBLIOTECA APOSTOLICA VATICANA
Archivio Fotografico
BARB. LAT. 721
221
RIPRODUZIONE VIETATA
SENZA AUTORIZZAZIONE
Città del Vaticano

Et unera nulla gemus sine lumine gaudia sumus.
Giuit amor semp nec tibi xp̃s obit.
Illic regna tenes. hic uncas cũtegra fulges.
Om̃a tua loca sanctificata do.
Hec tibi cara do̅ merita uenerabilis ages.
Offero quo placeas tu faciendo colas.
Iudicis ut uultu munus tribuatur utrisq;
Quando corona tibi tunc m̃ uel uenit.
Opto p̃ hos fluctus animas tu xp̃e gubnes.
Arbore et antẽpna uelificante erueas.
Vt post emensas mundanu gurgitis estus.
In portu ute nos tua dextra locet.

Ad virgines

Inter aptas aciet sacrosq; pphetas
Preuia maturibus p̃mia urgo tenet.
Splendida sidereo circumdata lumine p̃gens
Iungitur angelicis casta puella choris.
Fruge pudicitiq; celi donanda talento.
Aterni regis ducitur in thalamos.
Pulcra corona caput triplici diademate cingit
Et gemma exornant pectora colla comã

Ad domina o radegundẽ

Regali de stirpe potens radegundis in orbe
Altera cui celis regna tenenda manent
Despiciens mundu meruisti adquirere xp̃m
Et du̅ claustra petes hinc supastra uides.
Gaudia terrena conculcas nouia regni
Vt placeas regi leta fauente polo.
Nunc angusta tenes quo celos largior intres
hic seruans dn̄o corpore mente fide.
Dispice qd terris & clara sedebis in astris.
Xp̃i ut sponsa placens regna supna colas
Presens uita tibi fugitiuo tempore transit
Virginis integritas. glorificanda manet.
Pauperas te parua rogat cũ duce xp̃o.
Vt uenias nro dulcis alumna sinu.
Quo patris auxiliu dn̄o obtenta p̃cibus.
Atq; tibi felix regna beata pares.
Vt parti sce̅ mereris uncta marie.
Gaudia ꝑpetuo concelebrare choro
Asquecumq; pius manibus suscepit arras
Non nupturo homini sed sponsata deo.

Vat. Barb. lat. 721, f. 31v

BIBLIOTECA APOSTOLICA VATICANA
Archivio Fotografico
BAV B. LAT. 721
31V
RIPRODUZIONE VIETATA
SENZA AUTORIZZAZIONE
Città del Vaticano

non poſſit aliqd impedire. Sed ut in nobis impleat ei⁹ uoluntas operātē. quō aduersario reſiſtente nos uoluntatē ei⁹ implere nō poſſum⁹ niſi ipſius patrocinio muniam⁹. Si uero quę rē quęſit dī uoluntas. habeſ dñi p̄cepta. q̄ p̄ moyſen dī ſunt uoluntate uulgata. habeſ dī filium q̄ patris uoluntatē ſciens quę erant abſcondita reſeauit. et quę obumbrabant̄ in luce tranſfudit; Itaq; uoluntas dī aguita. excuſatio non erit ſuccurſura. Nam q̄ de cęlo deſcendit ad terras. qd aliud ſuę uoluntatis ee uolut uolunt credi. niſi ſalua redēptione innos daret cartatis et humilitatis ſor nam⁹. quō et ipſe hoc dignat⁹ ē facere. eaca ritate numia. humilitate ſincera. Deinde q̄ templū ſibi elegit inuirgine. quid docet. niſi dona pudicitię cuſtodire. Qui iuſticiā coluit. dolū in ore nō habuit. muſcdiam p̄bu it. culpas indulgentia laxauit. mundo cor de ſemp inceſſit. quid aliud niſi qđ noſ poſt ſua ueſtigia uerbis traheret et exemplis. Ideoq; orandū ē ut ſi petire nolum⁹. ipſius uoluntas operetur in nobis. uxta aplm di poſſidē. Audiamus ipsū dñm ihm xp̄m inmutabilitate carnis poſitū quid dixerit. Pat̄ ſi poſſibile eſt tranſeat ame calix iſte. Verumtamen nonſicut ego uolo ſed ſicut tu. filius dī dicat ueru nonquod ego uolo. ſedſicut tu pater. Ethomo quare tam ſupb. ſit. ut uoluntatē ſibi exſe ee dicat adbonū. et nonpocius dī munus eſſe teſtetur. Quod ſibona uoluntas exhomine ē ſine dī inſpiratione. dicat ergo xp̄ianus inoratione. fiat uoluntas mea quō bona eſt. Sed abſit ut hoc aliquis confiteri p̄ſu mat. immo magis deprecetur. ut fiat uoluntas dī in homine. non hominis uoluntas quae bonū uelle non habē niſi dñs inſpirē. uxta illud. ds oīs miſcdia eius p̄uenit me. Ergo nonhominis uoluntas p̄uenit dm. ſ dī miſericordia p̄uenit hominē non uoluntatē quō ſcriptū eſt. ds eſt qui iuſtificat impiū. Ite ſpſ ubi uult ſpirat. Igitur quare non unuſ quiſq; recognoſcat tenebras ſuas. ne in lu minatus tamquā lampas quę aliunde ſuccenditē p̄uentoſitatē ſuę ſupbię extinguat. et ſub ducto ſplendore maneat in cecitatis caligine. Dū ſiquid bonū uelle habet ſuee putet et arbitriu. et non exinde gras referat conlatori. ne audiat

Vat. Barb. Lat. 721, f. 39r

BIBLIOTECA APOSTOLICA VATICANA
Archivio Fotografico
BAV B. LAT. 721
391 391
RIPRODUZIONE VIETATA
SENZA AUTORIZZAZIONE
CIMA dei Vaticano

Illa tuū pectus· protegat ista latus·
Alta fides ꝛtam dilectio fide nutriat·
Et fortunato sis comes ampluſ amor·
Explicit liber decimus. Incipit xi.

Expositio symboli.

Summā vocuſ fidei catholicę recenſentes· unq̄ integritaſ erūdēlitatis oſtenditur· & unuſ dī omīpotentis· idē sęę trinitatis aequalitaſ declarat· & mȳſteriū incarnationis filii dī qui pſaluto humani generis apatre decęlo deſcendens· deſcendens deiurgine naſci dignatuſ ē. Quo ordine tquando pculerit· quomodo ſepultuſ ſurrexerit· & in carne ipſa caeloſ aſcendens· addexterā patris conſideret· indeexq; uenturuſ ſit· qualit̄ remiſſionē peccatorū ſacro baptiſmate renatis conferre· & reſurrectionē humani generis ineadē carne inutrā q̄nam futura ſit· quia multa in ſymbolo paucis uerbis cōplexa ſunt· mediocrit̄ nobis ſermo tēperandus ē· ne aut breuit̄ dicendo non aperiatur intellectuſ· aut plenitate uerbi generat̄ faſtidiū· Itaq; reſurgentis ꝛpō & aſcendentis in celo· miſſoſcō ſpū collata apliſ ſcientia linguarū adhuc inuno poſiti hoc inſe ſymbolū unuſ

Iuſtuſ ex fide uiuit· & niſi credideritis· non intelligetis· Ergo uel inreb; humanis nullū opus incipit̄ niſi labor omīs adaffectū uenire creditur̄ Vnde credendum ē indm̄ aq̄ tam pſens uita quā futura tribuit̄· Dſ aut̄· apellatio ÷ ſubſtantię ſempitnę ſuę amoris duuini· Igit̄ ds ē inprincipio· ſine fine· Simplex· incorporeuſ· inconpḥenſibiliſ· Patrē aut̄ cū audis agnoſce· q̄d habeat filiū ueracit̄ genitū· Quomodo poſſeſſor dr̄ qui aliquid poſſidet· & dīs q; eu dominet̄· Dīs ꝯ pat̄· ſecreti ſacramti uocabyliū ÷· cui uere filius ÷ uerbū· & poculū· & caracter· & imago uiuens· patris uiuentis· inōmb; patri ſimilis· eidē naturȳ· & indiuinitate genit̄· genitori pomīa coequalis· Nec quęrat̄ quomodo genuit filiū· quod & angli neſciunt· ppheris ÷ incognitū· unde illud dictū ÷· generationē ei⁹ quis enarrabit·" Quā ſecretā originē· cū ppio filio nouit ipſe ſoluſ qui genuit· Nec anobis ds diſcutiendus ÷ ſi credendus· qui unnob ipſis neſcimuſ q̄d ſapimuſ quomodo ſapientia ingenui· aut intellectuſ· conſiliū· aut menſ nra generat

Vat. Barb. lat. 721. fol. 45v

BIBLIOTECA APOSTOLICA VATICANA
Archivio Fotografico
BARB. LAT. 721
115v
RIPRODUZIONE VIETATA
SENZA AUTORIZZAZIONE
©BAV Città del Vaticano

in terrā repmissionis certū ⁊ in ductus se.
Et iste de tenebris ec terra ignorantię se sequen
tes ad cęlos ducet. Xp̄e dicit̄ a crismatis unc
tione. et hoc nom̄ pontificale ē ⁊ regale
quō reges ungebant̄ oleo corruptionis. hic
aut̄ ab spū sc̄o oleo exultationis diuinit̄ unc
tus ē ppheta dicente. Spūs sc̄s sup me ppt̄
qđ unxit me. Ihē g dicit̄ eo quod saluos ppl̄m.
Xp̄c quod sit unctus pontifex in aeternum.

I filiū ei⁹ unicū ei⁹ dominū nr̄m

deo utnihil in hoc intellegas terrenū siue
corporeū. ubi deuno est unus. de luce splen
dor. de corde uerbum. de mente sensus. de for
te uirtus. de sapientia sapiens. de aeterno na
tus ē coęternus. Per omia idē qđ pater. hoc
filius. Nam unicus ideo. quia nec cōparationē
recipit cū reliquis creaturis. nec similitudi
nē. quia omnium rerū summus ipse creator
ē. homines aut̄ filii dī uocantur p gr̄am.
Ille solus filius genitus p naturā. huc usq; de
dignitate patris atq; filii textus ordo secutus ē.

I Qui c̄cept⁹ ē de spū sc̄o nat⁹ ex maria v̄.

Ille qui de patre ante secla natus ē. Postea
dominicę carnis creator. spūs sc̄s hinc maiestas osten
dit̄. Qđ uero ds maiestatis de maria in carne na
tus ē. non̄ sordidatus de uirgine nascendo. qui n̄
fuit pollutus. hominē condens de puluere. Denq;
sola ut ignis filiū inspiciat qđ tetigerit pur
guat ⁊ se tam̄ non inquinat. Nec fuit dō inui
tę causa misericordię. neq; sit incredibile. qđ
ē ipse natus de uirgine. qui adā de puluere ⁊
primā mulierē potuit de costa formare.

H Passus sub pontio pilato. crucifixus. mort̄.

huc multa ppheta qualit̄ confixus in cruce
foratus pedibus. aceto ⁊ felle aut uino murra
to potatus. spinis coronatus. lancea p cussus.
Sup uestē eius sorte missa. ⁊ inconspectu
ppli maligni manib⁹ extensis in die pependerit
p diuers̄ diligens lector inueniet. Tam̄ ut
breuit̄ dicatur. in cruce suspensus ē. ut nos a
dampnatione lingi ueteris dissoluerit.
felle uero potatur. ut amaritudinē p̄uari
cati pomi ⁊ nimis acidi amputaret. Spinis
coronatur. ut maledictę terre ueteris cri
mē eueret. Lancea p cutitur. ut p plagā
lateris aqua fluerit ⁊ sanguine. baptismū

Vat. Barb. lat. 721, f. 46r

BIBLIOTECA APOSTOLICA VATICANA
Archivio Fotografico
BARB LAT. 721
46r
RIPRODUZIONE VIETATA
SENZA AUTORIZZAZIONE
Città del Vaticano

Palmatius uidelicet & tyrsius. Maximus. Constantius. Crescentius. & Iustin⁹. Leander. Alexander. Sother. Hermesa. & Papirius. constans. & Iouian⁹. Dū aū ex cripta ubi hęc iacent sc̄oꝝ corpora tra portarēt. os q̄dā incautē p iectū sanguinē effudit n̄ modicū. & usq; in hodiernū diem pmanet sanguinolentū.

In hac cripta iacent corpora scōꝝ secm̄ sc̄i dignitatē nobilissimoꝝ. secm̄ di aut̄ uoluntatē martirū p̄ciosoꝝ. Nam riciouarus maximiani imperatoris p̄fectus legionē thebeam ussu ipsius circū q̄q; p̄secut̄. hanc ciuitatē ppt̄ ipsoꝝ ē ingressus. Quoꝝ in numerosa cū hic occidisset hos q̄q; huius ciuitatis p̄ncipes fidei xp̄ianę cōfessores cū ipsis occidit. quoꝝ hic corpora circū circa sc̄ collocata. In medio ū ipsoꝝ sc̄i paulini clarissimi treuirorꝝ archi ep̄i corpus ē ferreis catenis suspensū. q̄d ibi sēr felix huius sedis ep̄s afriga tocius regni turib; translatū .iii. id mai. honorifice suspendit. q̄ristud monasteriū i honore scē di genitricis. nec n̄ eoꝝ de martirū ēstruxit. Illā p̄terhoꝝ p̄ncipū corpora innumerabilia cuiusdē multitudinis corpora i hoc monasterio sc̄ cōp̄hensa. Quoꝝ nōia sic̄ innumerabilis ppli & peregrini n̄ potuer̄ repiri. excepto uno ducis uocabulo q̄rsus uocabat̄. Huius itaq; & eoꝝ martirū uocabula quoꝝ hic uideri possē sarcofaga. aureis literis in huius cripte pariete ēscripta fuer̄. q̄a inde deuota q̄dā trans xp̄iani huc transtulerūt. q̄ndo normannos hanc urbē sic̄ cęcas undiq; urb̄ depopulaturos ēē p̄scuer̄. Isq; q̄dā de clero s. paulini latere ē reposit̄. palmatius uocabat̄. q̄dā patricius tocę huic ciuitati p̄ncipabat̄. In sinistro

Vat. Pal. lat. 482, fol. 64r

BIBLIOTECA APOSTOLICA VATICANA
Archivio Fotografico
PAL. LAT. 1182
6 4 R

RIPRODUZIONE VIETATA
SENZA AUTORIZZAZIONE

Città del Vaticano

inuadis. decipis. subruis. tanto iniquior quanto in malo ꝑ posito
ad eos qui tibi in xpō frs sunt subuersionē & scandalū prona
cior. paru ponderans uerba dni cōminantis ei qui de pusillis suis
aliquē scandalizat. nec satis urmens increpationē apli adsupbā
corinthios gentē scribentis & dicentis. Sic aut̄ peccantes in
frs & ꝑcutientes conscientiam eoꝝ infirmā. in xpm peccatis.
Quo peccato plurimū detineris. subuertens eos qui nescientes
tibi resistere. contēplant̄ ea quę uident̄ non ea que non uident̄.
Sed firmū fundamentū dei stat immobile. habens signaculū
quo discedit ab iniquitate. qui inuocat nomen dni. nequaqua
sine grau scandalo ferens qđ non es contentus ut ꝑuersus
ꝑuersa dicas. nisi etiā praua scripta ꝑ prauos discipulos tuos
in diuersas regiones transmittas. Et cetera quidē abeant memorię
nicholao quinto xpianę nominis summo pontifice & a centū tredecī
epis rome audita. examinata atq; dānata sunt Tu quoq; inclinato
corpore sed non humiliato corde ignē accendisti. libros q; diuersi
dogmatis in medio scī concilii in eū conieciste. iurans ꝑ id qđ reb.
omīb. incōparabiliter maius est. fidē a patrib. qui presentes erant
traditā. inuiolabiliter te seruaturū. uetereq; doctrinā tuam
de corpore & sanguine dni ab illa die abis non predicaturū
Huius ꝑposteri sacrilegus uiolator. contra prefatā synodū. contra
catholicā ueritatē contra omīum ecclārū opinionē scriptū postea
condidisti. cui in hoc opusculo confisus de xpi muscā respondere
disposui. Et ut euidentius appareat quid tu dicas. quid ego respon-
deam. alterutras sententias uocabula nrōrū nominū positione distin-
guam. Nec ad oma responsurus sū. quia spinis rosas interseris. &
albis atq; nigris coloīb. phantasma tuū de pingis. quędā etiā dicis
quę nihil ꝓtinent ad ꝓpositū questionis. Cōpendio aut̄ in quantū
potero. operā dabo. In talib. enī nemis nollē uerā detrahere. si
ꝓpter dī antiquā ꝓmitteres pacē habere. Berengerius. Scripsi
humberto burgundi quē fecerant rome epm cardinalē qđ scripsit
contra catholicā ueritatē qđ inferius patebit ut cogeret illud
berengerius & quasi ꝑtinere errorē in ecclesiis burgundi.
Lanfrancus. Humbertū uirū fuisse religiosū. fide xpiana &
sciissimis opib. ꝑseuerantissime decoratū. scientia diuinarū ac
secularium literarū apprime eruditū. testant̄ oēs qui ut ꝓpria
experientia eū nouerunt. ut ab aliis qui ipsū experti sunt eius
cognitionē acceperunt. hunc non de burgundia sed de lotharingia
fuisse leo romā traduxit. ad predicandū fidelibus uerbū dī archiepm

Vat. Pal. lat. 482, f. 43v

PAL. LAT. 482
43v

Vat. Pal. lat. 482

Scripsit theodoricus paterbrunnensis canonicus de oratione dominica quod ob memoriam et honorem ismahelis venerabilis epi in sancta reverenda sacerdotis et confessoris christi ad gradum scripsit editum.

Patrem misericordie nrm esse patrem cum rationibus tum auctoritatibus utriusq; scie et reuerenter suscipiendis euidentissime cognoscat. Ait enim uas electionis contemplator archane in celo uentatis. Do et patri nro gla in scla seculoq; amen. Et alibi. Gra uobis et pax a do patre nro. Quis enim adeo exhausti pudoris. quis adeo impudens irrisor ueritatis. quis adeo pranax assertor falsitatis. qui non acquiescat. si nos filii sumus eius. cum ee patre. Nos autem filii. Scriptum est enim. Filii excelsi omnes. Et rursum. Venite filii. audite me. Nonne enim hec nobis carnali usui obtectus et obsignatus usq; ad reuelationem captus nri xpi ibu eode uelamine obuoluti sunt annunciata. Ergo ipse est pater. Ipse quoq; possidet nos p caritatem sua. fecit nos ex nihilo per potentiam sua. creauit nos in bonis operib. p gram sua. Hinc apls ait. Ipsius. i. di factura sumus. creati in xpo ihu in operibus bonis. Numquid q non ipse est pater qui possidet et fecit et creauit nos. Xpm quoq; di sapientia. di filium. di consciuit. Estote inquit pfecti sicut pater uester celestis pfectus est. Ipse g ihc xpus p contrarios discipulos suos de oratione modo sic inquit orate. Pater nr et reliq. Igit institutione xpi fundati. claros uitaq; testimonio edificati. nulla rapina arbitrantes inoratione nra animamur clamare in spu sco. Pater nr. Paulus enim ait. In quo. i. in spu sco clamamus abba pater. Quis enim omnipotentem tam familiari nomine patris appellare in suo spu presumeret. Qui est. i. qui pfecte et singulariter subsistit. Dictum est enim moysi. Qui est misit me. Quis misit moysen. Nonne ds. Ergo qui est ds est. Et audi. Ego sum q sum. Quis hec loquitur nisi ds. Qui est q ds est. Qd autem esse. tam creature. qua creatori secm uocis formam commune. specialiter creatori assignat. eo modo locutionis fit. quo multa communia uni soli participanti p reuerentia excellentiori attribuit. Ds enim ta ueri et in omnis diuitis et omnipotentis qua falsi et egeni et impotentis simulacri nomen est. Sed ds cum dicitur uerus intelligit. Dns quoq; ta creatori qua quida creature commune cum esse. Intellectus noster p reuerentia ad creatore trahet. Iustus quoq; et scs cum dicit. ipse intelligit. Hinc

Taf. 8

bek aus der Zeit

des Domherrn

Hirschmann (Hg.), Von der Domschule z. Gymn. Theodorianum (1962)

Taf. 9

psalmus ait. Magnificauit dns sem suu. & alibi. Iust' auct quid fecit. Filius quoq; est comune. Sed cu ipse dicit filius di intelligit. Vnde ipse ait. Si nos filius liberauerit. hoc quoq; locutionis modo cu apls siplicit efferet. paulus intelligit. Ig cu diuinitatis ee. sit ante omne. ee. excellens omne. ee. condens omne esse. gubernans omne. ee. prerogatione assignationis sullimitate di glorificam. dm intelligentes cu dicet. qui es. Et hec ratio in hac re satis sit p breuitate. quauis alie quoq; possint accedere. Ipsius enu. ee. singlare est. non conuentu partiu iunctu. sed quecquid in eo. e. ds est. & ds. e. in effabiliter quecquid in eo est. In creaturis uero non se sic habe: hominis enu essentia ex anima & corpore iuncta. in easde rursus resolut. Nec quecquid in hac eentia est homo est. nec homo est quecquid in hac eentia est. Non est enu homo anima nec anima homo. ide in reliquis. Hinc boetius ait. Nulla res est id qd est. i. nu oia est conuertibilit que in sua essentia sunt. Congrue uero in ipsius orationis primordio. ee. eu confitem. id quide eloquente thu ne uelit insipiens dicerem in corde nro non est ds. Hinc paulus ait. Credere enu oportet accedente addm quia. e. Est enu primum fidei fundamentu suę cristiane confessio. Frustra enu de eo quicquā crederemus. nisi de suo ee. certi essem. qui condidit oia. que glorificant oia. Vnde subiungit. In celis scificet nomen tuu. i. ab iis qui in celis sunt glorificet. adoret poremia tua. Beatos spūs angloru quos diuersis nominib' appellamus conspectui di credimus assistere. & eos glam diuinitatis contemplantes. & inea sep exultantes. eu laudare & incessanter scificare. Animas quoq; beatę hominu ne exb' corporis absolutas angloꝝ consortio inter esse. & laude & glam creatoris. redemptoris. p'pietatisq; concelebrare. Quę enu in carcere corporeo alligatę. ad eu tamen suspirauerunt. & obtutu suu utcuq; p enigmata audemes in claritate ei' durexer. & poremia. & uirtute. & gram e' glificauer. quanto magis nunc resolute. & eo fruentes. & facie ad facie contemplantes. nom suu credent magnificare. Ig nra deuotione dm glorificandi ostendentes optam & petim. ut ii qui assistunt. & qui eu ut est contemplant. qui eo felicit p fruunt. collaudent eu & conglorificent. Ne si apte dicam. Quia nos in hac fragilitate & corruptione

Vat. Pal. lat. 482

Der Domherr T
und sein frühsch

VON JOHANNES S

Die Domschule v
großer Blüte. Die
gehende Auskunft
die Grenzen des B
sein, denn die Vita
Schule *publica stu*
lehrte Männer zur
born zu binden, w
werden konnte, wi

Theoderic

Einer dieser Geleh
Dieser Domherr w
Aber wir haben oh
1056) die Studien
kern aus der Zeit
über deren Tätigke
Domschule im 11.
vorbeigehen. Theod
er widmet ihm ein
finden, daß der Bis
Domherrn, diesen r
arbeiters der Schule
in beliebiger Zahl z
Theoderich hatte als
b u r y gesessen. Lan
der freien Künste u
tinerkloster Bec in d
und Leiter der soeb
gelangte. Der Prior

1 Vita Meinwerci ep.,
2 Wenn wir *Nicolau*
373) glauben dürfe
(adulescentes ex un
3 Vgl. oben S. 57 f.

Hausmann (Hg.), Von d. Domschule z. Gymn. Theodorianum (1962)

Anno dominice incarnationis M. L. viii
indictione xii. Regni autē quarti Henrici
primo. Ordinationis uero Immadi epi. viii.
Paterbrunnense incendiū factū est. iii. kl̄s
Primū autē incendiū factū est Anno xx. imperante Ottone tercio ordinationis Redhardi epi. xviii. Immo

Anno dominice incarnationis M. L. viii
indictione vi. quarti Henrici anno
ordinationis uero Immadi epi. viii. cruces
& collecta ſū corpora epōr
translata autē & sepulta sunt
Rdimagnē ſcē marie .vi. mare dimid.
In aureo ferculo ſū libre .xx.iii. unce auri.
In plenario aureo .v. mare auri ſū plenario .iii. marcas
& quadrantem.
In altari aureo .xvii. mare auri.
In cruce maiori .v. marc & dimid.
In maiori cruce .xiii. & una marc ſū deaurata.
Suma auri ſū .lxxx.i. & dimid.

Vat. Pal. lat. 482. f. 66v

PAL. LAT. 482
66 v

Fidelis sermo & omni acceptio ne dignus quia xp̃c ihc uenit
in hunc mundum peccatores saluos facere. & qui nasci dignatus
est de maria uirgine tangi non dedignatus est de maria perca
trice. hec est illa ma ria cui dimissa sunt peccata multa
quia dilexit multum. hec est illa ma ria que resur
gentem a mortuis prima omnium uidere meruit dñm
nostrum ihc sum xp̃m. quem pro nostris reatibus orare
que sumus in ꝑternum.

℟ Cornelius centurio uir religiosus ac timens deum uidit manifeste
angelum dei dicentem sibi Cornelii mitte & accersi simonem
qui cognominatur petrus Hic dicet tibi quid te oporteat
facere. ℣ Cum orasset & cornelius nondum in xp̃o renatus
apparuit ei angelus dicens. Cornel. ꝗta patri & filio & spu sc̃o.

Vat. Pal. lat. 482, f. 66r

PAL. LAT. 1182
66R

Quisquis ad eternū mauult escendere regnū
Debet ad astrigerū. mente subire polū.
Admonet hec retrusos salubris regula cunctos
Vt rebus careant. regna supna petant.
Propa dimittant. habeant ut ppa cuncta.
Prospera que socius celica regna manent.
hec e uita bonis. nec non & arma salutis.
Arcus & arma pius. frigida tela malis.
hanc nullus nolens. cupiens implebit & omis.
Est q grauis graub? isuauis & apta bonis.
Aspera hs pueris. nec n tirombarta.
Perfectis plana. suauis & ampla uia.
Florigeris retrusis ostendit hec paradisi.
Regula lucifluū. desiderare locū.
hec bene mano. natos castigat amore.
Arguit erudiens. et sine felle manens.
Pandit it rectis. celestia pandit amicis.
Currere ne pigeat. hs patient eant.
Exterminat uitā. mores coponit & ornat.
Librat et eq̄perat. & moderando minuat.
Arguit. obsecrat. increpat. atq libent emendat.
Quos sibi germano. federe consociat.
Nouit ad eternū. retrusos ducere regnū.
Et sociare choro. dulcit anglico.
Quā uis retrusos celi? et deducat ad alta.
Est tamen angust? callis & arta uia.
Arta pias celsi. deducit ad atria regni
Ampla malos puteī. mergit in ima nigri.
Nemo uiā timeat retrusus intrare p̄tā.
Ducit ad astrigerū castra beata polū.
Ille poli poterit. leuit conscendere celsa.

hos ẽs ꝑ ꝓpletos et correctos dnemeb̄ ꝛ̄ ꝓpr̄ Smaragdꝰ in ꝓlogo ſ. Benedicti

Vat. Reg. Lat. 481, fol. 109"

BIBLIOTECA APOSTOLICA VATICANA
Archivio Fotografico
REG. LAT. 481
109

RIPRODUZIONE VIETATA
SENZA AUTORIZZAZIONE

©BAV Città del Vaticano

societatē iustoꝝ reuocentᵘʳ. & ecclā iustoꝝ luce miserrima ad hec
mala denuo relabi. & reūi oporteat. Ego ū iusto iudici & piissi
moretributori credo. q̄ dixit Ibunt illi in suppliciū eternū. iusti ū
in uitā eternā. amen.

PETRVS. Credo in dm patrē omipotentē creatorē celi & terre;
ANDREAS. Et in Ihm xp̄m filiū ei⁹ unicū dm nr̄m. IACOB⁹.
Qui cepit⁹ ē de spū sco. nat⁹ ex maria uirgine. IOHANNES.
Passus sub poncio pilato. crucifixus. mortuus. & sepult⁹. THO
MAS. Descendit ad inferna. tertia die resurrexit a mortuis.
IACOBUS. Ascendit ad celos. sedet ad dexterā dī patris omipo
tentis. PHILIPPUS. Indeuentur⁹ ē iudicare uiuos & mortu
os. BARTHOLOMEUS. Credo in spm̄ scm. MATHEUS. Scam ecclām
catholicā. scōr̄ cōmunionem. SYMON. Remissionē pec
catoꝝ. TADDEUS. Carnis resurrectionē. MATHIAS. Et uitam
eternā. amen.

Extestamento istanni nri. ccedim⁹ ipsis scis aplis dnis meis pet⁹ & pau
lo apcos eccā beato siluestro pat⁹ nr̄o sūmo pontifici. & uniūsali urbis
rome pape. & oīb⁹ ei⁹ successorib⁹ pontificib⁹ q̄usq; in fine mundi in sede beati
pet⁹ ert sessuri. atq; de presenti ccedim⁹ palatiū imp̄ii nr̄i laterane se. que oīb⁹ uni
uerso orbe urbiū p̄fert⁹. atq; p̄cellit palatiis deinde diadema. uidl⁹ coronā capitis nr̄i
simulq; frigii. nec non & supale. uidl⁹ loꝝ q̄ imp̄iale solet circūdari. collū. uerū & cla
mide purpureā. atq; tunicā coccineā. & oīa imp̄ialia dignitatis seu dignitatē im
p̄ialia p̄sidentia. & quū exeremus eccām imp̄ialia sceptr⁹. simulq; enseā. atq; signi
bunda. & diuisa ornamenta imp̄ialia. & oem̄ p̄cessionē imp̄ial⁹ culmini & gl̄am
potestatis nr̄e. Uidt⁹ eni reuerendissimi clerici & diuisi ordinib⁹ eidē sac̄ sc̄e romane
ecclē seruientib⁹ illud culmen singlāre potentiā. & p̄cellentiā habe sanctum.
cui⁹ aplissim⁹ nr̄ senat⁹ uidet⁹ gl̄a adornari. idē patricios appositos effici. nec non
& ceās dignitatib⁹ imp̄ialib⁹ & p̄mulgīb⁹ decorari. & sic imp̄ialē milicia. ita & clero
& sc̄e romane ecclē ordinari decrum⁹. Nē ibi. Ipse beatissim⁹ pp̄ sup coronā cle
ricat⁹ q̄ gerit ad gl̄am beati pet⁹ oīno ipsa exauro nē pass⁹ uā corona. frigii
uero candido nitore splendore resurrectionē dnicā designans ei sacratissimo

Vat. Reg. lat. 481, fol. 27ᵛ

BIBLIOTECA APOSTOLICA VATICANA
Archivio Fotografico
REG. LAT. 481
27
RIPRODUZIONE VIETATA
SENZA AUTORIZZAZIONE
Città del Vaticano

accesserit ad feretrū. Mulier fide lūm recepit oculoꝝ. uir
autē dubitans recessit luscus ut uenerat. Prius enī cū accede
rent uir trahebat mulierē funiculo cēcā. recedentes ꝙ
uxor accepto lumine uicē reddidit uiro. trahendo eum
post se. Hā prius quā monachi ex ipso cenobio in occursum
martyris ꝓperarent. quędā puella quę iacebat in atrio bea
ti Maxentii paralitica & notū erat qđ oīe membroꝝ ami
serat officiū. cū nom̄ & famā audisset beati Leodgarii. man
una restituta ē sanitati. Cū ū die tcia beati martyris cor
pus in ipsū uenisset atriū. oīb membris eide paralitice so
lidatis. oīūq; infirmitate amissa. in pristinā reuersa est
incolumitatē. Hoc uidentes miraculū q̄ áderant. tanta un
diq; aggressa ē ppli multitudo. ut uix eccle seu atria ca
pere potuissent omniū aduenientiū turbas. Interea mu
lier alia audiens famā uiri dī ex longinquo uenit. ꝓ dirūq;
lūm oculoꝝ cū ad sci martyris accessisset tumulū recepit.
Tē q̄dā adolescens parit̄ & puella ad̄monio uexati cum
tremefacta accessissent ad locū sepulchri. uomitu sangui
nis euulsis d̄monib. ad pristinā ꝙuenerē sanitatē. Multę
enī & innumerabiles alie uirtutes. illis in dieb ꝑeundem
martyrē suū operat ē ds. Hā unicuiq; languentiū q̄ uene
runt illuc ad postulandū suffragiū martyris xpi. cecoꝝ sci
licet. surdoꝝ. mutoꝝ. aridoꝝ. clodoꝝ. atq; ad̄monio uexatoꝝ.
reddita ē incolumitas sanitatiū. In ipsius étiā beatissimi
martyris honore iussu pontificis. dōm ansualdi. ꝓpere
audulfi patris monasterii ipsius. mirę magnitudinis fabri
cata ē eccla. cui fabricę edificatio pene ē dissimilis oīūm
ecclarū regionis eide. Constructione ū ē sumata. supra
dict pontifex uotū qđ uouit impleuit. Accessit illuc cū
suis oīb sacerdotib. ac turba magna plebeii ppli. semq;
martyris corp cū sūmis honorib sepeliunt. In q̄ loco

Vat. Reg. lat. 481, fol. 54v

BIBLIOTECA APOSTOLICA VATICANA
Archivio Fotografico
REG. LAT. 481
511 V

RIPRODUZIONE VIETATA
SENZA AUTORIZZAZIONE

Città del Vaticano

sum peccator: indigens & ipse auxilii; Illa aũ piecit cartam
dicens: archiepc basilius misit me ad te. ut orans ad dm de
leas mea iniquitatẽ que in ista carta ẽscripta iacẽ; Ceteras
eni ipse scs deluit orans: tu aũ puna noli pigritare depca
ri dm; ad te eni missa sũ; S cs aũ dixit, non filia. n. qui eni pro
multis pualuit placare dm. i. puna poterit plus me; Vade g
& noli stare: ut cõphendas eũ ante transitũ; Mulier aũ ẽcte
a scõ reuersa ẽ cesarea. i intrante ea ciuitatẽ obuiauit corpus
portantiũ scũ basilii; Et uidens. cepit clamare. uoluens se
in humo. & causabat cũ scõ dicens; Heu mihi misere. heu mi
scẽ di, ppt hoc me misisti ad heremũ. ut immolestat' a me tantũ
transirer. & ecce iacta reuersa sũ. in uanũ ptransiui pelagus
uix; Videat ds. & iudica. int me tu. q potens dm placare p
me. ad alterũ me misisti; Et hec clamans: piecit cartã sup
feretrũ. subtiliter enarrans de causa omni populo; Vnus aũ
de clero uolens uidere quale peccatũ erat. tulit cartam. &
absoluens: inuenit ea suptoti inscriptã. & clamauit uoce
magna. dicens ad mulierẽ; Inscripta ẽ carta tua o mulier.
q laboras. nesciens inte facta clementia. Multitudo ergo
populi. uidens admirabile miraculũ. glorificauit dm. qui de
dit potestatẽ sup terrã dimittere peccata. dans eis gram
seruis suis. i p' mortẽ sanare omnẽ infirmitatẽ. & omnem
languorẽ. sed & peccata fide accedentium dimittere;

Immolestatus tantũ

Hic ioseph egregius in arte De ioseph hebreo. XVII.

Vat. Reg. lat. 497, fol. 20r

BIBLIOTECA APOSTOLICA VATICANA
Archivio Fotografico
REG. LAT. 497
20R

RIPRODUZIONE VIETATA
SENZA AUTORIZZAZIONE

Città del Vaticano

monis sapientie sciencieq; cõplebunt. In tantũ ut is q̃ ea susceperit
dicat, nob autẽ reuelauit dñs p spm scm; dñs autẽ his q̃ se ita p̃parauer
unt spm sapientie reuelationisq largit adcognoscendu semetipsũ;
qui accipientes spm sapientie non aliunde absq spũ scõ efficiunt
sapientes. intelligunt dñm. & eode illũ spm reuelante cognoscunt.
ita ut is qui fuerit spm reuelationis & sapientie cõsecut sufficiens
sit ueritatis dogmata p̃dicare: ñ humana sed dei arte subnixus. sic
unũ ex his aptis possum audire dicentẽ; & sermo meus & p̃dicatio
mea. ñ in suasibilibus humane sapientie ũbis. sed in ostensione spĩ &
ueritatis dei; Inequale ũ spũi uirtutẽ ñ possum aliã p̃t xpm dñm
intẽptari. accipiens enĩ uirtutẽ spĩs sci uenientẽ sup uos ad aplos dr.
& ad mariam archangel. Spĩs inq̃t scs. uenit sup te; & cet; Crea
trix q̃ uirtus altissimi spũ scõ sup uenientẽ in uirginẽ. m. ãã xpi cor
p̃ẽ fabricata; quo ille usus templo sine uiri semine natus e; Ex q̃bus
ostendit cẽ spm scm. creatorẽ. utiam in dogmatũ uolumine breuit
ostendimus; & in psalmo ad dñm dr. auferes a me spm tuum & dese
cent. & in tra sua reuertent. Cui emittis spm tuũ; & cet; Nec mirum.
si dominica tantũ corporis spĩs scs conditor sit. cũ patri filioq so
ciatus cãde re & omnia q̃ pat creauit. & filius; emittis sed an
spm tuũ & creab; Porro iã frequẽt ostendim cãde operationis cẽ
spm. cuius ẽ pat & fili. & ideãde operatione unã cẽ substantiã
& recipce ex q̃ omousia sit operationẽ q̃q; nõ cẽ diuisã; Quod autẽ &
aliud testimoniũ q̃d nos possit in fide sci spĩs adiuuare ponam.
in quanto ita sermo ẽ excrescit. Ad huc multa habeo uob dicere
& ad

BIBLIOTECA APOSTOLICA VATICANA
Archivio Fotografico
REG. LAT. 497
497
RIPRODUZIONE VIETATA
SENZA AUTORIZZAZIONE
Città del Vaticano

mām suam iustitiam restituens. & pariter bonus. iustusq;
subsistens; Frustra igitur in quā dogma simulantes. bo
num de euangelio & ceteri testamto iustum & defendunt. quia
& in plurib; locis aliis. & nunc in pphetae sermone iudex bo
nus scribitur dns. & e contrario quod nolunt in pauli epla qui
certe noui instrumti pdicator. e. dns iustus refertur; reposita inq;
e mihi corona iustitiæ quam retribuet mihi iustus iudex.
Idem ergo licet nolint. noui & ueteris testamti dns. uisibiliū
& inuisibiliū conditor; Saluator etiam in euangelio iustum
& bonum patrē liquido contestatur; Pat iuste. mundus te
non cognouit; & alio loco; Nemo bonus. nisi unus deus; Sed & in uc
teri lege alibi iustus. alibi bonus dr deus; & in psalmis. iustus
inquit dns. & iustitias dilexit; Et in ieremia; bonus e deus his
qui sustinent eū; & in psalmis; Quā bonus deus israh; & haec
quide clarere contra hereticos strictim dicta sint; tempus est
aut. ut propositū. pphetæ ordinē. prequam. qui ita contexitur;
& dix. Haud dubiū quin dns; nonne populus mus filii. nec
puaricabunt. Nonerant inquit similes his qui genera sua
& exaltari. & eum qui illos genuit despexere. & factus e eis in
salutē. i. illis dequib; dns ait. Nonne populus mus filii. et non
puaricabunt. hoc enim ipsū qd non puaricati sunt. nec
spreuerunt. patrē eis factus e in salutē. Et ob id ipsum quod
appellati sunt filii. causa eis salutis effectus e. quae salus in
xpo dño contributa. angeli quoq; ad pastores uoce firmatur

Vat. Reg. lat. 497, fol. 56r

BIBLIOTECA APOSTOLICA VATICANA
Archivio Fotografico
REG. LAT 497
56R
RIPRODUZIONE VIETATA
SENZA AUTORIZZAZIONE
Città del Vaticano

spūs inscriptauis ē respersa diuinus ñ labaʒ in nomine ſi unūqđq;
ſcđm locorū uarietates ꝛ intellęgentias accipiaʒ. Omni itaq;
studio ac diligentia uocabulū spūs ubi ꝛ quomodo appellat
ſt ē plantes eorū sophismata ꝛ fraudulentas decipulas ceteras
mus. qui spm scm asser creaturā legentes in pphetā; ego sū
formas contrauū ꝛ creans spm, Ignorantia multiplicis in hac
parte sermonis putauer spm scm ex hoc uocabulo demon
stran. cū in psentiarū spūs nom uentū sonet, nec in hac ha
ria audientes locutū dnm qđ ipse sit q̄ creat spm hominꝭ
ineo estimauer spm scm in hoc capitulo significari. ñ aniam
aduertentes qđ animā hominis aut spm quē tertium in
homine ee iā diuinū spūs appellatio significet; Ergo ut p
locuti sum quom unūqq; dicū sit ē sideraʒ. ne forte
p ignorantiā i baratrū icidaʒ erroris; Si quidē in alius
reb. ex consortio uocabulorū error ꝛ ē ueniens confusionē
ꝛ pudorē ei qui errauit inportat. De supnis ū. ꝛ diuinis lap
sus ad pna ad ęternā pnā ducit i baratrū. maxime cū semel
deceptus noluerit resipiscere. ſ unū impudenter defensa
re errorē; Decebat. etiā quidē ꝛ magnitudo uoluminis ex
igebat. ut finē acciperet oratio; Verū q̄ infert se questio
aduersus ea q̄ superius disputauiʒ quā id circo tunc pē
musiʒ. ne textū sermonis irrūperet ꝛ inter piā p dicationē
impia poneret contentio. Necessariū puto ad p positū re
spondere. ꝛ lectoris arbitrio qđ suphis sentiat derelinquere.

Vat. Reg. lat. 497. fol. 62r

BIBLIOTECA APOSTOLICA VATICANA
Archivio Fotografico
REG. LAT. 497
627
RIPRODUZIONE VIETATA
SENZA AUTORIZZAZIONE
Città del Vaticano

go ĩcorpore req̃escit fuisset ĩgressa. æ se orationi ꝑstrauisset. repente magnus attrita angustus prẽnimitate doloris cepit capillos capitis sui euellere. Scindebat nãq; pellis oculos lumina tegens. æquasi lacrimarũ imbres cepit effluere sanguis. Omis ũ q̃ ꝑsentes aderant. uidebant sanguinẽ ꝺ ex oculis ꝑfluentẽ. atq; ita paulati oculos lum̃ recepit. Sicq; omps ds̃ meritis orationiũ sc̃e uirginis eidẽ puelle lum̃ qd̃ nascendo ñ acceperat dedit. Sed nec hoc silentio tegendũ est. qd̃ ibidẽ dns̃ meritis sc̃e uirginis operari dignat̃ ẽ tẽporibꝫ karoli imperatoris anno xv regni illi post obitũ sc̃e uirginis anno ꝺ xxxvii. Erat quedã puella paruula ĩpago riboariensi. omi parte m̃brorũ debili. Erat ũ omibꝫ et facultatibꝫ destituta. Contigit ũ ut aspectui domne hildigarde regine ꝑsentaret̃. ut ei suã elemosinã largiret̃. Que mia mota sup eã. ꝑcepit eã ad palaciũ duci. ut ibidẽ sue largitatis mia alere t̃. Qd̃ æ factũ ẽ. Post aliquot ũ tẽp̃ ꝑcepit eã ad nuuellã monasterii duci. atq; ibidẽ dieb̃ uite sue sua elemosina sustentari. Cũq; ibidẽ moraret̃. ipsa uigilia epiphanie omib̃ sororib̃ ad officiũ nocturnale ꝓgentib̃ ꝑstita puella sola ĩlectulo remansit. Et ecce cernit beatã uirginẽ ĩgredientẽ cubiculũ ĩquo ẽ sistebat. ferentẽ ĩmanu cereũ muri candoris æ fulgoris. ex cui lumine tota illuminata ẽ cellula. Tũ inqd̃ ad eã. Quare omimodis q̃escere ñ uideri. Ait illa. Nequeo ĩqd domina. Tũ illa subridens loquere aut sororib̃ qm̃ ego gertrudis tibi apparui. Si ũ t̃ credere noluerint. crastina ante horã diei tciã signũ t̃ dabo. qd̃ omimodis credent. Et hec dicens. abcessit. Diluculo ũ hec referens. fecit se portari in domũ in qua xpi uirgo nutrita fuerat. Quã cũ lauassent et uestimentis induissent. subito respexit et uidit uterũ scam uirginẽ ante se stantẽ. Inquã cũ intenderet dissoluta ẽ uincula manuũ pediũq; illi. Statiq; erigens se puella stetit supra pedes suos. Viditq; beatã uirginẽ egredientẽ atq; ĩporticu que ẽ dedicata in honorẽ sc̃e agathe. ubi ipsa xpi uirgo de mundo transiens celestia petiit cũ cereo stantẽ. Cũq; supradicta puella in ipso loco pedib̃ staret. æ clamitaret. uidere se aliqd.

Vat. Reg. lat. 497, f. 70v

BIBLIOTECA APOSTOLICA VATICANA
Archivio fotografico
REG. LAT. 497
40v
RIPRODUZIONE VIETATA
SENZA AUTORIZZAZIONE
Città del Vaticano

Nomina. Pontificū. Treuericę. Vrbi S.

Euchar⁹. Valeriꝰ. Maꝛ̄⁹. Auſpiciꝰ. Celſꝰ. Felix. Manſuet⁹.
Clemenꝰ. Moyſeſ. Marin⁹. Anaſtaſiꝰ. Andreꝰ. Ruſtic⁹. Auctor.
Fauſtiꝰ. fortunat⁹. Caſſian⁹. Mareꝰ. Nauit⁹. Marcell⁹. Metropol⁹.
Seuerinꝰ. Florenti⁹. Marin⁹. Maximin⁹. Valentin⁹. Agricꝰ.
Maximin⁹. Paulinꝰ. Bonoſiꝰ. Britto. Felix. Mauricꝰ.
Ligoneuſ. Auctor. Seueruſ. Cyrillꝰ. Fanericꝰ. Emer
Maꝛ̄ꝰ. Volusian⁹. Mileruſ. Modeſtuſ. Maximian⁹. Fibiciuſ.
Abruncul⁹. Ruſticuſ. Aponocul⁹. Niceciuſ. Magneric⁹. Gundericuſ.
Sabaudꝰ. Seuerin⁹. Modoaldꝰ. Numerian⁹. Baſinuſ. Luitwin⁹.
Milo. Hilduiſ. Weomadꝰ. Richbodꝰ. Wazzo. Hamelan⁹.
Hecti. Tiengaudꝰ. Bertolfꝰ. Rathbodꝰ. Rōgeruſ. Rōbertuſ.
Heinric⁹. Theoderic⁹. Thiebr⁹. Liudolfꝰ. Meingaudꝰ. Poppo.
Theobaldꝰ. Wido. Egilbrꝰ.

† Contra fulgentinos † Efrun † Sedunen. Balgut †
† Contra uermen † Tron † Son † Nouiom. †

Vat. Reg. Lat. 497. fol. 72ᵛ

BIBLIOTECA APOSTOLICA VATICANA
Archivio Fotografico
REG. LAT. 497
727
RIPRODUZIONE VIETATA
SENZA AUTORIZZAZIONE
Città del Vaticano

illucescant: sed ut quasi
stelle radu minus scientes
illuminant prenotentur.
eis uero que ꝑ di gratiam il
luminatis legenda reser
uari debent. nota para gra
fus & prenotatur. ad sepa
randas res arebus que in co
nexione concurrunt. ans
sima uero. Cum subiungat
ubi sunt simenda que pa
ra fus ꝑnotant.

INCIPIT TEXTVS VITAE AC TVVMATQ; EXITVS BEATI REMIGII RE MORVM AR CHI PRESVLIS;

Post uindictam scelerum
que facta est a dnō cede
galliarum. prosequente
uuandalorum crudelita
te. miserti cor diam
celi dis tallauerunt

Vat. Reg. lat. 561. f. 7r

REG. CAT.
561
97

nire ñpotuit. qm̃ p̄ dilectionis filiu
cui diabolus stabat adextris ma
ligno cordi. et nunc furtus fraudiu
dedito. nunc parricidalib; cõmer
tuis occupato. nihil umquã docu
mẽtoꝝ misericordie saluatoris insede
rit. nec prius acceperat auribus; sic
nec p̄destinationi dñi uerba dicen
tis. Non uenit uocare iustos.
sed peccatores. Et uenit filius ho
minis quẽrere & saluare qd̄ perie
rat. Cuius etiã circa interfecto
res suos tanta erat pietatis affectio.
ut de cruce supplicans patri non se
uindicari. sed illis postulare & ignos
ci diceret. Lãt. dimitte illis. non
enim sciunt quid faciunt. Deuinus
utiq; orationis potentia fuit.
ut p̄dicatio apti petri excel
quidixerunt. sanguis ei supnos
& sup filios nros. multoꝝ adpe
nitentiã corda conuertere. et una
die baptizarentur fere tria milia
uiroꝝ. fierẽq; omnũ una anima
& cor unũ patruoꝝ iã peo mori quẽ
poposcerant crucifigi. Abutun
t etiã p̄destinationi de apto
ad hebreos. Xp̃c semel oblat⁹ ẽ
ad multoꝝ exaurienda peccata
nolentes uidere quę p̄miserat.
Uidem⁹ ihm ppt̃ passionẽ mortis.
gta & honore coronatũ. ut gr̃a dei
pomib; gustaret mortẽ. & itẽ. ut
p̄ mortẽ destrueret eũ qui habebat
mortis imperiũ. id. ẽ. diabolũ. &
liberaret eos qui timore mortis
p̄tã uitã obnoxii erant seruitu
tui. Itẽ; quib; uisum ñ immo
rire in requiem ipsius. nisi illis
qui incredduli fuer. & uidemus
quia ñ potuer̃ intrare ppt̃ in
credulitatem. Et rursus igit̃
credendũ ẽ. qd̄ dic̃ idẽ apls. xp̃m
mortuũ pomib; peccato. t originali
uel actuali mortuis hic & non
oms eius sim passione redẽpti
atq; saluati. Si xp̃c inquiens
pomib; mortuus. ẽ. ergo oms
mortuus ẽ. & pomib; mortuus. ẽ
xp̃c. cui⁹ sanguis totius mundi. ẽ.
p̄tiũ. A quo p̄tio. extranei sunt.
qui aut exigente retributione
iustitiae degenerali massa p̄dit
onis ad retributionẽ dono gr̃ę
ñ puener̃. aut delectati captiui
tate redimi noluer̃. aut post

Vat. Reg. lat. 561, f. 34r

RÉF. LAT.
561
34 a

DA 65
Rom, Lateran
Bruno Galland,

126 (*Vat. lat.* 14586 f. 6). [1052]
Parchemin 203/201 × 204/101 mm.

cf. R. Volpini, Doc.i nel Sta Sctorum del Lateano. I resti dell'"archivio" di Gelasio II, in: Lateranum n.s. LII no.1 (1986) p. 215-251
Lauer, Le trésor du Sctorum (1908), p. 129-130;
D. Battelli, in: Studi Gregoriani 2 (1974) p. 617 A.1

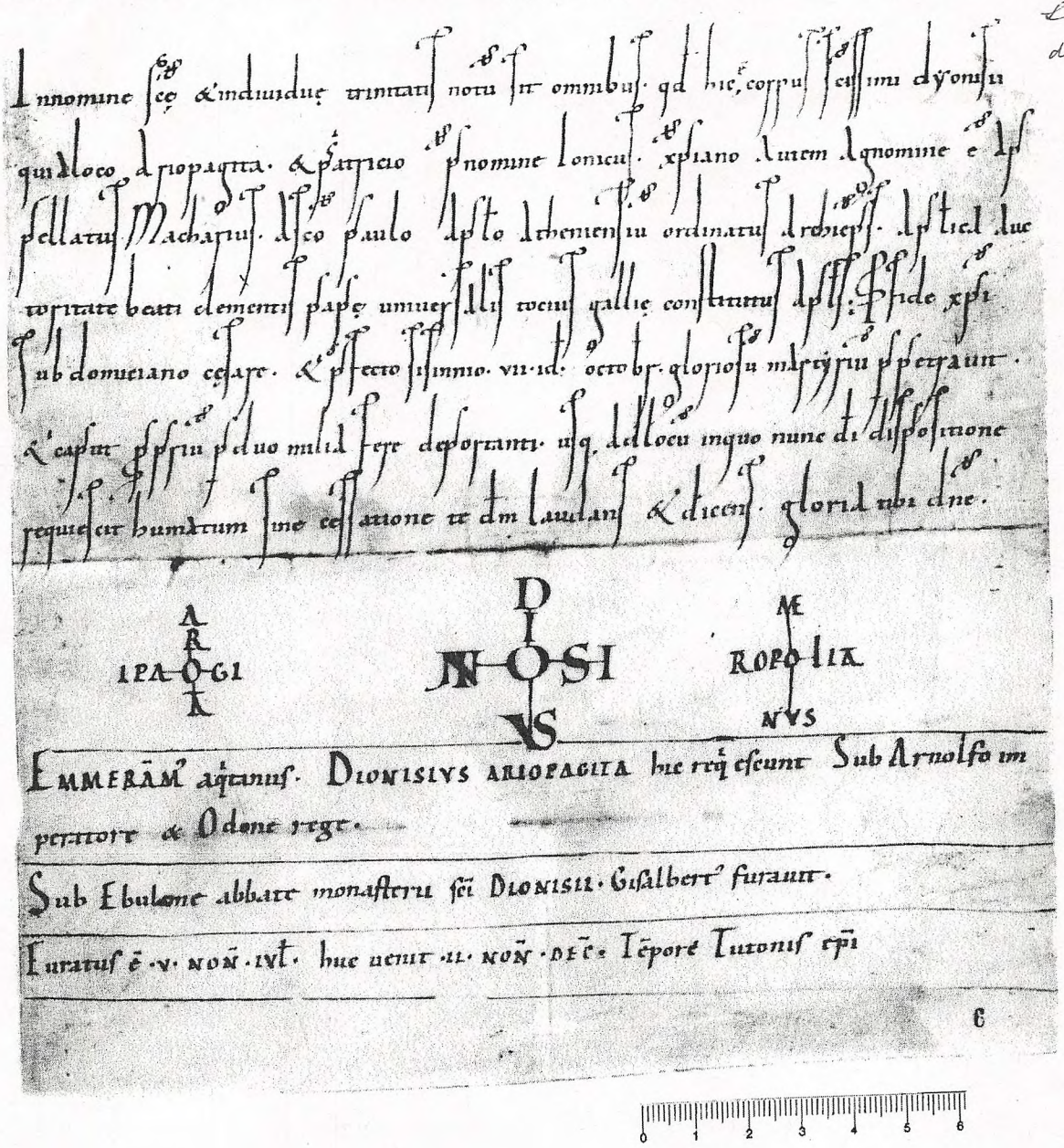

[1] In nomine s(an)c(t)ę et indiuiduę Trinitatis notu(m) sit omnibus • q(uo)d hic e(st) corpus s(an)c(t)issimi Dyonisii [2] qui a loco Ariopagita • et patricio p(re)nomine Ionicus • Xp(ist)iano autem agnomine e(st) ap[3]pellatus Macharius • a s(an)c(t)o Paulo ap(osto)lo Atheniensiu(m) ordinatus archiep(iscopu)s • ap(osto)lica auc[4]toritate beati Clementis papę uniuersalis tocius Gallię constitutus ap(osto)l(u)s • p(ro) fide Xpi [5] sub Domiciano Cęsare • et p(re)fecto Sisinnio • VII • id• octobr• gloriosu(m) martyriu(m) p(er)petrauit • [6] et caput p(ro)priu(m) p(er) duo milia fere deportanti • usq(ue) ad locu(m) in quo nunc D(e)i disposi- [7] tione requiescit humatum, sine cessatione te D(eu)m laudans et dicens • gloria tibi D(omi)ne •

Vat. Lat. 3548, f. 159r

poenitentẽ & confitentem magis uis emen
dare quã p dere · respice ppitius sup famu
los famulasq tuas · N · & phaec sacramenta
quę sumpsimus auerte abeis irã indignati
onis tuae · & dimitte eis omia pecata sua f.

INCIP MISSAE IN SABBATO DICENDE ·

Ab omibus nos defende qs dne semp ad
uersis · & continuis tuere psidius · f ·

Offerimus tibi dne munera SEC ·
quae dedisti · ut & creationis tuae circa
mortalitatem nram tetificentur auxiliũ ·
& remedium nobis inmortalitatis operen. q f
Quod ore sumpsimus dne mente ADCO ·
capiamus · & de munere temporali fiat no
bis remedium sempiternum · f · AT ·
Conseruent nos qs dne munera tua · & ae
terna ua tribuant dep cantibus · f ·

MISSA INVEN · SCI · BONIFACII · MAR ·

Propitiare qs dne nobis indignis fa
mulis tuis p sci martyris atq pon

Regensb[illegible]

BIBLIOTECA APOSTOLICA VATICANA
Archivio Fotografico
VAT. LAT. 3548
1591?

RIPRODUZIONE VIETATA
SENZA AUTORIZZAZIONE

Città del Vaticano

dñe comitare presidio · & quos fouere n
desinis · dignos fieri sempiterna redemp
tione concede · Per dñm nrm ·

MISSA Sci AMBROSII Epi ·

a nobis qs one indignis famu
lis tuis salutem mentis & cor
poris · da uitare quod noc& &
amare quod salu& · da ut bonis operib;
inherendo & benedici mereamur & tua
semper uirtute defendi · P · SECR ·

Suscipe munera qs one quę tibi de tua
largitate deferimus · ut hęc sacrosca
mysteria gratiae tuae operante uir
tute · & presentis uitę nos conuersatio ne
scificent · & ad gaudia sempiterna per
ducant · Per dñm · AD COMPL ·

Quod ore sumpsimus one mente capiamus ·
ut de corpore & sanguine dñi nri ihu
xpi · fiat nobis remedium sempiternũ · P ·

MISSA Sci AUGUSTINI Epi ·

Vat. lat. 3548

BIBLIOTECA APOSTOLICA VATICANA
Archivio Fotografico
VAT. LAT. 3548
1414?
SENZA
Città del Vaticano

CIIIH Ā. ADAR. G. IIII. DȲCTROS. f. LEHZIHMANOTH. A. RHEDMONAT.

KL PROCEDUHT DUPLICES IHMARTIA TEMPORA PISCES. R. L VIIII.

MEHS MĀR. HABET DIES XXXI. LUHA XXX.

O III D MĀR. Andegauſ depoſ ſcī albini. Inaffrica donati mr̄ etleonuſ.

I f VI NŌH Rom̄ ſcī ſimplicii papā xLviii.

IA XI f V NŌ

IB G IIII NŌ Hicomedia adriani mar̄ cumſocuſſuiſ. Rom̄ ſcī lucii papā et mr̄. Hic iuſſit duo prbi et iii diac̄ epm

IT XIX A III NŌ Antioch paſſ ſcī focae epī. monnu loconondeſerant ppt̄ teſtimoniū eccl̄e.

IA VIII B II NŌ Sc̄i quiriaci prbi —

IE C NŌH. M. Cartagine paſſ ſcārum uirginū ppetuę & felicitatiſ.

IS XVI D VIII ID

IZ V f VIII ID Inſebaſtea armoenia minore. xL. militum.

IH f VI ID

IO XIII. G V ID

K II A IIII ID Rom̄ ſci gregorii papā. Hic augmentaū incanone. dieſq; nr̄oſet inſtituit ſup̄ ſcōr. mr̄ miſſaſ celebrare ipſe etiā inecda ſcī petri eadē fecit. et lxanīā maiorē ppt̄ morbū Inguinariū ſtatuit.

KA B III ID

KB X. C II ID

KI D IDUS

KA XVIII f XVII K APR. Sc̄i cyriaci mr̄. et interritorio auſtro bantenſiū ſcē euſebię uirg̃.

KE VII f XVI K Inſcottia ſcī patricii. & inniuidla ſcae gertrudiſ uirg̃. SOLINARIETEM. PRIMUS DIES SCTI.

KS G XV K Rome ſcī pimenii mar̄.

KZ XV A XIIII K Inbethleem ſcī ioſeph nutritoriſ dn̄i.

KH XIIII B XIII K fontanella depoſ ſcī uulframmi epī. cuthberti abb et epī. AEQUIH VERNALE. IHIT XIII. L.

KO C XII K Depoſit̄ ſcī benedicti abb. SEDES EPACT. PRIM CELEB. P. H.

A XII D XI K

A I f X K

B f VIII K

Vat. lat. 3806, fol. 4r

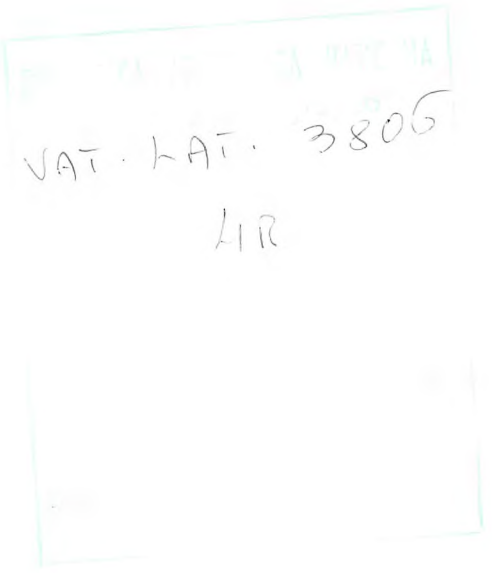
VAT · LAT · 3806
LIR

ORANTE QUA SACRAMENTA INCIP.

FACTURUS MEMORIAM SALU
taris hostiae totius mundi. cum illius dig
nitatem & meam intueor foeditatem con
scientia torqueor peccatorum. Verum
quia tu's multum misericors es imploro.
ut digneris mihi dare spiritum contribu
latum quod tibi gratum sacrificium reue
lasti. ut eo purificatus uali hostiae pias
manus ammoueam. quae omnia mea peccata
aboleat. & ea deincepsinperpetuum mi
hi uitandi cautelam infundat. Omnibusq.
pro quibus tibi offertur. praesentis &

BIBLIOTECA APOSTOLICA VATICANA
Archivio
VAT. LAT. 3806
131

Ttcetera sic in.iiii. fer. habent. Iudeisc. orare sed inflectendo
genua. Quasi ut finierit. stati duo diaconi nudant altare
sindone quę prius fuerat subeuang posita. Et ista omia tacite.
&exeunt foras. Prbi uero ecclesiarū siue dcarbe seu desuburba
ns. uadunt pecclesias suas ut hoc ordine cuncta adueſperū
faciaN. Hoc tntū mutantes. ut ubi pontifex memēnit apostō
licū. ipsi nominen epm suū adueſperū uero tm mecclia
inqua pontifex dicit orationes quā inceteris prbrū. Posi
orationes ppara. crux ante altare int posito spatio int
ipsā &altare. Sustentata hinc inde aduob; acolitis posito ante
eā oratorio. uenit pontifex adorata deoscula. cruce. Deinde
epi. prbi. diac. &cęteri pordine. Deinde populs. pontifex
uero redit insede. usq. dū omis salutent. Prbi uero duo priores
mox ut salutauerint intrant insacrariū uel ubi positū fuerit
corpus dni qd pridie remansit. Ponentes eū inpatena.
&subdiaconus teneat ante ipsos calice cū uino nono sacrato.

BIBLIOTECA APOSTOLICA VATICANA
VAT. LAT. 3806
8.1R

Vat. Lat. 3806, f. 143ᵛ

Bsupplicationes nr̄as placatus intende. ꝑ dn̄m. H.
enedictio tua dn̄e larga SECRETA
descendat. quae munera nr̄a depraecante sc̄o
marco confessore tuo atq; pontifice tibi red
dat accepta. et nobis sacramentum redemptio
nis efficiat. ꝑ dn̄m nr̄m. AD COMPLENDVM
Oá qs dn̄e fidelibus populis sc̄orum tuorum semp
uenerationem l̄æari. & eorum ꝑpetua supplica
tione muniri. ꝑ dn̄m.
PRIO. OCT. PAT. SCI CALISTI PAPE
S quinos conspicis exinā
infirmitate deficere. ad amorem tuum
nos misericorditer. pr̄ sc̄orum tuorum exem
pla restaura. ꝑ dn̄m. H. SECRETA
Hostica nobis dn̄e prosit oblatio. quae nos &
a reatibus nr̄is expediat. & ꝑpetua saluatione
confirmet. ꝑ AD COMPLENDVM

VAT. LAT. 3806
111,3 R

adtua peruenianus promissa securi. ℔ quem maiᵉˢ
Celestia dona capi AOCOMPL.
entibus qs dñe nonad iudicium peruenire patia
ris. quod fidelibus tuus adremedium prouidisti. ℔
Ueatur qs dñe dextera SUPER POP.
tua populum tuum deprecantem. & purificatum
dignanter eruditat. ut consolatione praesenti.
adfutura bona proficiat. ℔ dnm nrm.

FERIA SECUNDA. QUARTA

OMPS SS EOMPIWERNEOS.
qui & iustis premia meritorum. & peccato
ribus peruenium uenian prebes. miserere sup
plicibus. parce peccantibus ut reatus nostri con
fessio. indulgentiam ualeat percipere delicto
rum. ℔ dnm nrm. ALIA.
Praesta qs omps ds ut quos ieiunia uotiua casti

VAT LAT. 3806
62 R

Vat. Otth. lat. 74 . f. 114v

monstrabit uobis cenaculum grande stratum·
& illic parate nobis· Et abierunt discipuli
eius· & uenerunt in ciuitatem· & inuenerunt
sicut dixerat illis· & parauerunt pascha:

Mr· clxi· Tm· cclxxxviiii lo· cxxi· J lxxii· Vespere autem facto· uenit cum duodecim· &
discumbentibus eis· & manducantibus· ait ihc·
Amen dico uobis· quia unus ex uobis me trade
qui manducat mecum· At illi coeperunt
contristari· & dicere ei singillatim· Numquid
ego· Qui ait illis· Unus ex duodecim· qui

Mr· clxii· Tm· cclxxxii· L· cclxxviii· lo· cxxii· intingit mecum in catino· Et quidem filius
hominis uadit· sicut scriptum est de eo· Uę
autem homini illi· per quem filius hominis

Mr· clxiii· Tm· cclxxxii· tradetur· Bonum erat ei· si non esset natus
homo ille· Et manducantibus illis· acce
pit ihc panem· & benedicens· fregit· & dedit

Mr· clxv· Tm· cclxxxiiii· L· cclxvi· lo· lxv· J· lv· eis· & ait· Sumite· hoc est corpus meum·
Et accepto calice· gratias agens· dedit eis· &

Mr· clxvi· Tm· cclxxxv· L· cclxv· J cclxvii· biberunt ex illo omnes· & ait illis· Hic est
sanguis meus noui testamenti· qui pro mul
tis effundetur· Amen dico uobis· quod iã

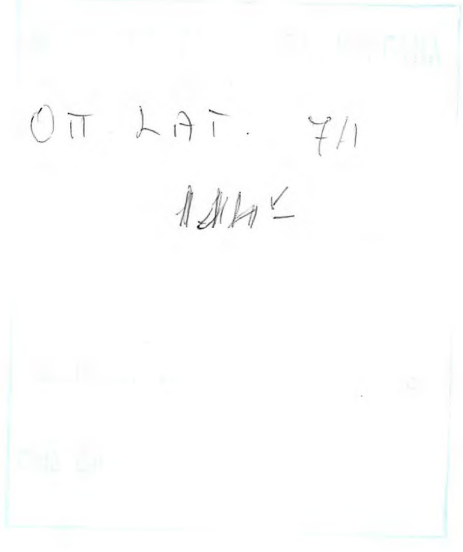

scribendorum apostolicorum actuum potestas inmi-
nysterio datur. ut dō indm̄ pleno. & filio pditio
nis extincto. oratione abaptis facta. sorte oñi elec
tionis numerus compleretur. Sicq; paulus con
summationem apostolicis actibus dare. quem
deus contra stimulum recalcitrantem dñs elegis
set. quę eligentibus ac requirentibus dm̄. &
sipsingula expedire nobis utile fuerat. scientes
tamen quodoperantem agricolam oporteat de
fructibus suis edere. utrabimus publicam curi
ositatem. ne nostram uolentibus dm̄ uideremur.
quamfastidientibus prodesse.

INCIPIT BREVIARIVM EVANGELII SE
CVNDVM LVCAM.

I ZACHARIAS ANGELO NONCREDENS OB
mutuit. & postea quamelisabeth peperit locut̄
Zacharias prophetauit. natiuitas ihu abangelis
pastoribus indicatur quiq; die octauo circum
cidtur [illegible] putat.

II Symeon iustus xpm̄ paruulum benedicit ihc
annorum xii. intemplo cum doctorib; legis dis

Val. Otth. lat. 74

Eliotipia Ander

Vat Pal. Otth. lat. 74
aus d. Monac. And. paleogr. Italiano

124

scribendorum apostolicorum actuum potestas in mi-
nysterio datur. ut dō indm̄ pleno. & filio ꝑdicio
nis extincto. oratione abaplis facta. sorte vni dec
tionis numerus compleretur. Sicq; paulus con
summationem apostolicas actibus darit. quem
dns contra stimulum recalcitrantem dns elegis
set. quę electionibus ac requirentibus dm̄. &
sipsingula expediri nobis utile fuerat. scientes
tamen quodoperantem agricolam oportet de
fructibus suis edere. utrabimus publicam curi
ositatem. ne nostram uolentibus dm̄ uideremur.
quam satisfacientibus prodesse.

INCIPIT BREVIARIVM EVANGELII SE
CVNDVM LVCAM.

I ZACHARIAS ANGELO NONCREDENS OB
mutuit. & postea quam elisabeth peperit locū
zacharias prophetauit. natiuitas ihu abangelis
pastoribus indicatur. quiq; die octauo circum
cidunt[ur] puer.

II SYMEON infans xpm̄ paruulum benedicit hic
annorum xii. templo cum doctorib; legis dis

Vat. Otth. lat. 74, f. 162r

ciatur. Putatis quia pacem ueni dare interra·
Non dico uobis sed separationem · Erunt enī
ex hoc quinq; in domo una diuisi tres in duo·
& duo in tres diuidentur · Pater in filium · & filius
in patrem suum · mater in filiam · & filia in ma
trem · socrus in nurum suam · & nurus in socrū suā·
l. clxi m. clxii Dicebat autem & ad turbas · Cum uideritis nu
bem orientem a boccasu · statim dicitis · nymb;
uenit · & ita fit · Et cum austrum flantem ·
dicitis · quia est; erit · & fit · Hypocrite · faciē
cęli & terrę nostis probare · hoc autē tempus
quōmodo non probatis · Quid autem & a uob
l. clxii m. xxxvi ipsis iudicatis · quod iustum ē · Cum autem
uadis cum aduersario tuo ad principē in uia ·
da operam liberari a illo · ne forte tradat te
apud iudicem · & iudex tradat te exactori ·
et exactor mittat te in carcerem · Dico tibi
non exies inde donec etiam nouissimū minutū
l. clxiii s. o. t reddas · Aderant autem quidā ipso tem
pore nuntiantes illi de galileis · quorum
sanguinem pilatus miscuit cū sacrificiis eor

Ott. Lat. 7H
162R

Vat. Otth. lat. 74, f. 252v

O ie·xxii·m sep̄·Natt·S·Emmerami·Mauricii·sociq; eius·scd'm mat̄·
cap̄·xxiiii·Videns ihc turbas·usq; copiosa ē incaelis·F me gratis·

O ie·xxvii·m·sep̄·natt scōq; cosme & damiani·scd'm ioh̄·cap̄·cxxxviii·
dix̄ ihc discip̄ suis·Hec mando uob̄ ut diligatis inuicē·usq; quia odiū

O ie·xxviii·m·sep̄·Vig̃·sci michahel·scd'm mar̄ cap̄·cxlviii·Videte ecce
p̄dixi uob̄ omia·usq; omnibus dico uigilate·

O ie·xxviiii·m·sep̄·Dedicatio eccle archangeli·scd'm mat̄·cap̄·clxxviii·
Accesser̄ discip̄ ad ihm·usq; semp uident faciē patris mei·q; ē in celis·

Ebd'·iii·post natt sci Cypriani·scd'm mat̄·cap̄·lxx·Accedens ihc inna
uicula transfretauit·usq; qui dedit potestatē tale hominibus·
MENS OCT· O ie·vii·natt Sci Marci·scd'm mat̄·cap̄·cclxviiii·dix̄
ihc discip̄ ss parabola hanc·Homo quida peregre proficiscens·usq; intra
in gaudiū dni tui·

O ie·xiii·m·octb̄·natt sci Calisti pontific̄·scd'm mat̄·cap̄·cclxiii·dix̄ ihc
discip̄ suis·Vigilate quia nescitis·usq; confitebor eum·F erit·

O ie·xxv·m·octb̄·scōq; chrisanti & darie·scd'm mat̄·cap̄·ccxl iii·
dix̄ ihc discip̄ suis·Videte nequis uos seducat·usq; in finē hic salus

O ie·xxviii·m·octb̄·Natt·Aptoq; Simonis & iude·scd'i ioh̄·cap̄·cxxxviii·
dix̄ ihc discip̄ suis·Hec mando uob̄·usq; gratis·

O ie·xxxi·m·octb̄·Nigt omniū scōq;·scd'm luc̄·cap̄·xlv·Descendens
ihc de monte·usq; enim merces ura multa in celo· MENS NOV·

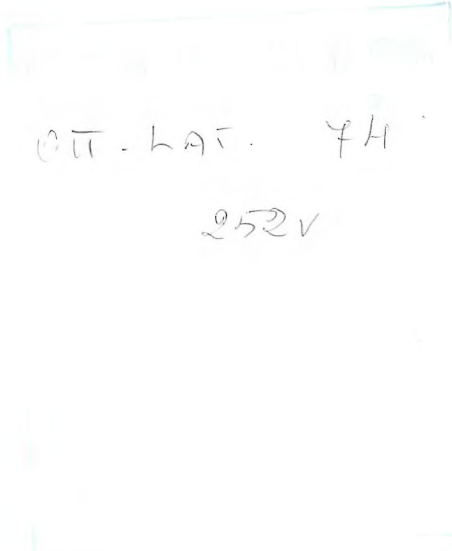
CT. LAT. 4H
252V

dorem ihu anima corripitur
ymat dyardano

IIII V Egiptioꝝ .xv. nām ſ
h. ān. lxvi.

VI Athēn. Europa a
cretibꝫ napta ſ. nū
cr rvit ſigne tauri

VII Egiptioꝝ. Ea q de
ſpartar minoxant
ar palxcor regnbit c ſpria
ñ eent nligion adorr cad
mꝰ prbito ordinare. ꝑſp ne
plurior dñi obtna xcur. ter
oi pactꝰ ordinat ſpartꝰ
ocator.

IIIII Sadm rlr tam nlꝫ
IX in talia

X

XI

XII Argivoꝝ nligr dipe
XIII cigrē d ihſqrunt ān
XIIII .d.xl ann. vr adpelopē
d nlignarit annr. lviii. ſim
cbiar ipio thrlato ſ acuꝫ
V nlignarit erupt: eur rlr
zbneli annr. xlv.

Athēnbiꝝ. cl ida
XV nlignarit ſrngia. ali
XVI V abilo ordia
XVII Athēn. viii. Damoion
ān. xv. Dvr acuꝫ ñ ꝑpo

Egiptioꝝ. ꝑ hir e
nte ſrplxo nlignarit argiſ
dar; ibi nlignarit.
XVIII. Argivoꝝ ipio
XIX Ath ꝑ acuꝫ V inicbiar
thrlato. hi nligr rr
vnt. prevr. ſrenēli. ervnſcevſ.

Egiptioꝝ. hur rēporibꝫ
uocant ghta libꝫ. ea
q ſcor ligunꝫ agrbone ꝓſ
bo mlnoxant adorr ꝑſn
nrcinr occidat ipſo. ar di
nauch poſta ñuſchor. dlr vo
lēte potꝰ ſpiqne ꝑſn libꝫ
ꝑſr ap delpor rſponſū rcta
apollinē arnēr. ꝓgit ſ. hb
rr mrlibꝫ ꝛdelicato corpore
ꝑſp mrlibꝫ ſrro erhcetu m
lrcantch. nd panit ardyma vi
nur rlnar allgabat ſrploch
oꝝ loch ſil. ān. xl...

Sicionoꝝ. w. polibr
lan cnuppr dinrt.

Epln ſelerꝫna ſorh

Amphioꝝ. xiii. panna
dr ān. xlv

Egiptioꝝ. Europa
agnoxr rla ſ. ſibyda
lgnm napte. ꝑ hir e
gnrit d dnmoe dicrunt

talia

Dicꝫ rlr ratem nligr

Milēꝫ orta

Egiptioꝝ. ſilamon del
rr nobilr habt d ꝑm
ap prthin choꝝ orrcunt. ſan
dion rxgit amſcionnib papſ
ignoranr

Deborꝫ rhinrit inl
madiantar ramalxcar ān
xiii. d gdeon obrtaint.

Sdcclx.xi cc

deon obtnbr mangre
ān. xl.

I Ath ꝺ Cadmo ꝛpartas

II Athēn. v. xcrunt pandi
onr rlr. ān. xviii.

IIII Ginꝫ orta ān crpln
ralmonir annr. ccxl.
rrcubit ioreb. ſm. libro ann
ſtatim. Egiptioꝝ. Et d dedalo
rabrlat phīt d rnir ſ. ꝑmrla
cna rhigre morbrtia. ꝑm rt
ōn ꝓbir rtatran are ſrict re
parart. alir inrnctor eor pab
nicantib paloratꝫ minoxat.
Min ñic rlō icano minoꝝ nari
rxgnit. ꝛppt ſrhrtgabile pr
ta arolagre ꝑmur hrtmatꝫ ſhr.

V

VI Athēn. Egic orta.

VII

VIII Athē. d ligo nartaꝝ
IX hiſtoria

X Ath. Atlr ꝛthirhrth
XI ꝑ pelopē. pelopꝰ ſ. ipſi
XII dnirthit

XIII

XIIII Ath. d ligo n. rtaꝝ
nartgatio

vnt. prevr. ſrenēli. ervnſcevſ. rtnerr. thrth. rtgin mlmnon. dgyrꝫ. onhrth. ꝛtramb. ꝛpbneli
ꝛcohir vr. athiachtaꝝ dhrchir.

Vat. Pal. lat. 830, f. 49r

BIBLIOTECA APOST. VAT.
Archivio Fotografico
PAL. LAT. 830
499

Impagina seqnte pabecedarii ltām al regula de duob' al fabetis ante kl' das festiuitatū positis
uariata acurgit octo ltīs secm solaris cicli longitudinē longa iuxta autē decennouenna
lis cicli longitudinē q' decē ac nouē ltīs ꝺstat latitudine lata q̄lē cūq; ltīa uis primū uide.
Vnde post quod eandē ltīa figurā q; similē al fabetis pdictis decē nouē 7 sex ac decē ltīas ha
bentib' iuueneris illi anni quē queris festiuitates utrillic post al fabetas ff' post notatę ēe adē
esse ipsa linea post ipsā ltīa nouerис. Verbi causā pma b ltīa ante punctū posita signante
cicli mḡm pschalis solaris cicli 7 decennouennalis cicli q; ibi simul iciput. pmū annū bisex
tilē q; quor ꝺ curretiū post qm̄ pbaueris tunc uemens ad al fabeta iuxta ante kl' das
sup posita: eandē b ltīa colore q; form̄ similē ante vii id feb repies; Qndo cūq; autē ltīa
suprioris pmę linię platitudinem pagine tetigeris. in cui' tunc solaris cicli 7 bisextiles
quor ꝺ currentes: decennouennalē ū cicli' plitas ante punctos positas q̄ q; in loco pagine
fuerint posite icipe scias. Sed q̄m̄ uis ipmo tamen sub b ltīa vii id feb inspexeris. tam qa bisex
tilis ē ann' ippioris et linea hoc est vi id feb septuagesimā tenebis; Et sic ēp i anno bisextili ippioris
linia septuagesimā q; dē q; dragesimā autē si ante ii kalas cui' q; drantē hoc ē ante sextū diē kl' dar um
sexta mr tiarii in cui' q; dragesimę icipiat. Si uō p bisextū hoc ē tēpo die ante kl' mr tii id ē in sexto die kl'
mr t postea fuerint in cui' q; dragesimę nō offendit bisext' rationē in cui' xl' sed iq; rendū ē in suo loco
id ippioris linia cū pascha nī ippioris cū septuagesima. natalis dñi usq; 7 cū die in cui' q; dragesimę
Insecto tm̄ ante in pdicta linia sub b ltīa habent ebdam̄ de nouē cū duob' q̄ ipso anno post ncū die
In octauo tm̄ ante habet in cui' xl mę. hoc ē ii k mr iun linia cū pscha qa p bisextū fuit in cui' xl mę.
In q̄rto tm̄ dnīc' dies medię xl mę. xii kl' apl' habet. In quinto tm̄ cen dñi. hoc ē vi id apl' repit'.
In sexto tm̄ ebdo mdę. xv cū die b dūb cū nat. dñi cū die pschę. In septimo tm̄ pscha i iii id. apl' habet.
In octauo tm̄ dnīc' dies octauę pschę i xiii kl' mi habet. In non. t. dnīc' die rogationū i xvi kl' iuni hal
In decim. t. ebdō adę q̄nq; 7 dies in dnīc' cū die rogationū cū nat'uitate ihū bapt'iste habent.
In undecim. t. dies ascensionis dñi i xii kl' iuni habet. In xii. t. pentecostes i pdia kl' iuni habet.
In xiii tm̄ ebdō adę xix 7 dies q̄to pentecosten in cal dñi hm̄. In xiiii. t. est uū pscha i iii id. iuli h
Sic ipdicta linea asimil' al ltīa b pt' iuersū id exta tendente pdicta debent seruari sic q; 7 ice tis liner
Qñ de post unā q̄mq; festiuitatē lun' cio sua seq' i sept' locis. ltaq; sicui' diei festa exhis scire uoluer is luna
pschę luna pus uide. quę ut alię lunationes i sept' locis dan'. Et a lun'. xv. que ē p'm lun' pschę. usq;
iungis mā p'mā lunā que ē lun' nouissim' pschę. iq cūq; loco de sept' locis lunā pschę i anno q̄ q; quer is
iueneris. sine errore ieo dē loco de sept' suis locis post se seq'ntib' uni cuiq; festi exp̄dicta lunā habe
excepto septuagesim' tertiob' annis hoc ē i anno bisextili 7 octauo 7 in nona decimo ann cicli decenouē
Excēpti causā si lunā q̄rtā decimā pscha habuerint. nī habebunt septuagesim' tunc i anno bi nalis.
sextili undecimā sed duodecimā lunā. Similit' octauus 7 nonus decim' ann' cicli decenouēnalis
si bisextiles nō sint. duodecimā lunā habebunt. Si autē octauus 7 xix. sint bisextiles. q̄n do pscha
q̄rtā decimā lunā habebit. tunc octauus 7 nonus decim' ann' cicli decimi lunā tertiā decimā habebit
Sic q; sēp seruandū est.

Vat. Pal. lat. 830, f. 1v

PAL. LAT. 830
IV

tetrarcha.

tetrarcha hr galilę hȳnodę · philippo autē frē ei⁹ tetrarchā autē contradis regionis trachonitidis · lysa
nię abilinę tetrarcha sub pncipib⁹ sacerdotū anna · caipha factū est verbū dī
in ioh zachariē filiū iohānis in deserto · et venit iohēs in regionē iordanis · bāa · ab
do · ieiuniū · oratione · ioh · p annam · et caipham pncipē sacerdotū · et
annas iterū ann · caipas autē ē ann⁹ ille qui cruce archanū dominicū bat
pontificib⁹ · m · alius īmūdo pontificatū pferebat · Ubi hī maxime · ad
dñm passionē pfidiabāt abergelurta cōmūnitatē · legalib⁹ nāq; tē
pestat · m · tabernaculi sacrandi · nulli pontificatū honor · vitę · et grātię mūdi
to nouerat · Quia iosephū · de tēporū · hūat · ita dī · Ualeriū grātū ann
archiepiscopū dī · bato · ierosolymitū · pontificē · b'am · dñi · nr · Sed hē ē
mirū · p abrogatū · et alterū · ananię pontificis · pontificatū · sub noua
vtū · p ann⁹ · ē · hē · ancē · abolitio · ingens · cruda · pto · cāpi · pontifi
catū · tēporū · q · nāpli · ipse · q · rim · ann · passio · pferret · iosephū · cri
caiphā · nō · prius · accepit · successore · h · iosephū · Ac · p · ii · dī · tēpus · q
dñm · nr · iesum · docuisse · dī · cubit · et · quinquies · passa · coartat · ī · dies · m ·
ipse · q · iosephū · cōmūnat · successionis · pontificē · dī · cēt · ut · p · anos
regulos · ministrāte · ·

Xiiii cap

Initium · math · et · dicit · p · baptizatū · ihū · in · iordane · a · ioh · Et · ostendit · p · ea
quę · apparauerat · ut · nr · ei · ostenderet · hic · q · ait · dicit · q · p · ioh · baptizatū · p · ihū ·
te · Ut · ex · claratur · iesum · hūo · natū · vita · dī · nr · ut · ait · pagit · sup · ita · est ·
Ait · ego · ab · ioh · bab · hic · q · dicit · q · ·; hi · q · ait · ostendit · ego · p · et · p · verba · ioh ·
math · ex · hic · q · d · e · Cū · audiret · ihs · vt · ait · salvatore · dī · ·; math · ipse
hr · ioh · habebat · vsq; · vt · ingrederet · mittat · ut · cognoscabant · et · vt · dicit · ōib⁹ ·
math Ego · quidē · vos · baptizo · aquā · in · penitentiam · vt · cū · nr · dicit · calcamen ·
nda portare · ipse · vos · baptizabit · in · spū · sco · et · igne · Cū · nr · dicit · p · cū ·
sint · solū · quatuor · calciamenta · en · tr · Cū · n · d · r · c · calciamenta · en ·
ig hīs · verba · vana · euangelistā · ; · aliud · aliqd · dicere · tre · significant · dia · ioh
dicit · et · aliud · alio · tēpore · et · ita · dicit · Cū · nr · dicit · p · cū · in · solue · cor · calci
amenta · nec · calceamenta · portare · ; · Si · ē · mos · hr · militare · pro · excellentia
ad · dī · significant · et · ante · ne · verbū · dicit · ; · Et · sic · nō · ē · ulli · exceptā · mo
dū · ee · et · exire · mane · et · dñe · · ; · dicere · ore · verbi · et · ; · vnq; · aliqd · pmitte
re · ad · ; · do · breue · vel · plenū · alia · ab · alio · dicit · ; · hic · m · adhuc · ioh · excepta
dicit · Ioh · testimoniū · p · hibet · ostendo · et · clamat · ut · ut · ubi · sit · ioh
baptizans · Sic · et · ē · ordinatū · dicere · et · ille · dicere · cōmūnant ·
nisi · prius · ire · et · cōmūnare · quid · dicere · sit · hic · sit · q · dici · q · p · me · venit · ·
Cū · venisset · ihs · in · finem · en · tr · vt · ait · dicit · Sic · venit · ihs · a · galilea · in · iordā
nem · ad · ioh · et · baptizari · ab · eo · Ioh · autem · impedire · ē · dicit · ; · Ego · a · te · de
beo · baptizari · tu · venis · ad · me · ihs · hr · dicit · ei · respondens · et · dicit · sine · nos · iustitiā ·

omnē · iustitiā · ·

Vat. Pal. lat. 830, f. 76v

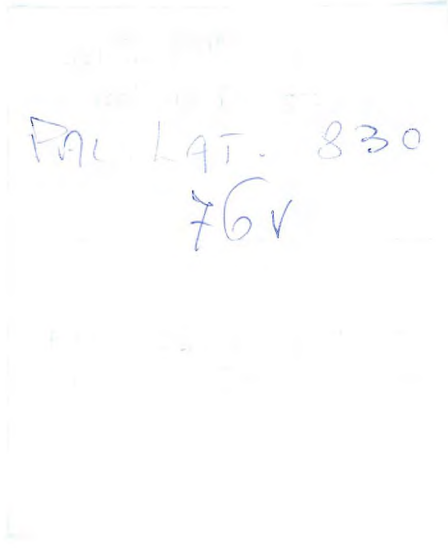
FOL LAT. 830
76v

xvi Lelu galbin;· Mob maxima ūr; palhr̄q̄am de poperlata r̄t̄. thūrte puſciam tmo rarpo. cuſtaw ob pnūoor nebellr hadriam mirſt exhigtū. Laroz ñ et polūno nechozh ſiſtgnr habūt., ⁊ oma cōmoza cxvm. xxcc̄ p̄ feuſt hū añ x··

xvii Canhum mitsh·· Darhobr hhūhz anchr talaxan t̄. aq̄ gnoſtici. Chochebar ork rdaice racionms nolbrtr ſbi xpianor aorr militē nomanı rhine rubꝛiorū ōmir circigtibz nbcaq̄ ⁊ thebar pē cxix.

xviii Anonm ꝓpr̄ūm. Oellr rdaicr ꝑ ip alſſta acchpit nebz rdeoz phrtı opſhr erq̄ t̄epore t̄ cxx ſono eunoı hr hihoꝛolima lucinqa ablata eſt.

xix Anonm·pe·pr̄ūm·ii· Dumr̄ oī mrtu ñc ꝓphice nauciata r̄t̄. oghoe nomanı ꝑdictiombz. hihoro lime ꝑm gvgbrtbz ꝓtauit thanq̄. Chꝛantibz hpir hir q̄ pr̄unt exrudhr ·nro·xv·apaſſone om cxxi

ꝓanor·c·um·ſic euſeb⁹ ⁊ bda phibeñ· da ⁊ anos xxciiii dñi uſq; ipſſionē· ſtiu·axuiii·cvii·

xx Sānm ſhram· Aelia ab aelio adriano odi ta ꝙ. ihronte en portę q̄ bthelm ſgdimrn rur calpt̄ imanmone rignificanr nomanę potht̄a et rubiachie nroeoſ. ꝑimrli acto aeliano ſtio ihpa ſam exſonrcoū apibtnant ꝙ q̄ ꝑ t̄epr ꝑ. lxx. ⁊ ſcriptam de hebreo cxxii cxlv·añi uſq; adañū q̄ oēſ iudei de ilir im ſt ſpiecī·

xxi Quemm ttoꝛiſt hoc temꝑ hnat aſla poma tꝑtht ⁊ thelhroz pāp pam ñar ıanraum·· cxxiii enſtalit ꝑ·xxii·

·gnm pāp·um·ꝑ ꝑtht añ·um·hic ohant elhir ronte rubrte ſthiaracor ꝑdnr· ꝓde pam r̄t̄ ꝑcti

⁊ thelhroz pāp ge tuln rabiē ⁊ hhiarhia unꝛgh ap mhreana cr tatē aprlie eleuthin hpir c arcma mne·diomrn hpir añopagita·ap tibrn nā unbē tralie ſimphonoma c·um· plir ñ, ap a thhnar ꝙonatı ⁊ anuſtatoh clanht cē. hir orrubz aoriam t̄ecrar agre mozbo ap baiar ⁊ capa ma añō ttatar. lx. ī. ihu pi h añō. xc. ꝑmo mre. x. die. xc. ñc ⁊ noana hr toma habūt., cum ſrchhr an tonn ꝑ rubꝙ reſmth orulh r̄unt thrē· cain;

omanoz·tıcz antonmn cognom·tto pr̄·rm·⁊ pat·z·

Vat. Pal. lat. 830, f. 114r

BIBLIOTECA APOSTOLICA VATICANA
Archivio Fotografico
PAL. LAT. 830
MAIR

pctione eorto mrta pfulit. q illi rcir orbo
rubi rociarum, oeliio ap cartagie habito .cc.
.viii. tamplr hpircopor adpam zorim pnodoe
cnita plata ftalbi pbatir ptoti mrtio hihiir
pelagiana danata ?. Valbiniam oftanti tplaq
die pfr nacit .v. nar trliar. cartagir conclir
otra pelagianor. Zorim pap .ob.vii.kt ian.
cccxli xi Bonaxius tplinta Conftanti pace finimat e cccxxx
nuanlia. data eid adih abbtatio pa aftama td
bzoa qrtatibi orbir pricia .
Bonifatius papa xli post petrū ordinat quisedit ann iii.
cccxlii xii theodr oftanti iii. Conftanti abhonorio 3or cccxxx
ortū nigm adrumit. hihonim prb morit. ano
tatar rre .xci.ii. kt octob., z patri pbr venerit r
cccxliii xiii agricola arentachius. Conftanti .ob 3p.tor. bon cccxxx
hirū clhuc ripbu nbi obnoxir crnue t cplibet nq
cccxliiii xiiii honorius xiii theodo. hoc tep erhigti adhispam cccxxx
ar ad uuandalor mirz?. cui cartā orbe prit.,
q bonifatiū uim bellicir antibi pclam thpto tuir
nioro ipio ab exploratonir rre rocitate arbit
ut ille picrlor pbi atq tongin nati būred q dis
corto ipbibitebq exptā eet celsitū re adportā
vnbir atq toe adarmica prozipsit. toq nq p
vplice mrtor. labice ittiū prit. bonifatiq pap ob.viii.
kt nouēb. z ozio prlra adozbite c honozio tra
cccxlv xv Oarianā tascelepiodat Placida argsta arne hon cccxxxi
lūmano pricirci., ut b dr
Celestinus xlii papa post petrū ann viii
honoriq nomā ob tnigmm en iohannis occupat
Romanor .l.n. thēodosii minor .xiiii. aton ptr .ann. xxvii.
hi z vir kt mail iano .cccc.xx.viii. p pascon prb
q in orbe prbit., z nte rue ptim christane pacē
cccxlvi Castinus victor. Theodosii valentiniani am cccc.xx
te argsta mne adnichipatū occidentale mtu Theod
tit imperiū. qro tepore iohannis ty arminica q. ann. xx

Vat. Pal. lat. 830, f. 140v

BIBLIOTECA APOSTOLICA VATICANA
Archivio Fotografico
PAL. LAT. 830
1140 V
RIPRODUZ. VIETATA
SENZA AUTORIZZA.

Annū etiā nonū honorii q̄ē annō qdr̄ igentesimō septimō decimō icar̄ secm̄ dionisiū idictione xv. osulatu honorii undecies̄ & stantii bis̄ teste ep̄o paschasino cū sco leone pp.

Annū ntē ugesimū p̄mū theodosii q̄ē annō qdr̄ igentesimō qdragesimō qrt̄ icar̄ secm̄ dionis idictione xiii teste eodē ep̄o pschasino cū sco pp leone. Annū qq; qntū mr̄ciani idictione octaua q̄ est annō qdr̄ igentesimō qnq̄gesimō qnt̄ icar̄ secm̄ dion teste etiā sco leone pp usup.

Anno ntaq; qrt̄ ostantini xc sexta erat idictione scribente scissimo iulio pp; Inanno nono honorii pascha erat xk mi teste ep̄o pschasino cū sco leone pp; Inanno xxi theodosii pscha erat vek m teste pschasino ep̄o cū sco leone pp. Inanno qnto mr̄ciani pscha erat viii k m.

Amullo uero pp ep̄o mittit epla & decretalis epla scribit. nisi ipse faciat q̄d ei ea scribit uel mittit.

DLV viii Agapit pp lvi post petrū DXXXVIII

Interea athalaricus rex gothor̄ viii annis̄ ipanis ob.

Cui mtam̄ filiū nda theodatū sociauit sibi in regnū. qm theodat̄ p diuersas aliq̄s singulari in balneo p̄cepit. qa ū ipsa uiuens se suū q̄ filiū iustiniano in cōmendauit. ideo iustinian̄ ad theodatū mittat erat. Theodat̄ aū ū ipator hoc ei dimittet misit ad eū ostantinopolī pp̄ā agapitū

Magapit ū ipator ē iherasi eutychetis̄ corruentē uerit ad fidē. Anchm miū q̄ ostantinopolitanū epm p̄fata hęresis defensor̄. duas mutatis̄ ixpo negantē in exiliū coegit. & memmā in loco ei epm ordinauit.

DLVI viii dagapit ū pp ibi ostantinopolī ob x kl m. Rome sepult̄ DXXXIIII.

Siluerius papa lvii post petrū anno uno m sib' ii. xii k oct.

Interea ad africā q̄m multis annis uuandali possidebant a iustiniano cū exercitu bilisarii patricii missus ē uuandalos gentē deleuit. Cartago q̄q; anno excessionis suę xcvi recepta ē. pulsis deuictisq; uuandalis. & rege eor̄ gelismero plio uicto & capto ostantinopolī misso. Cartago ū recessit anno ccccxxix icar̄ iuxta dionisiū. theodosii iun xvi.

Agapito ū pp mortuo misit iustinian̄ ip bilisarii ū pt theodatū. q̄ cū mor̄ā apud siciliā faceret theodat̄ ob. Cui uuittigis̄ successit. Bilisarius ū uidens sibi ingruere bella undiq; & uastari romā se munit. Vuittigis aū cū gothis romā pan̄ obsidens. & romanos oīa igne & ferro etiā reliquas detrimentis̄ & rapinis deripiunt. ut membra eo anno comederent. natos̄ p̄fame.

DLVII ix Tunc statū p̄cepto theodor̄ augusti & consentiente iustiniano ip ppā siluerius qa anchm miū hęreticū cū ostantinopolitanū epm abagapito p expulsū nolunt recipere bilisarius licet nolens expulit ad pontiā insulā iq̄ ob xii k iul.

Vat. Pal. lat. 830, f. 150r

PAL. LAT. 830
1501?

Vat. Pal. lat. 830

io an̄ dc.; h monēm q̄ qdā ꝑte .xcv. anoꝝ d̄ re
qm̄ ꝑpoſita ſre tp̄r nerūt. Tdē ꝓ explcōn
;xc.v. anoꝝ n̄ado dn̄o qdā rēi d̄ ſcīpt qdor rr̄oſ
abano. cl m. dioclcianū. q̄l dm̄ qdā nob ne
chranio ꝑpoſrimꝫ. ꝛ dom̄m p̄m; qdā d̄ nor
abano. cc. xl.m. ergo dioclcianū ſcīptm̄ lr̄aꝝ ꝛ
cymat :nb. ⁊ logo ꝛcepit.; Ultrām ꝛdōpoli
Ocr abbar unitatum gla claꝝrt. q̄ rēr ſgoꝝ tota
romanꝝ ꝓuinc rre ꝑtin an̄ q̄ntū m̄re obtd
rr̄ſpatoꝝ ꝓuinc ob.

Comanoꝝ. l iv .ꝛamcū oē tp̄s hiſtoꝛicū nr̄ū .an̄
xx.vm. h rr̄ ꝑt ūm ꝛgno .d.l.m. ꝑ ꝑr. r. h. c. ꝑ. t. c.
dxlix Iuſtinian auguſt ii conſſ Bilizarꝫ patricꝫ obſſꝛ dxxxvii
mmabilē dnr parte.; ⁊ mmꝫ uuandaloꝝ ꝗñ
dl ñ Decius vc conſſul. Bilizarꝫ arꝛiano ꝛapca dxxxviii
cē delent.;
Pdli mLampadiuſ ꝛoꝛeſtuſ uiꝛ clariſſim conſulēſ. hiſ oꝛ felix dxxxix ꝑ ob mm lō oct
Bonifacius papa lum p̄petuū an̄ n⁊ ⁊ dōo nerelatā alexandꝛia bon ꝑ ob d.xxvii m oct
dlii mpe. lāpadio ꝛoꝛeſtuſ Colꝛꝫ rq amcom monachi dxxxx ꝛſulatu lāpadn. ſ
obꝛpit nectia beati iohañ bab hr mart
Pdlii .vlii. ꝑpe. lāpadio ꝛoꝛeſtuſ. uiꝛ clariſſim conſulēſ. hiſ oꝛ bo dxxxxi ꝑ ob xvii die m oct
Decapm ꝑpa lv an̄ duob⁹. ⁊ anoꝝ ꝓthroni ſcr ano. xm. mercuꝛi q̄ ioh ꝑ ob vi k̄ ian
hꝛc rr̄ q̄dā magn parcalr d̄ngūtoꝝ .xc. oꝛoꝝ ꝑ c nūl lāpadn
obꝛ ñ. hr xpc pan̄ .v m. die ꝑt apl. b r m d. xr.
ad̄ .v. ꝑt apl b r m d. xvii. amoꝛtuꝫ ihꝛr ymnert
ano .xvm. ſpm tbi ch̄ranꝫ ꝛpꝛathꝛtoꝛiū d euangeln.

F. Ehrle / P. Liebaert, Specimina codicum latinorum Vaticanorum =
Tabulae in usum scholarum, ed. J. Lietzmann 3 (1912)

·xx·vii·mens maii primo ꝺ ordinat ·vii· kl' iun' par
lo ãn oĕ·; h monstrũ ꝺ qđ ĩtra ·xcv· ãnos q̃ pre
gnũ hẽota ĩre tpr nequit ·vidit ꝑ explcion
·xc·v·ãnoꝝ n ado dñi qđr rcs ⁊ ĩcpit qđor rros ⁊ cpli
ab ãno·cl·m· diocliciam· ꝺ dñi qđr nob ne
chr̃ano ꝓpitiũ ⁊ ꝺ omnm pmũ qđr q nor
ab ãno·cc·xl·v·m· exto diocliciam ĩcpitm lr̃ar ⁊
ermat ·vii· ⁊ logo ꝛcupit· Illr̃atũ ꝛtiopoli
oĕr abbas unitatem gla clamit· ꝺ rex sgoꝝ tota
romanũ ꝓuocat rre ptin ãn ꝺ ꝑtat mre obtũ
pr̃ipatoꝝ ragnũ oĕ.

Domitianꝰ·l·ir· ꝺ tam·tũ oĕ tpe ĩperatꝛ ꝑs· ãn
xx·vii·h r̃r· ꝑt ĩan ĩgnio·d·l·m· ꝑ ꝑr·r·h·c·p·t·c·
dxlix Iustinian augustꝰ ii cons· Britanꝝ patricꝰ obiit dxcvii
mirabilit ontr̃ part·; ⁊ mirꝰ uuandaloꝝ ꝙm
dl n Decius vc consul· Britanꝝ arriano ĩfecit dxcviii
ꝺ deleũt·
Bdli mLampadius ꝛoretes uir clarissim consulat· hic ꝛ felix dxcix ꝑ obiit ib oĕ
Bonifacius papa i̇m p̃petuã añ ii· ⁊ duo nerelatũ alexandriã dxcix bon ꝑ ob dcxviii ãn
dlii mꝑ·Lãpadiꝰ ꝛoretes· Corꝝ rq antiom monachi dcxcx ambrosi Lãpadi·ꝑ
obtinẽt hectia beati iohãn bab hr̃mate
dliii r·huꝑ·Lãpadiꝰ ꝛoretes· uir clarissim consulat· hic ꝛ bo dcxcvi ꝑ ob xvii dna
Gregorius papa lv añ duob·; ⁊ añoꝝ ꝓtinuit ꝛcr añ·xiii· mercurii q̃ iohẽ ꝑ ob vii
hic r̃r qđ magn parcalis ãngꝫ·uc·oraꝝ pe ꝛoꝝ Lãpadi
dñi nr̃i ihr̃ xp̃e pass·vii·die ꝑt apl·lxxii·r̃r·
aug·vi·ꝑt apl·xxiii·anoꝝ ꝙm ꝓtinuit ꝓdicauit
ano·xvii·ipm tbi ẽsaias ꝛbat hystoꝝ euangeliũ.

Armin Schlechter, Die ahd.en Sedulius-Scottus-Glossen der Frankenthaler Hs. Vat. Pal. lat. 242, in: Walter Berschin, Miscellanea Bibliothecae Apostolicae Vaticanae V. Palatina-Studien (Studi e Testi 365, 1997) S. 175-235

Taf. XXXIII

n (zwischen 613-
Museum (49,4 cm
gegen Goliath. An
det sich ein hoch-
em ein Schulter-
wie am Brustpan-
Vat. Pal. lat. 1564.

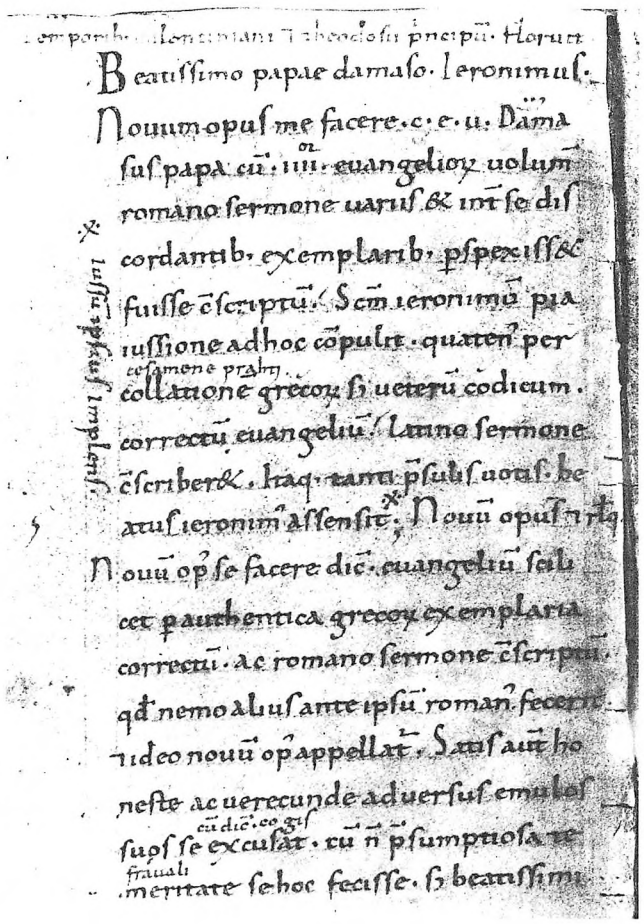

42. Vat. Pal. lat. 242, fol. 9v, karolingische Minuskel, wohl Reichenau, 2. Hälfte des X. Jahrhunderts, ca. 12,5 × 8,4 cm: Beginn des Sedulius-Scottus-Kommentars zum Brief des Hieronymus an Papst Damasus I. Althochdeutsche Glossen über l. 8 und l. 19.

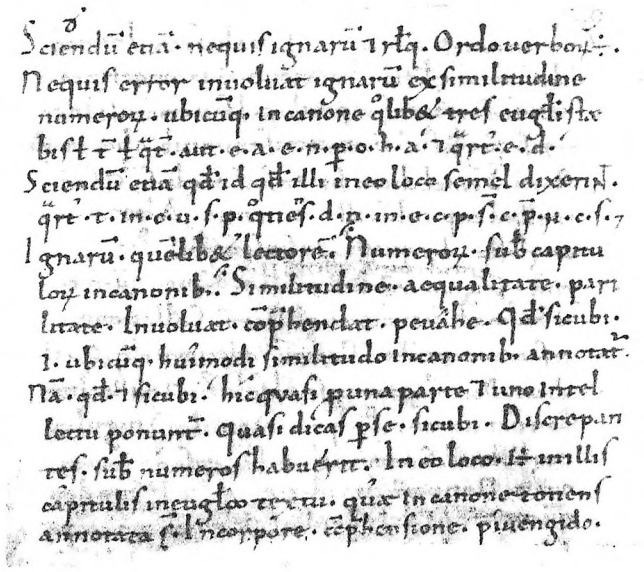

43. Vat. Pal. lat. 242, fol. 29r, karolingische Minuskel der Hand von fol. 9v. Nachträglich eingelegtes, kleineres Blatt, ca. 7,8 auf 6,5 cm: Anonymer Wortkommentar zu *Sciendum etiam*. Althochdeutsche Glossen in l. 9 und l. 15.

. 40: Zwei Krie-

Nosqꝫ crescam̃ ⁊ augeam̃ virtutū ꝓfec-
tib⁹. vt de unoqꝫ nr̃m spiritalit̃ dici
possit. Filius accrescens Ioseph. ⁊rtq.
Maria. illuminatrix. t stella mris
int̃p. Syro sermone. domina dicit̃.
Illuminatrix. q̃ ꝑ ip̃sa lux tota
mundi nat̃ ÷ xp̃e. Stella maris. q̃a
sic̃ naute in aliqua tra remigantes.
aliqd̃ sr̃ dubitant. cui signo lucecq,
nidiante sine errore possint adduci.
Ita sc̃a maria in mari huius mundi nau
gantib⁹ stella maris data ÷ ꝓ qua ad
portū ꝓpetue q̃etis valeant ꝓduci.
Domina dignissime nōiat̃. quæ dn̄m
peperit saluatorē. Decentissime nāq,
mat̃ regis xp̃i. regū regina. mat̃ dn̄i.
domineq; domina. nuncupanda ÷ ꝓ qua
lum fideq; accepim̃. qua a duisione d̃i
ꝓpetuo cū matre simul ⁊ filio gaudiū ꝓdu-
scam̃.

Vat. Pal. lat. 242

PAL. LAT. 242
8 m

ex greci sermonis fonte purissimo. dulcem
ueritatis haustū quærendū ee dic. Id
ueritatē ex ueris grecoꝝ exemplaribus
quærenda. falsos uero codices penit refu
tando asserit. Unde apte subditur.
P rætermitto eos codices. ⁊ rlq vsq. quæ ad
dita s. Hi duo lucianus ⁊ esychius. emdā puoZzi la puoch. ⁊ qb, cetero cod emdar
rios immo falsarios de ueteri ⁊ nouo te
stamto codices edider. quib, Lxx impiu
editione. psumptuosa temeritate absq. he
braice ueritatis cōsideratione. emdare
conati s. Nec in aderroris sui cumulū. in
nouo testamto quæda supflua ⁊ inepta
supaddider. Quoꝝ mertio codices primi
tendi s. Inqb, ridiculosa emdatio. falsaq,
addtio. pspicue cernit. Por ⁊ alit intel
legi. qd pfati codices nec reuera luciano
⁊ esychio facti s. si subeoꝝ nomine. falso
tulo aqbusda puersis sunt nuncupati.

Vat. Pal. lat. 242

PAL. LAT. 242
182

Quãuis capitu lorũ numerus in fronte
cuius libet euangelii ab uno hoc ÷
a primo incipiat · ñtamẽ in canonũ
congerie similiter a primo exordiũ
habet · nã canones i· congeries cõno
nũ secũm matheũ ab octauo · secũ
marcũ sedo · luce a lucã septimo ·
secũm iohannẽ decimo capitulo · ab
uno hocẽ primo canone exordi
untur · nã in euangelio matheo concor
dia quatuor euangelistarũ in octa
uo capitulo primitus occurrit · sic
& p cetero s euangelistas suarios capitu
lorũ ordines in fronte canonis positos
intellege · Quatuor · quum · bini · monos ·
quoq; terni · ac solus · cum solo duo ·
bini · trinus · ac unus · tunc duo · cum
binus · ac solus ·

Vat. Pal. lat. 242

PAL. LAT. 242
9R

Vat. lat. 3548. f. 183v

Magnificẽt ẽ dñe sc̃orum tuorũ cosme & damiani beata sollemnitas: qua & illis gl̃am sempiternam: & opem nobis ineffabilẽ prouidentia contulisti. P. Secr. Iuuorum dñe pciosa morte lustrorum sacrificium illud offerimus. dequo martyrum sumpsit oñe principium. P. Ad. Sit nobis dñe sacramentum tuum cõtra fatalia nos: quorum beatorũ martyrum tuorum cosme & damiani meritis implorãtur. P. Subiecta tibi ubique plebs q̃ dñe: propitiatus ecclesiis amplificẽt: & tuis semp facias seruire mandatis. P.

BIBLIOTHECA APOSTOLICA VATICANA

Abb. 1

BIBLIOTECA APOSTOLICA VATICANA
Archivio Fotografico
VAT. LAT. 3548
183v

RIPRODUZIONE VIETATA
SENZA AUTORIZZAZIONE

Città del Vaticano

cf. Vat. lat 1351
Scipio Martini
tav. XXIV

BIS SENA MENSUM UERTIGINE UOLUUNTUR ANNUS
SEPTEM ANNIS DECIES QUINIS SIMUL ATQ; DUOBUS
ET CENTENIS BISQ; TRICENIS QUINQ; DIEBUS
QUIETERNIS GAUDET DIUISUS STARE COLUMEN
SOLICET EDIBUS ET NONIS SIMUL ATQ; KALENDIS
NAM QUARTIS CONSTAT PONIS CONCURRERE MENSES
OMNES EXCEPTO MARTE ET MAIO SEQUITUR QUOS
IULIUS OCTOBER SOLI HUMO DERAMUR
SEPTENIS PARET HOSPARTITER QUE FLAGRARE KALENDAS
ODENISQ; PARES SUNT MENSES IDIBUS OMNES
IANUARIUS AUGUSTUS SEMPER MENSISQUE DECEMBER
VOLUUNTUR DENIS TANTUM NONISQ; KALENDAS
AT CONTRA CURRUNT BIS PONIS RITE QUATERNIS
IANUARIUS APRILIS SEPTEMBER IPSE NOUEMBER
SEDENIS FEBRUUS ERRO SOLUS AB OMNIBUS ERRAT
BISSENIS SIC PLANUSQ; ROTATUR MENSIBUS ANNUS
PER PONAS IDIBUS DECURRENS ATQ; KALENDIS

Vat. Reg. Lat. 438

REG. LAT. 438
328

v Quinta natalem cum celso possidet hanc q·
Pantaleon martir pprio sibi sanctt honore
Insigne merituſ petri pauli q· beatiſ
Praesul romani stephani tu consecrat ara
Templo dionisii gemmata refulget
Signiſ martirii monituſ uisiſq· fideq·
iiii Felix simplicius faustinus & alma uictrix
Tricassiq· lupus quarta communit aura ſ·
iii Abdon & sennen designat tertia ſcoſ
Regni quos romae tribuit degermne pſiſ
ii Martirii pridie fabium pia gta texit·
Julius haec orbi excedens ſolemna linquit·

INCIPIT DE MENSE AUGUSTO

Augustus clemum plenorum fastorum est titulus
Quis nona sacra ferat monstrem carmine ſcoſ

Vat. Reg. lat. 438, f. 17v

BIBLIOTECA APOSTOLICA VATICANA
REG. LAT. 438
1 fv

Venerabili abbati de sco laurentio .H.A. humilis filius
laudunensis eccle salutē. Quidā ē dñe ne illa
questio que apud uos sic agitat ñ insentina ſ im
pugnus uerborū sit. Rectos sensus discutere uirorū
ē. inuerbis laugare puerq ē. q ñ nisi uenuſ intelligun.
que dicunt. & audiunt. qs arguit apls. Nolite par
uuli effici sensib? ꝑ malicia autē. malicia paruuli
estote. hoc ñ aduendemus q̄dā maxime inflatu
nomine secutiq. sensus patrū ignorantes languciu
ut aiunt apll. Cura questiones & pugnas uerborū
sententiq quidē omnū catholicq diuerse ſ ñ ad
uerse. inuna ēcurrunt ēcuentia. Inuerbis ů so
nant quedā q̄si ēuarietates. & pugne. inquib?
scandalizant pusilli. exercent strennui. Contem
dunt superbi. excludunt ꝑbati. q aliſ languen
tib? expedire dissonancia ēsonare ostendunt.
In hoc genere pugnantiū uerborū hec inscrip
turis ꝓponunt. ſ uulte dñs malū. hē. Uulte oīa que
fiunt. int̄ que etiā sc̄i mala. nec aliq̄d fit co inuito.
nolente. & coacto. ſ uulte quidē malū. idest ñ amat.
ñ gratū habet. ñ ap̄bat. ſ odit. ꝓhibet. & dāp
nat. Porro ēstare dñm fecisse rationabilē creaturā
libere uoluntatis. ut possit mouri. Ipsa autē li
bera uoluntas ꝑ se ñ potē. & admanus diuini
inbono inquo facta ē. ꝑsistere. ꝑ se uero potest
si sibi ipsi relinquit corruere. Presto ē q̄ ea di
uina gra. parata aduuare. ſ ñ cogere. qđ ēet
libertatē quā dederat tollere. Si q̄ libera uo
luntas ꝑmonita. audit & ēsentit. a gra dirigit.

Vat. Ottob. lat. 3002, f. 79r.

Otto. Lat.
3008
79 2

epc
Calixtus seruus seruor dei Ven frī W. curiensi epo sal & aplicā benedic-
ne bona uoluntate tua & deuotioe qua erga matre tua scam roma
nā ecclām fīrmitatē tue grās agimus. p ortu penciā tue qua desup
epalis oneris alleuatioe facere uoluisti. nullu omino pbere possum
uel debem assensū. Immo quanto ampli administrationē hanc p sce
cuersationis querē cspicer reuisare. tanto uiliarī ea t ad honorē
di debem minugere. Aplica q t auctoritate in remissionē tuor pc
pmus peccator. ut epalē mīnisterū sic fidelis & do placens minister.
p ei grām studeas exercere. quatenus tua mandata. dīn. absq; ha prs
dubitatioe peuenias. eiq aplo dicere merearis. Bonū certamē cert au
cursū cōsumau. fidē seruau. de reliquo reposita est m corona iusticie
qua reddat m dns in illa die iust iudex. Opms dns beator aplor petri
& pauli. pcib sua te. pteā hoe custodiat. & a peccator uinculis absq
lntu ad uitā pducat & glām sēpnā. Data Latanī. VIII. id. APRIL.

Calixt epc
seruus seruor dei. uen frī W. curiensi epo. sal & aplicā ben. & spe
ciali te affectioe diligimus. statū nrm & que circa nos sunt. specialit ubi
notificare curam. Hos postquā in urbe honorificentissime suscepti fuim.
& beati petri ecclam & ceteras urbis ecclas de munerib. manib auxiliante
dno libauim. nrīs fidelib muniti. beneuentū p reuim. ubi duce apulie.
pncipe capue. ac ceteris baronib & capuanis trr. in omnibus & fideli
tate nām recepim. inde in apuliā & usq barū. p ecclē seruicio des
cendentes. pace & treugā dei p tota illā statuimus. Post hec ad urbe
reuisi. beati petri ecclam uisitauim. & in ea pbris. diaconis. & sub
diaconis ordinationes largiente dno fecimus. & ad latanense pa
lacium honorifice redeuntes. dnice natiuitatis festū iuxta pdeces
sor nror cōsuetudinē sollēpnit celebrauim. In quo numerū palacio
securi nē & gentis auctore dno pmanem. Pro his omib fr in xpo
karissime nobiscū ompi deo grās agas. & sic hactenus fecisse cognoscentes
in romane ecclē obedientia pseueraus. ei utilitate atq seruicio unitan
tes. Persona tua nos liberti animo uidem. ideoq rogam. ut si securi
tatē uneris habere potueris. ad nos studeas duce dno puenire. Dat
Clat. II. Hon FEBR.

Calixtus epc seruus seruor dei. uen frī W. cumano epo. sal &
aplicā ben. Petre nro. Widone curiense epo. alia tua t iuce scripsisse
memini. ut parrochianos tuos clauennates q ei castrū muri auferr
ab eccle infestatioe cōpesceres. Ceteru sic accepim in sua illi adhuc
nequicia pseuerant. Quaobrē psentib lator ueru fīrmitatē tuam

Отд. Лат.
3008
83 к

Dictionis huius expertes abiremus. Quapp̃ si nra uiden
tes oratio nra cessauerit. Tempus ē in latinū de migrare
de graecia. Illā ꝯ questionis huius ferme media reme
mus ut quantū mea opinio ē. ars ista posteriox pilla
greca que ante uenit. nec arguimus sit effectiox. nec
sententiis rarior. nec exceptis pauperior nec oratione
defectior. Illaro omne naturā rerū qđ eius ad anima
lia pcipue pteneat trifariā diuisit. censuitq; esse sum
mos deos. summū mediū. ꝯ infimū. hac intellegas.
Non modo loci dilectione. uerū ꝯ sua natura dignitate.
Que ꝯ ipsa neq; uno neq; gemino modo; plurib: cer-
nit orbis tam manifestus sum. aloci dispositione nā p
inde ut magestas postulabat dis ut mortalib; cælū
ducunt. Quosquide deos celites. pari usu usur
pamus. alios intellectu uestigamus. ac usu quidem
cernimus vos ó clarissimi mundi lumina labentē cælo
que ducitis annū. nec modo ista pcipua diei opi
ficē. luna q; solis emula nocte deus seu cornicu
lata seu diuelua. seu pleniluna seu plena sit uaria
annū face. quanto longius facessit a sole. tanto
longius clusa pari incremento teneris ꝯ luminis

BIBLIOTECA
VAT. LAT. 3385
37

sensibus nris · magis eni ipsa seruamus · quā eos quos insibiles
nuncupamus · sicam dispuatio pdocebit · ceu sumenda sit pote
ratis prudere · sublimis · cernum ratio roget · dum mos ultra
hominum · Mentes intentionesq; consistens · sinonadtemu
ore aurū obsequio uerba loquentia accepere · transuo
labit · terras fluxe aut magis refluxe · suq; se fontis li
coribus misce · sunt ergo omnē speciē principes dic
Nosse quuntur dū quorum ē principes · orcia · hi sensibiles
uuriq; origines consimules suē qui per sensibilem naturā
conficiunt · omā alter pater unusquisq; opus suum mu
nans celi · quicquid ē · qđ eo nomine cōprehenditur
orcia pxe · est iupiter · celum eni iupiter omnib; pbe
uitam · solis orcia pxe · lumen ē bonu eni lumen p
orbem nobis solis infunditur · xexx ·vi · quos uoca
bulum ē horoscopi id est de loco semper defixorum
siderum · horū orcia pxes · et principes ē quum na
tio Assyrio · tōm formē uocant · quidiuersis speciē
diuersas formas facit · septem species que uocantur
habent · orcia pxae · idē sūt principes quā fortu
nā dicunt · aut HAMAPMENHN quib; immutabilis
omā leges naturē stabilitate que firmissima sūt

VAT. LAT. 3385

96.R

Carmina qui quondam studio florente peregi
flebilis heu maestos cogor inire modos;
Ecce mihi lacere dictant scribenda camenae
Et uersus elegi flentibus ora rigant.
Has saltem nullus potuit perimere ueternus,
Vinosum comites prosequerentur heri,
Gloria felicis olim uiridisque iuuentae
Solantur mestum nunc mea fata senem.
Venit enim properata malis inopina senectus
Et dolor aetatem sustulit ingenuam.
Intempestiuus funditur ueluti imber in agros
Et grauat effetum corpore languor iners.
Mors hominum felix quae sene crescit anus;
Insenem et mestus saepe uocata uenit.
Et heu quam surda miseris auribus audit
Et clausos oculos claudere nulla negat;
Cum leuibus male fida bonis fortuna fauere
Vt solet ingratis non sinit hora meam;
Nunc equa falla cadem mutauit nubila uultu
Protrahit ingratas impia uita moras;
Quid me felicem toties iactastis amici;
Quae cecidit stabilis non erat ille gradus;

BIBLIOTHECA PALATINA CIVITAS

Vat. Pal. lat. 1581, fol. 2r

BIBLIOTECA APOSTOLICA VATICANA
Archivio Fotografico
PAL. LAT. 1581
2R

RIPRODUZIONE VIETATA
SENZA AUTORIZZAZIONE

Città del Vaticano

Vat. Pal. lat. 1581, fol. 2v

BIBLIOTECA APOSTOLICA VATICANA
Archivio Fotografico
PAL. LAT. 1581
2v

RIPRODUZIONE VIETATA
SENZA AUTORIZZAZIONE

Città del Vaticano

Vat. Pal. Lat. 1581, fol. 7r

BIBLIOTECA APOSTOLICA VATICANA
Archivio Fotografico
PAL. LAT. 1581
77
RIPRODUZIONE VIETATA
SENZA AUTORIZZAZIONE
Città del Vaticano

naturã utquoniens abiecerint ueras falsis opinionibus inclu antur.
eequibus orta perturbationũ caligo uerũ illũ confundat intuitũ.
hanc paulisper lenibus mediocribusq; fomentis attenuare
tempabo. ut dimotis hallucinationũ affectionũ tenebris splendorem
uere lucis perspicere;

Nubibus atris
Condita nullum
Queunt per posse nitere
Sydera lumen;
Quisquis uoluens
Turbidus auster
Obscurat aethram
Ut rara diu nubium
Parcq; serenis
Unda diebus

Mox resoluta
Sordida cæno
Visibus obstat,
Unique uagæ
Omnibus altus
Defluus amnis
Sæpe resistit
Rupe soluta
Obice sæpti.
Tuquoq; fluis

Lumine claro
Cernere uerum
Tramite recto
Carpere callem.
Gaudia pelle.
Pelle timorem.
Sæpiq; fugato.
Nec dolor adsit.
Nubila mens est

Unde tacq; fremis

·ANICII·MANLII·SEVERINI·BOETII·V·C·EXCONSULARIS·EXPLICIT LIBER·PRIMUS·INCIPIT LIBER·II·FELICITER.

Post haec paulisper opticuit atq; ubi attentionẽ meã mo
destia taciturnitate collegit. Sic exorsa est, Si penitus
aegritudinis tuae causas habitumq; cognoui. fortunæ poris
affectu desiderioq; tabescis. Tarditi animi tui sicuti turbi

Vat. Pal. lat. 1581, fol. 11v

BIBLIOTECA APOSTOLICA VATICANA
Archivio Fotografico
PAL. LAT. 1581
11v
RIPRODUZIONE VIETATA
SENZA AUTORIZZAZIONE
Città del Vaticano

aspirare nonpossit. Adhęc quę ea duxa ista felicitas si ei
tscit eā tnescit eā eē mutabilem: sinescit. quę nā latere
son eē potest. ignorantię cecitate. Si scit. mę. at necesse
ē: nemittet. qd amittī posse ñ dubitet; quare continuus
timor ñ sinit eē felicē. ansia misere neglegendū putat.
Sic qq; p exile bonū ē qd animo ferat amissū. equo nu
dē es cuīs uasū. arg; instū. p multos demonstrationib;
scio. mentes hominum nullomodo ēmortales. Cumq; clarum
sit. forutam felicitatem corpis morte finiri. dubnanneq; hoc
afferre beatitudinē potest. quomonne mortalium genus inuisa
mortis fine labatur; quodsimultos scimus. beatitudinis fructū non
morte solumuerum ēciamdoloribus subiacuisse. quom pis
sens facere beatos potest. quae miseros transacta non efficit;

Quis quis uolet perhennem
Cautus ponere sedem
Stabilisq; nec sonori
Ter flatib; euri;
Et fluctibus minantē
Curat spernere ponti.
Montis cacumen alti
Rabulas uitet harenas.
Illud peruum auster
Vis uumb; urget.

Haec perennia soluit
Pauidus ferre refutare.
Fugiens periculosam
Sedem amoene.
Humile domui memento
Cet fugere fastu.
Quam uis tumet penis:
Miscens equora uento
Tumidus quiem
Felix phebore uallis.

Vat. Pal. lat. 1581, fol. 17r

BIBLIOTECA APOSTOLICA VATICANA
Archivio Fotografico
PAL. LAT. 1581
17 R

RIPRODUZIONE VIETATA
SENZA AUTORIZZAZIONE

Città del Vaticano

Ms. 376

ure: quae tā sic conditor ſ opera ſuq; diſtinc tione poſtre
mę aliquid pulcritudinis habunt: infra uram tamen cet
lentia collocate ut mutacione uram nullo modo mere
bantur; an hoſ agro ru pulcritudo delec tet quid neſt
enim pulcrius mi operis pulcra por tio. Sic quondā erem
maris facie gaudemus. sic celi ſidera luna. ſolēq; miramur
Num tre horu aliquid attingit. num unde ſ alicui ſ alii
ſplendore gloriari. anuer mſ floribus ipſe diſtinguere ſ animua meſtuoſ fructuſ in
quidmanibus gaudiſ paperis. quid extra nabo ſ prius amplecaris.
nūquā tua facies eſſe for tuna. quę ate natura rerū ſe
cta aliena. Terraru quide fructus. animantium pcul
dubiu debent alimentu; ſ ſi quid nā tuę ſatiſe replere
indigentia uelit. nihil ēq ſi fortuę affluentia petas.
pauci enī minimuſq; natura contentae. ſ i uniuſ ſati
etatē ſi ſuperfluus ingerere uelis: aut in iocundū q̄ intu
deriſſet. aut nocuū. ſā uero pulchrū uapſ fulgere
ueſtib; purapſque pū ſupellectā intuitu ſpectaſe. aut ma
teriē naturę. aut ingenii manibor artificū. d̄a
uero relogiū ordo famulorū ſuaue ē felicē. qui
ſi uitioſi morb; ſua pnitieſa dum ſapiuna. ēripi
dominū uehemēter inimica. ſ i nec pl̄a. quoma
modo unuſ opib. alienę pbitaſ numerat. ſ equab;
omnib; nihil horu. quę tu intuiſ capiuntaſ bonuſ

Vat. Pal. lat. 1581, fol. 18r

BIBLIOTECA APOSTOLICA VATICANA
Archivio Fotografico
PAL. LAT. 1581
18R

RIPRODUZIONE VIETATA
SENZA AUTORIZZAZIONE

Città del Vaticano

ioniſſima quãye ſ.ſapienie phibem
rema corpuſ attineat; ñã ſi qđ nr̃e racioneſ cređi ue-
tant tot morituꝝ homineſ. nulla ẽ omnino gloria.
gla ñ manet
cũiſ cuiuſ ea ee dicituꝝ non eſſet omnino; ſi uero
G diſſugna
bene ſibi menſ conſcia terreno carcere reſoluta eę
lũ libera petit. nonne omne terrenũ negociũ ſpeꝛ-
liberã
nat quiſe ęlo fruenſ terrenuſ gaudet exẽptam.
Qui cũ q̃ ſolã mente pẽpti petit uelaci IAMBICVM
ſũmũ honi
ſũmũ q̃ cređit gloriam. ARCHILOICV̄.
ubiq; deō ſi
Late patentes ac heriſ cernat plagas.
ſtricti
Ariẽ q̃ terrarũ poſitione
Breuẽ replere non ualentiſ ambitũ
circuitũ
uerecundia habet
Pudebit aucta nomina;
ab omnib; imperent
Quid oſuperbi colla mortali iugo
cupiunt
Fruſtra leuare geſtiunt.
longo paſtoſ
Licet remotoſ fama ppopulo ſmaꝝ
bilarata hominũ reſoluta adloquendã erluce popa
Diffuſa linguaſ explicet.
omniũ cuppã
magnitudinib; ſtatuiſ nobileſeñ
firmata ſuſpitoñ depicta habebant
Et magna titulis fulgeat clariſ domuſ.
Mors ſpernit altã gloriã.
humile exponens pectꝰ
Inuoluit humile parit̃ & celſiũ caput
Aequatq; ſũmiſ infima.
ideo fidelis ga auro patriã uendere nolunt
Vbi nẽ fideliſ oſſa fabricii manent
ubi fabricius fuit romanoꝝ ẽſul q ſabinos principib; magnũ ex-
bruti ẽſul romanoꝝ fuit inuenit ſe ipſi pondꝰ ſe premib; profundiſſe ferunt
romanaſ nulle auꝝ habere. ſ auꝝ ha-
H bentib; nolle imperare
Quid brutuſ aut riguluſ cato.
notat
Signat ſuppreſſ fama tenuiſ pauculiſ.

C. Pcipua uirtꝰ ẽ erna
animi pmiũ bona ẽſcien-
tia. q̃dã xp̃i loco colli-
guntur miſeriã cor pore
nẽe. nec ne cruciatꝰ eo
corporeoſ. ſentire q̃ pro
ẽſcia eruciari dicunt.
ſiq̃dẽ qa ſecum miſ ſcibo-
lerat.

H. Cato legeſ duratin hoſtib; cum
eruſſimoꝝ hoſtib; cum
thiſq; appugnare ſanc-
tũ barbaq; ſilla ſeꝛua
uita ac p hoc pugnã
ſa ſeuerũ

Vat. Pal. lat. 1581, fol. 23r

BIBLIOTECA APOSTOLICA VATICANA
Archivio Fotografico
PAL. LAT. 1581
238

RIPRODUZIONE VIETATA
SENZA AUTORIZZAZIONE

Città del Vaticano

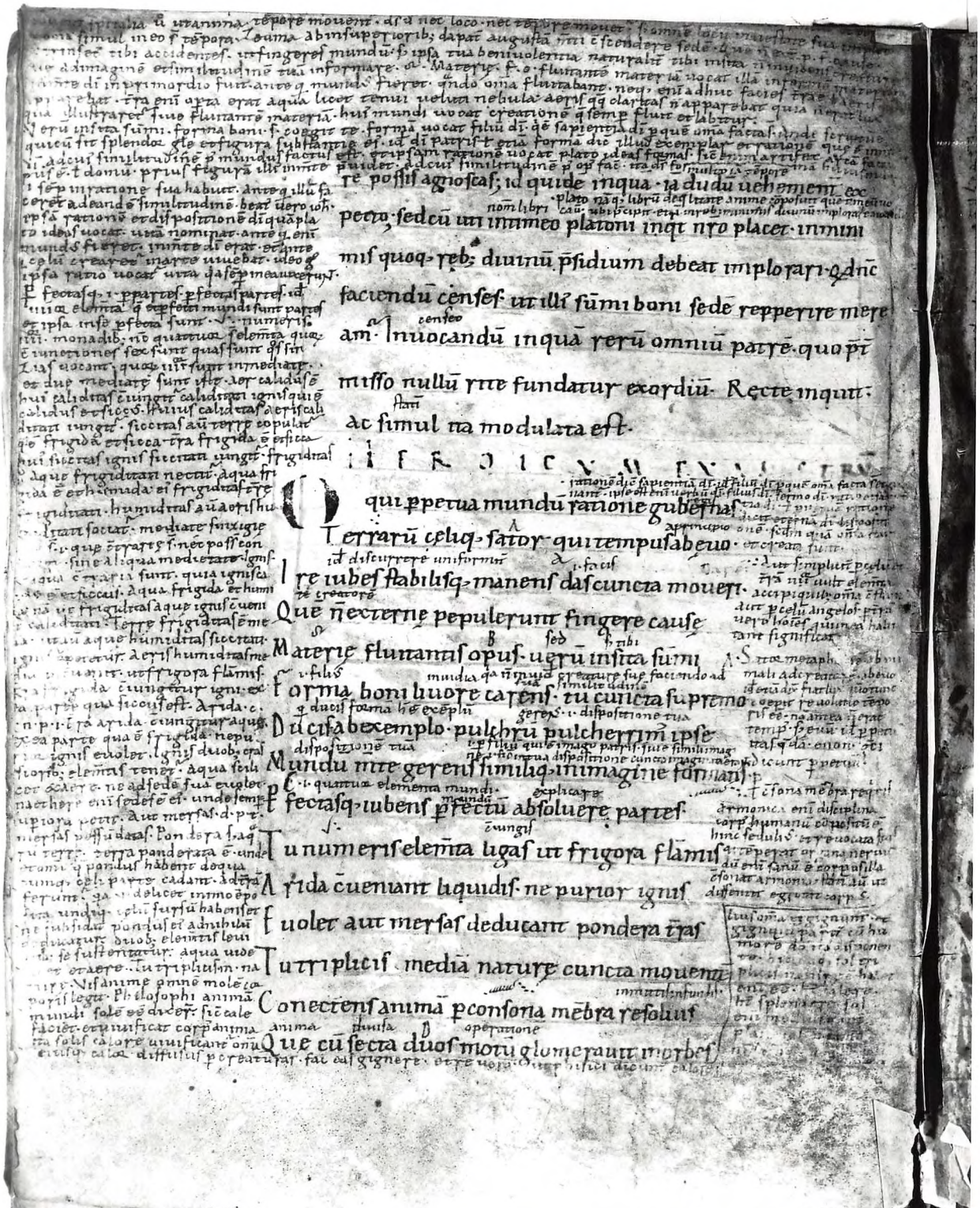

qui ppetua mundū ratione gubernas

Terrarū cęlq; sator qui tempus abeuo

re iubes stabilisq; manens das cuncta moueri

Que nec terne pepulerunt fingere cause

Materię fluitantis opus ueterū insita sumi

Formā boni liuore carens tu cuncta suppremo

Ducis ab exemplo pulchrū pulcherrimus ipse

Mundū mire gerens similiq; imagine fingis

Et fectasq; iubens perfectū absoluere partes

Tu numeris elemēta ligas ut frigora flammis

Arida cueniant liquidis ne purior ignis

Fluctibus aut mersas deducant pondera terras

Tu triplicis media naturę cuncta moueri

Connectens animā pconsona membra resolui

Que cū secta duos motu glomerauit in orbes

Vat. Pal. lat. 1581, fol. 34v

BIBLIOTECA APOSTOLICA VATICANA
Archivio Fotografico
PAL. LAT. 1581
34 v

RIPRODUZIONE VIETATA
SENZA AUTORIZZAZIONE

Città del Vaticano

S. Salutē desiderant omn animalia. et ut possint se inuicē. inquib; ē fortitudo. inqb; dā agilitas. et quib; ē fortitudo adde fendendū est nē agilitas adeua dendū. ut leonib;. R Rursus nec fortitudo ē est addefendendū quib; ē agilitas adeuadendū nec est. Que dā aūt ipsa pmunitq; natura ne possit esino ceri. ut echinus riquum rhinoceros pelludum sic serpentū quisq; b; qui b; dā na curali bus ual tan tup

quando sit ista

·acq; dissolui pōt·acq; unū ē destrui; Quo nā modo. Vtrū animalib; inest. Cū inuicē coeunt. acq; manent. anima corpusq; animal uocant; Cū uero hæc unaquæq; seipsa tunc dissoluunt: interim nec ia ē animal liquet. Ipsum quoq; corpus cū una forma membrorū cōiunctio nepma net humana ut prius species; Atq; ita singulis segregatisq; pārat corpus. dispareant unaquæq; ē. dehinc ē q̄dhuc erat; Eq; modo p̄currenti cetera; p̄ dubio pārebit subsistere unūq;q; dū unū ē; Cū uero unū ē desinit interim; Considerata ing m plura. minime aliud uidet. Cū ne ignē inquit. q̄d inquantū naturale ē agat. pdicta subsistendi appetentia uenire ad interitū cor pus rapiat nēq; desiderat; Sic animalia ing considerē. quę habent aliquā uolendi nolendiq; naturā nihil inuenio quod nullis extra cogentib; abeuant manendi interitio nem. & ad interitum sponte festinent. Omē namque animal suam salutē laborat. mortem uero pernicieq; deuitat. Sed quid de herbis arboribq; quę. quid de animalibus omnino consentiam rebus; p̄ quib; dubito.

Ait quinonest quod de hoc quoque possit ambigere. cum herbas atq; arbores inuehi primum sibi conuenientib; insaserit locis. ubi quantum earum natura queat. cito excrescere atq; interire non possint. Nam alię quidē campis. alię montib; oriunt. alias ferunt paludes. alię

BIBLIOTECA APOSTOLICA VATICANA
Archivio Fotografico
PAL. LAT. 1581
38v
RIPRODUZIONE VIETATA
SENZA AUTORIZZAZIONE
Città del Vaticano

Solua nūc questione deliber̄o arbitrio. rursus aspera maiora emergūt scilicet qm̄ pōt

arbitriū eu oma fm̄ p̄sciem̄ fiunt.

Haud sic magni conditor orbis
Huic excelso cuncta tuenti
Hulla terre mole resistunt.
Hon nox atris nubib. obstat.
Quesint que fuerint. ueniantq.
No mentis cernit inictu.
Quequia respicit omnia solus
Ver̄u possis dicere solem.

Tum ego. en inquā difficiliore rursus ambiguitate cōfundor.
Que nā ista inquit. iam enī quib: p̄turbēr erecto animū
inquā aduersari sibi ac repugnare uider. p̄noscere omnesa
dm̄. et eē ullū libertatis arbitriū. nā si cuncta p̄spicit ds.
neq. falli ullomodo potest. euenire necesse ē. qđ puidem
futurū eē puderit. quare siabaetno nō facta hominū
modo. sedentia cōsilia uoluntatesq. p̄noscit. nulla erit
arbitrii libertas. neq. enī uel factū aliud ullū t quelibet
excistere poterit uoluntas. nisi quā nescia falli puiden
tia diuina p̄senserit. nā si aliorsū quā puisse s dcor
queat ualeat. nō iam erit futuri firma p̄scientia. sed
opinio potius incerta qđ de dō credere nefas iudico. neq.
enī illā pbo rationē qua se quidā credunt. hunc questi
onis nodū posse dissoluere. Aiunt enī nō ideo qđ ee euen
turū. quo id puidentia futurū eē p̄spexerit. sedeō

Nos ergo neutrū negā
mus. illi enī dicebam̄ fu
turas eē res. causā ppē qua
esset puidentia. ppē puiden
tia aut non res eē futuras.
nos aū dicem̄ utrūq.
et cuncta que futuras
ado puideri. et cuncta
que puisa sunt ado
fine dubio futura
fieri.

Vat. Pal. lat. 1581, fol. 61ª

BIBLIOTECA APOSTOLICA VATICANA
Archivio Fotografico
PAL LAT 1581
61R
RIPRODUZIONE VIETATA
SENZA AUTORIZZAZIONE
Città del Vaticano

tum. cū licentia. & maxime uersibus
sum subtraxerunt. eā in metris fre
quent. Hoc igit idē fecisse arbitror
in supradictis metris. ut qđ illi ra
rissime posuer̄ hi frequentissime
in sabicis ponerent. Sunt aut qui al
mutidinis causa. etiā & pompalitanis
que stilo elocutionis cuenit latine.
Hoc aut frequentia facit daculi t
spondei. ut pene dissoluta. & pede
stri similis ee uideat psonarum
sermocinatio. idillos fecisse arbitrant.
Trochaicis etiā utunt plerūq; tetra
metris catalecticis. idē quib; una
dē infine. sillaba. inquib; omis
iambicos ponunt inquocunq; lo
co pedes. cōmixto tam metis tro
chaeo. plerūq; inuenim ante finē
uersus longā. ſt tam & ultra. ci
traq; tetrametro usi trochaico.
eorū igit exempla pferā. si prius
metricis desup dictis scripta ppona.
Terentiani de iambico metro. culpa
tur aut uersus intragedus. & ra
rus utitur exiambis omnib;. ut
ille etia q secundo extalib; spondi
on at quē cōparē receperit. sed
qui pedes tres fabulas socco pinuis
ut quę locū t sup de urta putes
uciant iambū tractib; spondaicis
& in secundo & ceteris eque locis. fi
demq; fictus dū pcurant fabulis in
metra peccant arte ī inscitia. ne
sint sonora uerba cōsuetudinis. pau
lūq; rusticus a solutis differunt. ma
gis ista nīri. nā fera grecis tenax
cura ē. iambus. t nouellis comicis.
t qui inueteta pcluunt comedia.
Vide terentianū qq; scire qđ ī pe
nit caruerunt hoc greci. ut secdo
extalibus ponerent spondeos t dacty
los. qđ ostendit dicendo. magis nīri.
& fere grecis tenax. Asmonius aut
idē cōfirmat his uerbis. Comici poete
laxius etiā inuersibus suis quā tra
gici spaciū dederunt. & illa qq loca
que ppie debeant iambo. dactilicis
occupant pedib;. dū cotidianū ser
monē imitari uolunt. & ausificatio
nis obseruatione spectatorē ad actum
rei cuertere. ut ī ficti. s uerisi af
fectionib; inesse uideat. Iuba ideo
insecdo. & quarto. & sexto loco iam
bos ī recipit. nisi abreui incipien
tes. quia inhis fe ferunt pē ruga
tionē pedestri metrorū. & uult ex
trema pars pedū iambicoz. celeri
or ee. quomodo & ipsi iābi. Accipere
aut sole cesuras duas. quas & heroi
cū. idē semiquinariā. & semiseptina
riam. Erit aut pbabilis iambicus
uersus. & tragedus ape. si secdm &
quartū pedē. ī alios feceris quā ī
bos. aut eū qui appellat tribrachis.
aut anapestus. quo ſt pares. Cacome
tres aut alit. nā primi. & tertius.
& quint admittunt hanc ꝓmuta
tionū pedis licentiā. Causa obscu
ritatis. s aperiat anob. nā qm tri
ferit hoc uersus neceſſe ē ubicūq; ab
ictu ꝓcussionis uacat. mora tēporis
adictū ī reformidet. uprimo aut
pede & tertio incipit. & inquinto fe
rit. & in secundo & quarto. & sexto.
attende iābū quoq; scire inueniri
quosdā iābos. inquib; secdus & quartus
absq; obseruatione ponit. quos cacome
tros uocant. Idē inviii. qui ergo ēsi
dert. & multi formit cuguaer hoc
genus uersuū omnib; ionicis. indiffe

Vat. Offic. Lat. 1031, fol. 14v

2531 22

BIBLIOTECA APOSTOLICA VATICANA
Archivio Fotografico
Ott. Lat. 1031
1 di v

RIPRODUZIONE VIETATA
SENZA AUTORIZZAZIONE

Città del Vaticano

delegatū sibi. Hoc quale cūq; inquit est. meū est. asperū ē. durū ē. inhoc ipso habemus operā. Necessario nāq; magnus aparuit. qui nūquā malis ingemuit. nūquā defato suo questus ē. multis intellectus sui. cū nalīt quā intenebris luīn effulsit. auertitq; uise omnū animos. FINIT EPISTOLA SENACAE.

Iuuenalis ꝑprii illi. fuit enī aquinates. id de aquino oppido. qui ꝑma ætate tacuit. media ū declamauit. temporibus claudii neronis imperatoris. ꝑmunq; uiparidē pantomimū imperatoris. qui fautores multos habebat. hos uersus edidit. qđ n̄ dant ꝓceres dabit histrio. cū ꝓpt quos uersus cū n̄ auderē eū roma quasi suboptentu milicū dignitatis octogenarius eēt. facto q; principe. unius cohortis. destinauit eū adulmas partes egipti. Vnde hic cū n̄ possē carere consuetis spectaculis edidit. quirome; fiebāt. angore & tedio penit. & tacit. oper

Satira erat apud antiquos genus lancis quę intēplis deoꝝ multimodis satira dr quasi satura eo qđ sacietatē multis ꝑberet. hinc & iam eo qđ crimina multoꝝ carpat. ideo satiricus liber & satira eoqđ ꝓsonis factus q; saturati habundare uidentur. Decimi dicebant apud antiquos qđ hoc kalendario t nascebant. uel quālibē dignitatē ꝓmerebant. Iunii dicebant quib; eodē mense contingebat nasci. uel qui ipso mense adaliquē magistratū sublimabantur. uel eā qui tunc poetari. uel aliud quodlibē opus inchoabant.

D. IVNII. IVVENALIS SATYRARVM LIBRI.

Iunius iuuenalis libertini & locupletis incertū filius analumnus. ad mediā fere ætatē declamauit. gramm magis causa quā qđ scole seu foro ꝑpararet. Dē paucoꝝ uersuū satira n̄ absurde cōposita uiparidem pantomimū poetāq; ei multiplis tu mītē genus scripturę industriose excoluit. & tam bene diu nemodico auditorio quicq; cōmittere ausus est. Max magna frequentia. tantoq; successu. bis aut ter auditus ē. ut eaq; quę ꝑma fecerat. insereret nouis scriptis. Qđ n̄ dant ꝓceres dabit histrio tu cane nemos et barea. tunobiliū magna atria curis ꝑfectos pelopea facit philomela tribunos. Erat tū in delicus aulę histrio. multiq; fautoꝝ ei cottidie ꝓuebant. Venit q; iuuenali insuspitionē quasi tēpora figuratē notasse. acstatū phonorē multiq; quā quā octogenarius urbe sūmotus ē. missusq; adꝑfecturā cohortis in extremā egipti partē tendentis. id supplicii genī placuit. ut leui atq; iocularī delicto que par eēt. Verum breuissimū tēpus angore & tedio perit. Iuuenalis satiricus aquinates fuit. id de aquino oppido. hic suo tēpore uidens nimiā luxuriā scribentiū ꝓposuit & ipse scribere satiram qua nemini peperit. sibi omniū carpsit uitia. ideo aut hanc materiā scribere uoluit. qua claudii neronis tepoꝝ numerositas omniū uitioꝝ plurimū uiguit. maxime luxuria. Vnde cū clandius audisset. qđ iste sua tēpora notasse fecit eū exulare sub optentu

Vat. Otto. lat. 1031

Ott. Lat. 1031
17 R

equidliget nomen eius nonegent
semen seruorum eius · Syon ergo
hęçula ē quęedificatur delapidi
bus uiuis coedificatus lapidus sum
mo angulari xpō Ihū inquo om
nis aedificatio confructa crescit
intemplū sēm indnō

IN FINEM DD IN REMEMO
RATIONE EO QUOD SALVVM
ME FECIT DNS. Et inhoc psalmo
uox contribulatorum. eadeo uniq
masęrum inter passiones peridi
tantium sed de suo capite p̄sumen
tium quiuero necmodo persecuti
ones ille cessant dequibus dns
loquitur · Vę mundo ascandalis
equō habundauit iniquitas re
frigescit karitas multorum · Au
diamus eos et loquamur cumeis
exaffectu cordis · etiam sinonsi
militudine passionis · Memores
semper esperantes quiaquillos
saluos fecit apersequentibus · Vt
iamnunc coronati lętemur in
gre[illegible] ingaudium dni sui · Nos
quoque clamantes erue[illegible] et aper
mixtione scandalizantium sepa
rabit · Clamamus enim unusquis

OS INADIVTORIVM MEV
INTENDE · ONE ADADIUVAN
dumefestina · Opus enim habem
semp eterno adiutorio inisto sęculo ·
Confundant et reuereant qui
quęrunt ąnam meam · Legimus
quidem querelam huius quihoc loqt
quodnonces quirequirerit ąnimam
eius · Siueenim caput siue corpus
dicat · ille dicit quidixit quidme
persequeris · Sed ibi de illis loqueba
tur quinolebant inimicari animam ei
hic uero depersecutoribus quiquerunt
excludere animam eius occidendo
illum · Confundantur ergo et reuereant
sicut saulus ille qui stephanum persecu
tus anhelabat ceder querens quodat
traherę · Nam audita desuper uoce ·
Saule saule quidmepersequeris · Con
fusus et reuersus prostratus ē · Et cecus
ē adobaudiendum quinflammatus
erat adpersequendum

Auertant retrorsum et erubescant
qui uolunt mihi mala · Primo fuit
impetus persequentium modo remansit
maliuolentia cogitantium · Credide
runt persecutores coepit ee inculmine

Ulm Stadt A, K 21 L 2 Scriptum No. 1

COPYRIGHT STADTARCHIV ULM
7900 Ulm/Donau, Schwörhaus, Postfach 39 40
Veröffentlichung nur mit vorheriger Genehmigung
1. unter Namensnennung
2. gegen Übliches Honorar und 2 Belege
Bestand: Weg 9611-87
K 21 L 2 Schriften, Nr 1

Euangelium secundum Lucam

In illo tempore exiit edictum a Cesare augusto ut describeretur universus orbis. Hec descriptio prima facta est a praeside syriae cyrino. Et ibant omnes ut profiterentur singuli in suam ciuitatem. Ascendit autem et ioseph a galilea de ciuitate nazareth in iudeam ciuitatem dauid quae uocatur bethleem eo quod esset de domo et familia dauid ut profiteretur cum maria desponsata sibi uxore praegnante. Factum est autem cum essent ibi impleti sunt dies ut pareret. Et peperit filium suum primogenitum. Et pannis eum inuoluit. et reclinauit eum in praesepio quia non erat eis locus in diuersorio. Et pastores erant in regione eadem uigilantes et custodientes uigilias noctis super gregem suum. Et ecce angelus dni stetit iuxta illos et claritas di circumfulsit illos et timuerunt timore magno. Et dixit illis angelus. Nolite timere. Ecce enim euangelizo uobis gaudium magnum quod erit omni populo. Quia natus est uobis hodie saluator qui est xpc dns in ciuitate dauid. Et hoc uobis signum. Inuenietis infantem pannis inuolutum et positum

Vat. Barb. lat. 711

BIBLIOTECA APOSTOLICA VATICANA
Archivio Fotografico
BARB. LAT. 711
1HR

RIPRODUZIONE VIETATA
SENZA AUTORIZZAZIONE

Città del Vaticano

MISURA 32 x 20 1/2

IN PURIFICATIONE S. MAE MARIAE. SCD̄M LUCAM.

POST QUAM IMPLETI SUNT DIES PURGAtionis mariae secundum legem moysi: tulerunt iH̄M in hierusalem. RQ̄ In octaua dñi.

FERIA V. POST THEOPHANIA. SCD̄M MATHEUM. IN ILLO TEMP̄: RESPONDENS IHC DIXIT. CONfiteor tibi pater dñe caeli & terrae. qui abscondisti hęc a sapientibus & prudentibus: & reuelasti ea paruulis. Ita pater. quo sic fuit placitum ante te. Omnia mihi tradita sunt a patre meo. Et nemo nouit filiū nisi pater. neq; patrem quis nouit nisi filius. & cui uoluerit filius reuelare. Uenite ad me om̄s qui laboratis & onerati estis: & ego reficiam uos. Tollite iugum meum sup̄ uos: & discite a me. quia mitis sum & humilis corde. Et inuenietis requiem animabus uris. Jugum enim meum suaue ē. & onus meum leue. FER̄ IIII. Euang̃. Surgens hic de synagoga. RQ̄ Sabb̄. Infra ebd̄. pent̄. FERIA VI. SCD̄M MARCUM. IN ILLO TEMP̄. EGRESSUS EST IHC AD MARE. OMNIS Q̄ TURba ueniebat ad eum. & docebat eos. Et cum praeteriret. uidit leui alphei sedentem ad teloneum. & ait illi. Sequere me. Et secutus ē. cum accumberet in domo illius.

Vat. Barb. lat. 711

BIBLIOTECA APOSTOLICA VATICANA
Archivio Fotografico
BARB LAT. 711
252
RIPRODUZIONE VIETATA
SENZA AUTORIZZAZIONE
Città del Vaticano

MISURA 32 x 20 1/2

a nouissimis usq; ad primos. Cū uenissent ergo
qui circa undecimā horam uenerant. accepe
runt singulos denarios. Uenientes autem &
primi arbitrati sunt quod plus essent acceptu
ri: Acceperunt autē & ipsi singulos denarios.
Et accipientes murmurabant aduersus patrē
familias. dicentes. Hi nouissimi una hora fece
runt. & pares illos nobis fecisti. qui portauimus
pondus diei & aestus. At ille respondens uni
eorū dixit. Amice. non facio tibi iniuriam.
Nonne ex denario conuenisti mecum. tolle
quod tuum est & uade. Uolo autē & huic nouis
simo dare. sicut & tibi. Aut non licet mihi quod
uolo facere. an oculus tuus nequam est. quia ego
bonus sum. Sic erunt nouissimi primi. & pri
mi nouissimi. Multi enim sunt uocati. pauci
autē electi. FER. IIII. SEC MARCUM.

In illo tempore Egressus ihc ibat per galileā.
nec uolebat quemquā scire. Docebat autē discī
pulos suos. & dicebat illis. Quia filius hominis tra
detur in manus hominum & occident eum.
& occisus tertia die resurget. At illi ignorabant
uerbum. & timebant eum interrogare. Et
uenerunt capharnaum. Qui cū domi essent.
interrogabat eos. Quid in uia tractabatis. At
illi autē tacebant. Siquidem inter se in uia
disputauerunt. quis eorum maior. Et

Vat. Barb. lat. 711

BIBLIOTECA APOSTOLICA VATICANA
Archivio fotografico
BARB. LAT. 711
267

RIPRODUZIONE VIETATA
SENZA AUTORIZZAZIONE

Città del Vaticano

MISURA 32 x 20 1/2

= Stift Melk
Inv. 735
Hand 2

turba dixit ad ihm. Beatus uenter qui te portauit. & ubera que suxisti: At ille dixit. Quin immo beati qui audiunt uerbum di. & custodiunt illud.

INCIPIVNT LECTIONES IN VIGILIIS DE SINGULIS FESTIVITATIBVS SCORVM:

IIII KL DEC. VIGILIA SCI ANDREE APLI. SEQ. SCI EI. SCM IOHANNEM. IN ILLO TEMP.

STABAT IOHANNES. ET EX DISCIPULIS EIUS DUO. ET RESPICIens ihm ambulantem. dicit. Ecce agnus di. Et audierunt eum duo discipuli loquentem. & secuti sunt ihm. Conuersus autē ihc & uidens eos sequentes se. & dicit eis. quid quaeritis. Qui dixerunt ei. Rabbi. quod dicitur interpretatum magister. ubi habitas. Dicit

Vat. Barb. Lat. 711, f. 127r

= Sulla MARAT ?

BIBLIOTECA APOSTOLICA VATICANA
Archivio Fotografico
BARB Lat. 711
1271 (231)

RIPRODUZIONE VIETATA
SENZA AUTORIZZAZIONE

Città del Vaticano

nulla psona excepit mors

S ola rapit proserpina fugit ,

male nexo celo posita

M e quoq; diuexi rapidus comes orionis

Natũ ẽ ortu ꝛ occasu orionis tempestatis ẽ etari · cuius contrarium dicit notus ·

I llyricis notus obruit undis ·,

ne differas cas ministri eorũ

A t tu nauta uage ne parce malignũ harene ·

Verba archite proteritis sepultu ram ;

O ssibus & capiti inhumato

pugilis conuictio periculi

P arcula dare · sic qd cũq; minabit eurus

Ad ꝓtereuntes nautas uertit sep monem ·

Venusina colonia ẽ int̃ lucaniã ⁊ apu

I luctibus hesperius · uenusine liã · ⁊ ẽ species ꝓ geñ ·

pascantur · sustineant

P lectantur siluę · te sospite · multaq; merces

s. sic

Venusina cuntas apulię ẽ ofi nis lucanię · cui siluas quia im meniss ꝑ quib; eũq; posuit · ad monẽ ergo ne ẽũ si tẽpestas sit que tales sil uas plectat · o mittat sepeli endi curam ·

Ordo ẽ · Ar tu o nauta · ne parce malignus dare parcula uage harene · ossibus ẽm humato capiti · ꝙ̃a si plectatur quod cũq; minabit eurus hesperius fluctibus sit plectandus · ue nusine siluę ;

ꝑ uentus

V nde potest tibi defluat aequo

quia ꝑcipue neptunus colit̃ ibi

A bioue · neptuno q; sacri custode tarenti ·,

parui pendis ·

N egligis · immeritis nocitura

filius ꝑ cognosce ꝓ forsitan

P ost modo te natis fraudẽ cõmittere · forsꝫ ·

pene ꝓ negligẽta mea sepultura ·

D ebita iura · uicesq; superbę

expectauit · si manebit

T e maneam ipsu · peibi nõ linquar inultus ·,

i. ẽ ero sine unda

nulla expiatione purgabitur · hoc scelus qd̃ inmẽ ad mutis ·

T eq; piacula nulla resoluent ·,

inmanendo

Q uã quã festinas nõ ẽ mora longa licebit

curru in undis ꝓ gas ad ripam ·

I mecto ter · puluere curras ·,

I

i. emulatus ⁊ arabos · indutus ·

ccibea tus nunc arabũ inuides habendis ·

forẽ dura ⁊ cerula · ga inuider

G aza · ⁊ acrẽ militia paras ·,

i. eũ nõ in tradhuc debellari · in ecris ⁊ ferreis ·

N on ante deuictis sabeę pars arabis

i. aduersus regis crudeli

R egibus · horribiliq; medo

N ectis catenas · quę tibi uirginũ

ꝑ illius ante sceleꝛ

S ponso necato barbara seruitus ·

Mirat̃ iecum intermisso philoso phię studio · re pente se admi tui ẽrubuisse ·

Deinus greci ẽ deuictis · illis paras mulieꝛ sed ẽ aduersum illos ·

Vat. Chigi H. V. 165

CHIGI H. V. 165
21R

Vat. Chigi H. V. 165, f. 71v

CHIGI H.V. 165

71V

Ostendit se nunc temporis ee nuncupandum quando illius deuenit amicitia.

Occurrit responsio mecenatis qui mecenas hoc est respondere qd sequitur de nuncupatione illius se comparans.

Dicit qd si cogatur amicitiam mecenatis etiam commodum ualitudinis officium preferre magis uelle se eorum beneficia quae ab eo acceperat reddere. Nec id eo hoc facere qd in natura rusticorum opibus putarit somnum indulgendum insitum aut non uelle se mutare otium pro diuitiis arabum.

Ulixem tangit cum eum menelaus et grecorum telemachum ulixis filio equos dare uelle. Ferunt menelaum respondisse. tua dona tibi sunt apta non nostra. neque nunquam regio nostra est nec herba generat unquam apta. qui rogauerit ad se dicens sibi nullum uenulum dandum esse inmulsum.

Quo sine nolles usquam discedere reddes
Forte latus nigros angusta fronte capillos
Reddes dulce loqui reddes ridere decoros
Inter cuncta fuga cunctare merere peruenire
Forte angusta tenuis nil pecula rima
Reperit incumbens fructum pastaque rursus
Ire foras pleno tendebat corpore frustra.
Cui mustela procul fugit ac effugere instat.
Macra canum rapaces artus quem macra subegit
Hac ego si compellor imagine cuncta resigno
Nec somnum plebis laudo satur altilium nec
Otia diuitis arabi liberrima muto
Sepe uerecundum laudasti rexque patresque
Audisti coram nec uerbo parcus abesse.
Inspice si possum donata reponere lucro
Haut male telemachus plenas accepta per ire
Non opus est equis ithace locus ut neque planis
Porrectus spatiis nec multae per diuia herbae
Artibus magis apta tibi tua dona relinquam
Parui parua decent. mihi non regia roma
Sed uacuum tibur placet aut inbelle tarentum
Strenuus ac fortis causisque philippus agendis
Clarus ab officio octauam circiter horam
Redit atque foro nimium distare carinas

Vat. Chig. H. V. 165, f. 145v

BIBLIOTECA APOSTOLICA VATICANA
Chigi H.V. 165
145 v

Jam grandis natu queritᵉ cespex uraiunt
Arrasum quenda uacua tonsoris iumbra.
Cultello ꝓpos purgante lentᵉ ungues.
Demꝙri puer: hic ñ leue iussa philippi
Accipiebat. abi. quere. ꝙ refer. unde. domo. qs.
Cui fortune. quo sit patre quoue patrono.
Jtᵉredit. ꝙ narrat. uultei. nomine. mena.
Preconē. tenui censu. sine crimine notū.
Ettperare locū. ꝙ cessare. ꝙ querere ꝙ uti.
Gaudentē paruisq; sodalib; ꝙ lare certo.
Etludis. ꝙ post decisa negotia campo.
Scitari libꝙ. ex ipso qcumq; refers. die
Adcenā ueniat. ñ sane credere mena.
Mirari secū tacitus. qd multa. benigne
Respondit. negꝙ ille mi. negat impbus. ꝙ te
Neglegit. aut horrꝙ. uoltei mane philippus
Vilia uendentē tunicato scruta popello
Occupat. ꝙ saluere iubꝙ. por. ille philippo
Excusare labore. ꝙ mercennaria uincla
Qd ñ mane domū ueniss ꝙ. denicq; qd non
Ñ agnoscerꝙ eū. philippꝰ. dimisse culpā
Putidiss ꝙ. eū. sic ignouisse putato
Me tibi. siccnas hodie mecū sitᵉ libꝙ. ergo
Post nonā uenies. nē. i. rē strenuus auge
Ut uentū adcenā ē. dicenda. tacenda locutus.

Arentbesis

Scruta uasa uimnea que uendebat

Qd ñ ueniss ꝙ ad prandū

Vat. Chigi H. V. 165

CHIGI H. V. 165
1HTR

Quinquatria dies festi in honorē muneruę dicta abeo qđ galli hostes quinq; diebꝰ romā
tenuerūt muneruę ideo dicati qđ ingenio usi sunt romani nā claudius ornati senatores ante
domos suas sederūt & quinquatri dicti q̄si quinq; atri dies.

Inuites faciat. neq; plura parare labores.
quomodo
Ac poterit puer ut festis quinqua trib; olim.
mire raptim. nā si diutius luxuria est.
Exiguo gratoq; fruatur tempore raptim.
aut arteriā dicit aut ut maro & tuti pis egestas
Pauperies. immunda domus procul abstet. ego interū.
allegoria uterū ex magnis reditib; aut paruis cuiuā quoq; mutabilis
Haue ferat magna. an parua ferat. unus q̄ide.
bē si sunt felicissima si nec miseri
Nonagiē tumidis uelis aquilone secundo.
Nontamē aduersis ętatē ducemus austris.
Viribꝰ ingenio. specie. ure rite. loco. re.
Extremi primiq;. extremis usq; priores.
sed deē sumꝰ. ut sit medius sumꝰ.
utria Abi felix es beatus es. & q̄si duas
Nonen auarus abi. quid cętera tā simul isto. ꝑsonas in
ducit
Cū uitio fuge. rite caraq; tibi pectus inani.
Ambitione. caraq; mortis formidine ęra.
maleficas
Somnia. terrores magicos. miracula. sagas.
umbras terribiles brochan. ἀπὸ τοῦ
Nocturnos lemures. portentaq; thessala rides.
celebras uocando ꝑ undulges ut maro. neo turpi
Natales grate numeras. ignoscis amicis. ignosco
senecę
Lemori & melior fis accedente senecta.
cū miraculo legendū qđ. id quantū nil ꝓdest de multis utri si uno carere. at. ꝫ
Quid te exempta leuat spinis de plurib; una. uuat
rnus es doctos
nerare. dalocū
transitū ꝑsta
ꝑsonibus.
dā locū sum
Vtere sirecte nescis. decede peritis.
tā hoc ad libru suū.
Lusisti satis. edisti satis. atq; bibisti
Tempus abire tibi ē. ne potū largius equo.
lacera carpat. alu plaudat
rubmis aute numeris
Rideat & pulsa lasciua decentius ętas.

Patruus flaccus. libertino patre natus.
In apulia cū patre ms abinos cōmigrauit.

Vat. Chigi H. V. 165

CHIGI H V. 165
170R

Incipit Fatio de ratione calculi.

Omnis illa unde numerorum multitudo procedit que proprie ad arithmeticam disciplinam pertinet quia uere simplex & nulla partium congregatione subsistit. nullam uti recipit sectionem. Ceteris uero rebus licet aliquid tale sit uti propter integritatem ac soliditatem suam. unitatis meruit uocabulo nuncupari. tamen quia compositum est diuisioni necessario subiacebit. Nihil enim in tota rerum natura preter memoratam numerorum unitatem tam unum inueniri potest. quod nulla omnino ualeat diuisione distribui. Quod ideo fit. quia non simplicitate sed compositione subsistit. Ut enim unus homo. unus equus. unus dies. una hora. unus nummus. & alia huiusmodi innumerabilia. quia licet unitatis sint sortita uocabulum. tamen per causam atque rationis necessitate diuidun tur. Adhuius diuisionis compendium. tale calculandi argumentum. antiqui commenta sunt. ut omnis diuidenda integritas rationabili per illud possit partitione secari. siue id corpus siue res incorporea sit quod diuidendum ponitur. In hoc argumento. unitas. assis uocatur cuius partes iuxta proportionalitatem sua

Merke ingersi- bisher Bedae T. I. col. LLL AM

BIBLIOTHECA APOSTOLICA VATICANA

Vat. Reg. lat. 1569, fol. 1r

BIBLIOTECA APOSTOLICA VATICANA
Archivio Fotografico
REG. LAT. 1569
1R
RIPRODUZIONE VIETATA
SENZA AUTORIZZAZIONE
Città del Vaticano